

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

BROJ
689

Subotica, 1. srpnja 2016. Cijena 50 dinara

Nastava na materinskom jeziku:
Promjene na gore!

Presedan
u povijesti Subotice

O Brexitu:
Skok u nepoznato

125 godina
od rođenja Haje

INTERVJU
Milorad Pupovac

Ivanjske vatre

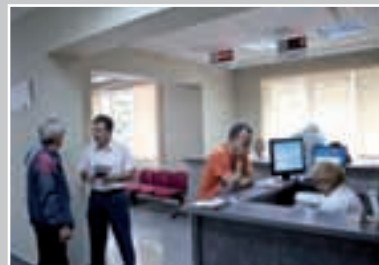
SADRŽAJ

TEMA

14-15

Primjena Zakona o općem upravnom postupku

**IDEJA DOBRA – PROCEDURA
SPORIJA**

RAZGOVOR

19

Tomislav Žigmanov, narodni zastupnik,
predsjednik DSHV-a

**DSHV OSNAŽIO POLITIČKU
RELEVANTNOST**

ŠIROM VOJVODINE

22-23

Ivan i Nataša Topal, stolari i restauratori

U STOLARA ZLATNE RUKE

ŠIROM VOJVODINE

24-25

Susreti volontera Caritasa Srijemske biskupije
u Beočinu

NESEBIČNO PRUŽAMO LJUBAV

MANIFESTACIJA

32-33

Lemeška fešta u čast kulena

DOMAĆE, A SVJETSKO

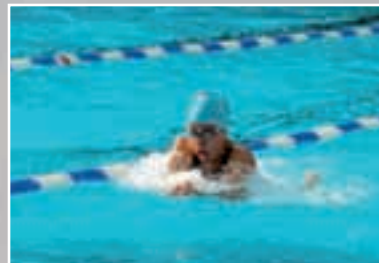

SPORT

51

Dajana Duspara, plivačica Vinkovačkog
plivačkog kluba

PLIVANJE JE MOJ ŽIVOT

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica**UPRAVNI ODBOR:**Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Zvonko Sarić, Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov**DIREKTOR**Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs**GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:**

dr. sc. Jasminka Dulić (hrurednik@tippnet.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK**GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:**

Zvonko Sarić

LEKTOR:

Zlatko Romić

REDAKCIJA:Davor Bašić Palković
(urednik rubrike kultura i urednik *Kužiša*)
Dražen Prčić
(urednik rubrike sport i zabava)
Željka Vukov
(urednica društvene rubrike i urednica *Hrčka*)
Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)
Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)**ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:**

Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarijec.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA:Thomas Šujić (tehnički urednik)
(tsujic@hrvatskarijec.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica)
(jademi@hrvatskarijec.rs)**FOTOGRAFIJE:**

Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarijec.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)
Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)
Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)**KOMERCIJALISTICA:**

Mirjana Dulić (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69**E-MAIL:** hrvatskarijec@tippnet.rs**WEB:** www.hrvatskarijec.rs**TISAK:** *Sajnos* doo Novi SadList je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизација
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

Dvi strane bandiere

Velika Britanija glasovala je za izlazak iz Europske unije. S više od milijun glasova nadmašena je opcija ostanka u EU, čime je Brexit ispisao novu stranicu povijesti Ujedinjenog Kraljevstva, ali i Europske unije. Također je odjeknula i vijest da je Engleska nogometna reprezentacija iznenađujuće ispala s Europskog prvenstva u Francuskoj nakon poraza od Islanda u osmini finala, što jest bila prvoklasna senzacija, ali ta vijest se ipak nije mogla mjeriti s viješću u danu nakon Brexita o rekordnom dnevnom padu britanske funte, koja je na svjetskim valutnim tržištima trenutno na najnižoj razini u odnosu na dolar od 1985. godine.

I sada već kreće uobičajena priča. Ishod britanskog referenduma doveo je do toga da je švicarski franak naglo ojačao u odnosu na euro. U ovakvim okolnostima uobičajeno je da dolazi do jačanja valuta koje predstavljaju sigurnu luku, kao švicarski franak, jer se ulagači okrenu tim sigurnom utočištima u turbulentnim, neizvjesnim vremenima. Priča se već prema shemi nastavlja konstatacijom da će jačanje franka i oscilacije eura utjecati na promjenu kamata za stambene kredite, a veliki broj građana Srbije su već do grla u kreditima, pa onda u priči na scenu stupaju stručnjaci koji tvrde da Brexit može dovesti do nove recesije u Europi, a to jednostavno znači manji izvoz srpskih proizvoda u EU i manji priljev investicija, a što rezultira padom BDP-a. Ne zvuči baš najbolje, ali-ali!

E pa, da ovo ne bi bila još jedna od uobičajenih priča, ustvrdit ću da se o velikim ekonomskim sustavima ne bismo trebali brinuti svi mi koji za razonodu gledamo na tv-u Euro nogomet. Zamislite, primjerice, u poluvremenu utakmice, takvu situaciju u kojoj država svakom građaninu pokriva osnovne troškove života. Dakle, zamišljamo situaciju, zbog koje nas ne treba brinuti tzv. teška gospodarska situacija u eurozoni – situaciju u kojoj svatko, bio on siromašan, bogatun, zaposlen ili nezaposlen, dobija od države istu sumu novca svakog mjeseca. Od zamisli, dolazimo do mogućnosti realizacije. Prije nekoliko tjedana Švicarci su na referendumu odbacili prijedlog da svaki stanovnik treba od vlade dobiti garantirani mjesečni prihod. Stručnjaci su procijenili da je mjesečni minimum potreban za osnovne troškove u Švicarskoj oko 2.200 eura. Referendum nije prošao, ali znači da je realizacija moguća, jer »para ima kao blata!«. Pa, ipak. Kako su to pjevali članovi *KUD Idijoti*: »Bandiera uvijek ista, ima dvije strane, za prije i kasnije.«

Ideja oko istog osnovnog prihoda, tj. »novca iz helikoptera«, zagovara se kako bi se povećala potrošnja koja iz godine u godinu pada zbog deflacije. Kako cijene robe i usluga padaju, poslodavci više ne mogu održati plaće na istoj razini, pa dolazi do otkaza i rezanja plaća, što tjera ekonomiju u probleme. Ideja da vlade pošalju jedan ček svim kućanstvima, bez obzira na prihod i na to da li rade ili ne, sve više dobija pažnju u svijetu posljednjih nekoliko godina.

Finska planira uvođenje takvog projekta ove godine, a u eksperimentalnoj fazi građanima će se dodjeljivati 550, a kasnije 800 eura mjesečno, dok je Nizozemski grad Utrecht u siječnju pokrenuo eksperiment, gdje građani dobijaju po 1.100 eura. I Vlada Ontarija planira pokrenuti eksperiment pilot projekta, koji podrazumijeva osnovni minimalni dohodak, koji bi trebao pokazati što bi se dogodilo kada bi svi stanovnici imali ista primanja.

Bandiere i dalje vijore. I imaju kao uvijek dvije strane. Za sirotinju i bogatune.

Z. S.

U ŠIBENIKU OD 1. DO 3. SRPNJA:

Hrvatski iseljenički kongres

Drugi Hrvatski iseljenički kongres, međunarodni znanstveni skup, bit će održan u Šibeniku od 1. do 3. srpnja. Kongres će raditi, uz uvodni i plenarni dio, u desetak panel-diskusija. Inicijativa za održavanje bijenálnih iseljeničkih kongresa multidisciplinarne provenijencije, u kojima će se okupljati stručnjaci po principu supsidijarnosti iz različitih institucija i znanstvenih središta iz Hrvatske i dijaspore, proistekla je iz želje za jačanjem veza i kreiranjem

inovativnih odnosa Republike Hrvatske i njezinog heterogenog iseljeničtva na obostranu korist. Ideja je zaživjela prije dvije godine, kada je održan prvi Hrvatski iseljenički kongres. Organizatori Kongresa su: Centar za istraživanje hrvatskog iseljeničtva, te Centar za kulturu i informacije Maksimir. Suorganizatori su: Ravnateljstvo dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu, Hrvatska matična iseljenika, Institut društvenih znanosti *Ivo Pilar*, Institut

za migracije i narodnosti, Nacionalna i sveučilišna knjižnica, Društvo hrvatskih književnika, Međunarodni dječji festival Šibenik, Azijsko-pacifička gospodarska komora; Croatian Studies Centre – Macquarie University, Australija; Udruga – Domovinska i iseljenička zajednica; Klapa Adriaticum Šibenik; Hrvatski državni arhiv; Hrvatsko katoličko sveučilište, Sveučilište u Splitu – Filozofski fakultet. Uz visoko pokroviteljstvo predsjednice Republike Hrvatske

Kolinde Grabar – Kitarović, pokrovitelji Kongresa su: Ministarstvo kulture, Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske i gradonačelnik Šibenika dr. sc. **Željko Burić**, i to u prigodi obilježavanja 950. obljetnice tog hrvatskoga dragulja Mediterana. O Hrvatima kao nacionalnoj manjini u Srbiji izlagat će dr. sc. **Jasminka Dulić**, dr. sc. **Zlatko Šram**, prof. dr. sc. **Dražen Žižić**, dr. sc. **Sandra Cvikić**, dr. sc. **Krešimir Bušić** i dr. sc. **Tamara Alebić**.

Žigmanov u službenom posjetu Radio Subotici

Zastupnik u Skupštini Srbije **Tomislav Žigmanov** boravio je u utorak u svom prvom službenom posjetu rukovodstvu Radio Subotice i Uredništvu na hrvatskom jeziku otkako je preuzeo svoju zastupničku dužnost. Cilj posjeta bio je upoznavanje s trenutnom situacijom glede procesa privatizacije ove medijske kuće i uvjetima u kojima funkcionira Uredništvo, kojeg već više od pola godine čini jedna osoba. Žigmanov je tom prigodom dao sljedeću izjavu:

»Na moju inicijativu danas sam i službeno, kao narodni zastupnik republičke Skupštine posjetio Radio Suboticu kako bi se neposredno informirao o njenom statusu, problemima pred kojima se nalazi i mogućim perspektivama razrješenja. Direktor Radio Subotice **Ljubiša Stepanović** me je detaljno izvijestio o svemu onome što se događalo u protekle dvije godine, od početka procesa privatizacije pa do danas. Nekoliko mjeseci nakon što privatizacija nije polučila određene rezultate, točnije nije došlo do promjene vlasništva, tj. Radio Suboticu

nitko nije kupio, ona sada djeluje u nekoj situaciji pravno nejasnoj i sigurno da kao takvo, ovo stanje nije održivo na dulji rok. Informirao me je i o tome što sve on kao ravnatelj poduzima i što su sve moguće solucije kada je u pitanju razrješenje ove situacije. Tako, primjerice, oni koji su dobili dionice možda preuzmu Radio Suboticu, možda jedan dio dionica netko drugi kupi ili se, što je također izvjesno, Radio Subotica kao medijski činitelj u Republici Srbiji možda ugasi. Naravno, bio sam posredno zainteresiran za sudbinu programa na hrvatskom jeziku. To je program koji je po obimu bio najbolji i najveći u elektorničkim medijima, imao je odličnu reputaciju. Taj program od kraja prošle godine istina postoji, ali institucionalni aranžman u kojem postoji jedna osoba koja bez ikakve nadoknade uređuje, priprema i vodi i informativne i glazbene sadržaje, smatramo i više nego problematičnim. Naravno, odgovornost za to ne prebacujemo menadžmentu, nego ukupnim procesima, jer predstavnici hrvatske zajednice nisu bili apriori protiv privati-

zacije, ukazivali smo na moguće rizike koji se nažalost sada i ostvaruju. Bili smo za to da se nađu oblici supstitucije, da se zadrže kvaliteta i obim programa koji je ranije postojao, ali u drukčijim produkcijama. To se isto nije ostvarilo i u tom kon-

tekstu i dalje ćemo se zalagati da pokušamo naći supstituciju, da bi ono po čemu je program na hrvatskom Radio Subotice bio prepoznatljiv, i da bude u nekom drugom aranžmanu očuvan i na taj način i dalje postoji«.

(Radio Subotica)

Slučaj RTV ide u Strasbourg

Skupina novinara i urednika Radio-televizije Vojvodine, uz pomoć odvjetničkog ureda Beljanski, uputit će tužbu izravno Europskom sudu za ljudska prava, pozivajući se na predsjedan i slučaj **Manole** protiv Moldavije. U tom slučaju se Europski sud za ljudska prava proglasio nadležnim, bez obzira na to što nisu iscrpljene domaće sudske instance, potvrdio je za *Danas* predsjednik Nezavisnog društva novinara Vojvodine **Nedim Sejdinović**. On je naveo da će za taj slučaj od izuzetne važnosti biti i »slučaj **Arežina**«, jer je, kako navodi, evidentno da je cilj smjene Arežine preuzimanje kontrole nad uređivačkom politikom i instrumentalizacija javnog servisa od strane Srpske napredne stranke. »Očigledno je da kada su smjenjivali Arežinu nisu razmišljali o tome da čitav taj postupak može izazvati buru nezadovoljstva javnosti i zaposlenih u RTV-u, ali i domaćih i međunarodnih organizacija. Uopće nisu vodili računa ni o zakonitosti postupka. U slučaju Arežine smo znali da je bilo niz nezakonitosti i nepravilnosti i koliko znam gospodin Arežina će zaštititi svoja prava pred sudom. Taj proces će nama biti veoma značajan zbog drugih procesa koji će nastati u slučaju RTV-a. Očigledno je UO dobio zadatak da provede te smjene, samo nisu razmišljali da to može prouzročiti takvu lavinu reakcija«, kazao je Sejdinović.

ZAHTJEVI HRVATSKE, BRITANIJE, RUMUNJSKE, BUGARSKE I MAĐARSKE, ALI I NJEMAČKE I FINSKE

Srbija bruji o blokadi pregovora

Vijest iz Bruxellesa da u Europskoj uniji i dalje ne postoji suglasnost Srbiji za otvaranje poglavlja 23 bila je udarna vijest u ponedjeljak, 27 lipnja, u svim srbijanskim elektroničkim medijima i na internetskim portalima.

»Rampa i dalje spušta: Hrvati i Britanci blokiraju Srbiju, Hrvatska i Britanija blokirale otvaranje poglavlja 23«, »EU i danas bez suglasnosti o otvaranju Poglavlja 23« – samo su neki od naslova za vijest iz Bruxellesa da članice Europske unije nisu postigle dogovor o otvaranju poglavlja 23 za Srbiju.

BEZ SUGLASNOSTI ZA NACRT PREGOVARAČKE POZICIJE

Tako je još jedan sastanak Radne skupine za susjedstvo, proširenje i zemlje u procesu pristupnih pregovora (COELA) završen bez suglasnosti Hrvatske i Velike Britanije na Nacrt zajedničke pregovaračke pozicije za poglavlje 23 u pregovorima sa Srbijom.

Zemlje članice EU mogle bi na veleposlaničkoj razini (COREPER) 30. lipnja još jednom pokušati dobiti suglasnost i ove dvije zemlje, kako bi istog dana eventualno organizirale Međuvladinu konferenciju i otvorile nova poglavlja u pregovorima sa Srbijom.

Dužnosnici u Vijeću Europske unije potvrdili su da Hrvatska nije dala suglasnost »iz bitnih razloga«, a Velika Britanija iz »tehničkih«, zbog situacije s referendumom o bri-

tanskom napuštanju EU, izvijestila je agencija *Beta* po završetku sastanka Radne skupine COELA.

»Određene, mada neizvjesne, mogućnosti još postoje da se i sa Srbijom otvore nova poglavlja«, objasnili su upućeni dužnosnici u Vijeću EU, uz objašnjenje da »Hrvatska nije odustala od svog protivljenja regionalnoj nadležnosti srbijanskog suda za ratne zločine i zahtjevima za veća prava hrvatske manjine u Srbiji«, prenosi *Jutarnji list*. Izostane li do kraja lipnja neophodno, a tehnički ipak izvodivo, jednoglasje o otvaranju poglavlja 23 i 24 u pregovorima EU sa Srbijom, to bi onda bilo odgođeno za srpanj ili rujana ove godine, navode beogradski mediji.

ŽUSTRE DEBATE

Srbijanski mediji su brujali o »rampi Hrvata i Britanaca« za otvaranje pregovaračkog poglavlja 23, ali nisu brujali o dokumentima u koje je *Deutsche Welle* imala uvid, prema kojima ova novinarska agencija navodi da se u Bruxellesu iza zatvorenih vrata i dalje vode žustre debate o tome kakva treba biti zajednička pregovaračka pozicija Europske unije prema Beogradu.

Kako navodi *Deutsche Welle*, susjedi od Srbije traže bolju zaštitu manjina, a Njemačka najavljuje da će ostala pregovaračka poglavlja biti otvorena kada bude napredovala normalizacija odnosa s Kosovom. Kako se ukazuje, različite manje ili veće zahtjeve imaju Rumunjska,

Bugarska i Mađarska, ali i Njemačka i Finska.

»Tijekom sastanka Radne skupine Europskog savjeta zadužene za pitanja proširenja, predstavnici Njemačke su prethodne sedmice ostali na poziciji da se pregovaračka poglavlja mogu otvarati samo ukoliko dođe do daljnjih pomaka u normalizaciji odnosa Srbije s Kosovom«, stoji u ovom dokumentu.

Iz još jednog povjerljivog dokumenta, njemačkog Ministarstva vanjskih poslova, u koji je *Deutsche Welle* također imao uvid, navodi se kako »Berlin zahtijeva da Beograd i Priština nastave tehnički dijalog, ali i razgovore visokih političkih predstavnika čim se formira srpska Vlada.« Izvor beogradskih *Večernjih novosti* iz Vijeća Europe pojašnjava da će zahtjeva uvijek biti, sve dok traju pregovori i da će se Srbija, u svakom slučaju, morati u potpunosti usuglasiti s europskim tečevinama, uključujući i puna prava manjina ili nezavisnost pravosuđa. »A to je dugačak proces. Važno je da su se sve zemlje složile da poglavlja 23 i 24 budu otvorena. Ukoliko se postigne suglasnost, različite primjedbe prijestolnica bit će unijete kao mjerila koja će Srbija morati ispuniti do zatvaranja određenih poglavlja«, kaže sugovornik *Večernjih novosti*.

Inače, u Radnoj skupini zaduženoj za proširenje sjede predstavnici Europske komisije i svih članica. Hrvatski predstavnik nije više imao posebnih primjedaba, ali su zato predstavnici Mađarske, Rumunjske i

Bugarske naglasili značaj monitoringa i zatražili da Bruxelles provjerava hoće li se Srbija držati zadanih rokova za ispunjavanje Akcijskog plana.

Stav Rumunjske je da Bruxelles od Srbije mora jasnije tražiti bolje omogućavanje vjerskih službi na jeziku manjina.

Deutsche Welle vele navodi da u ovoj fazi neće biti daljnjih zatezanja, ni blokada, jer je stav Europske komisije o rumunjskom zahtjevu da je Akcijski plan Srbije o zaštiti manjina dovoljan, odnosno da ne treba tražiti više, jer su ispunjeni standardi Okvirnog sporazuma za zaštitu nacionalnih manjina Vijeća Europe. Taj dokument je usvojen 1995., a Srbija ga je potpisala 2001. godine. Na primjedbe da treba strogo kontrolirati tempo kojim Beograd ispunjava ono što je zacrtano u Akcijskom planu za poglavlja 23 i 24, u Europskoj komisiji navode da je »kvalitet važniji od brzine.«

Kako prenosi *Deutsche Welle*, iz dokumenta Radne skupine Europskog savjeta zadužene za pitanja proširenja, proizlazi da je posebno predstavnik Finske naglasio značaj nezavisnog pravosuđa, primjerenog trajanja procesa, poboljšanja obrazovanja sudaca i tužitelja, provođenje Akcijskog plana za borbu protiv korupcije i poboljšanja zakona o zaštiti podataka.

»Helsinki nije tražio da se u zajedničku pregovaračku poziciju sada uvode novi elementi, ali će tijekom pregovora inzistirati na pobrojanim temama«, prenosi *Deutsche Welle*.

Z. S.

ALEKASANDAR KOCIĆ, NOVINAR BBC- JA O BREXITU

Skok u nepoznato

Meni se činilo da će, kao i u slučaju referenduma o nezavisnosti Škotske prije dvije godine, presuditi britanska pragmatičnost. Mislio sam da će se ljudi na kraju odlučiti za izvjesnost, umjesto skoka u nepoznato.

Razgovor vodio: Zvonko Sarić

Prema konačnim rezultatima britanskog referenduma o izlasku iz Europske unije za izlazak je glasovalo 51,89 posto građana, a za ostanak u EU 48,11 posto. Na osnovu prebrojanih glasova u sva 382 lokalna izborna centra, za izlazak je glasovalo 17.410.742 građana, a za ostanak 16.141.241 glasača, javlja Reuters. Pomenuta 382 lokalna centra predstavljaju 380 područja u Engleskoj, Škotskoj i Velsu i po jedno u Sjevernoj Irskoj i na Gibraltaru.

Povodom odluke Britanaca da napuste EU, razgovarali smo s profesorom novinarstva na Univerzitetu Napier u Edinburghu i novinarom BBC-ja Aleksandrom Kocićem.

Je li Vas iznadio rezultat referenduma na kojem su gra-

đani Britanije odlučili da poslije 43 godine napuste Europsku uniju?

Malo je reći da me je iznenađio - šokirao me je, kao i moju suprugu i većinu naših prijatelja. Na stranu osobne preferencije; ankete uoči izbora davale su prednost ostanu, a osim toga, meni se činilo da će, kao i u slučaju referenduma o nezavisnosti Škotske prije dvije godine, presuditi britanska pragmatičnost. Mislio sam da će se ljudi na kraju odlučiti za izvjesnost, umjesto skoka u nepoznato. Kad su u petak iza ponoći počeli pristizati prvi rezultati, koji su pokazali da je Newcastle glasao za ostanak s tijesnom većinom, a Sunderland za izlazak mnogo uvjerljivije nego što se očekivalo, učinilo mi se da nešto nije u

redu. Otišao sam na spavanje, ipak vjerujući da ću se probuditi u Britaniji u kojoj sam i zaspao. Vidim da sam se prevario.

Mladi Britanci su oni koji su najmanje željeli da se napusti Europska unija, a najstariji građani Velike Britanije su ti koji su utjecali na konačan ishod referenduma – izlazak iz EU. Mogu li se nove generacije Britanaca nazvati gubitnicima ovog historijskog referenduma?

Apsolutno, jer je točno da su mladi uvjerljivo glasovali za ostanak. Jedan je navodno napisao na twitteru: »Generacija koja je imala besplatno školstvo, zagarantirana radna mjesta i slobodu kretanja, nama je sada sve to oduzela.« Problem je, kao i obično, što mladi mnogo manje izlaze na izbore. Iako su prognoze govorile da će rezultat biti tijesan, jedan broj mladih nije glasovao, uvjeren da će Ostanak ionako pobijediti.

Prema analizama britanskih medija se čini da su za izlazak iz EU mahom glasovale ruralnije sredine. Iako službenih podataka o stupnju

obrazovanja glasača nema, sva dosadašnja istraživanja pokazala su kako su žestoko za izlazak iz EU bili najsiromašniji i najslabije obrazovani dijelovi stanovništva te se, tvrde analitičari BBC-ja, može zaključiti kako su upravo najsiromašniji slojevi presudili i donijeli povišenu odluku koja će promijeniti budućnost Europe. Kako komentirate ove podatke? Zbog čega je tako?

Mislim da podjela urbani-ruralni ovdje ne važi. Sa izuzetkom Londona, koji je uvjerljivo glasovao za ostanak, u ostalim dijelovima Engleske veliki rezultat u velikim gradovima se ne razlikuje mnogo od ruralnih sredina. U Velsu je samo Cardiff bio za ostanak, dok je Škotska uvjerljivo, kako u gradovima tako i na selu, glasovala da oстане u EU. U bogatijim dijelovima Engleske mnogi su glasovali za izlazak, iz ideoloških razloga, ali je činjenica da je presudio glas nezadovoljnih. To su siromašniji slojevi društva, gubitnici u globalizaciji, nalik na balkanske gubitnike u tranziciji, koji su slabo obrazovani, a u konkuren-

ciji sa doseljenicima su istisnuli iz manualnih, slabo-plaćenih poslova. To su ljudi koji su bijesni, koji se osjećaju zapostavljeni i kojima je ovo bila prilika da establišmentu pokažu srednji prst. Njih priče o ekonomskom krah u posle Brexita nisu uplašile, jer smatraju da ionako nemaju što izgubiti. Njima je glavna, ako ne i jedina tema, ovog referenduma bila imigracija i kako je spriječiti.

Britanski premijer David Cameron podnio je ostavku na tu dužnost nakon što su objavljeni rezultati referenduma po kojima Velika Britanija izlazi iz Europske unije. Možda uobičajeno za Britaniju, ali ostavke političara nisu uobičajene u Srbiji. Možemo li nešto naučiti iz tog primjera?

Ostavka premijera nikoga nije iznenadila; šok bi bio da je ostao. **Kenneth Clark**, jedan od uglednih, starih konzervativaca, rekao je prije par tjedana da u slučaju Brexita Cameron neće opstati ni 30 sekundi i tako je i bilo. Ostavke političara u slučaju poraza na izborima ovdje su najnormalnija stvar. Ostavku će podnijeti čak i lider opozicije na izborima za koje zna da nema šansi dobiti ih. To je dio političke kulture i nepisano pravilo. Osim toga, ostavke omogućavaju provjetranje stranaka i dolazak svježeg krvi.

Treba li renovirati kuću Europske unije? Hoće li ovaj referendumski rezultat jačati desni i lijevi ekstremizam u Europi?

Britanska odluka jest ekstremna, ali mislim da Britanija nije toliko usamljena u Europi koliko možda izgleda na prvi pogled. Europski projekt je u ozbiljnoj krizi, izazvanoj prije svega ekonomskom krizom od prije nekoliko godina. Neuspjeh eura kao valute pokazao je da je slogan o »sve tješnjoj zajednici« u praksi teško ostvariv. Zato je Britanski izlazak pogrešan, jer Britanija nikako nije usamljeni jahač u taboru europskih entuzijasta. Rekao bih da će u narednih nekoliko godina jačati i desni i

lijevi ekstremizam, jer EU nema odgovor na izazove globalizacije i rastuće raslojavanje društva. EU sigurno treba renovirati ali ne znam u kom pravcu će ići te reforme, ako ih uopće bude.

Ukazuje li rezultat referenduma na duboku krizu identiteta i krizu europske strategije i naznačuje li, tj. ukazuje li na aroganciju i nerazumijevanje tehnokrata prema siromašnima? Je li neophodna nova vizija i novi početak za ujedinjenju Europu? I što bi to značilo u političkoj praksi?

Da, mislim da je upravo to u pitanju. Elite i tehnokrate ne razumiju i ne mare mnogo za to što birači misle i osjećaju. Sjetimo se samo referenduma u

boravišne dozvole? Je li to bio jedan od ciljeva Brexita?

To je bio glavni cilj, ali sada tek trebamo vidjeti kako će to izgledati u praksi. Britanska ekonomija i zdravstvo zavise od jeftine radne snage i ako se imigracija ograniči, bit će problema. Bregzitovci stalno govore da će doseljavanje kontrolirati uvođenjem australskog sustava, ali nitko točno ne zna kako to izgleda u praksi i kako će funkcionirati u zemlji koja, za razliku od Australije, želi smanjiti priljev imigranata.

Kako će glasovanje građana Britanije za izlazak iz Europske unije utjecati na financijska tržišta? Funta je počela gubiti vrijednost u odnosu na dolar.

Mislim da izravnih i krupnih posljedica nema, osim što će, kada Britanija zaista izađe, proračun EU iz kojeg pomoć dobijaju i ostale članice i kandidati, biti smanjen. Ja ne očekujem nikakve velike potrese u trgovini između Britanije i EU, a mislim i da će Britanija sada biti mnogo više zainteresirana za trgovinske sporazume s ostatkom svijeta.

Je li Vas iznenadila izjava premijera Vlade Vučića da Srbija neće mijenjati politiku europskih integracija, te da je referendum o tome u Srbiji moguć tek kada ga pobijede na izborima?

Nije me iznenadila, jer mislim da Srbija mora nastaviti europskim putem, makar nika-

Irskoj poslije sporazuma u Nici. Kad su Irci taj sporazum, koji je otvorio vrata za ulazak zemljama iz istočne Europe, odbili, Bruxelles im je odgovorio da glasuju ponovno, dok ne pošalju traženi rezultat. Nova vizija je svakako neophodna, ali mislim da malo tko zna koja je to vizija. U kraćem roku treba očekivati krizu identiteta EU i zastoj u daljoj integraciji.

Brexit je otvorio Pandorinu kutiju kada je riječ o stranim radnicima koji žive i koji su zaposleni u Velikoj Britaniji, jer će im ubuduće, ukoliko dolaze iz EU, trebati radne i

Trenutno su padovi na financijskim tržištima veliki i rezultat su šoka i neizvjesnosti. Dok pregovori u novim odnosima Britanije s EU ne počnu, trajat će neizvjesnost. Poslije će sve zavisiti od toga što bude dogovoreno.

U prvim reagiranjima hrvatskih i srbijanskih bankarskih krugova se ističe kako rezultat britanskog referenduma trenutno nema izravni utjecaj na ekonomiju u ovome podneblju. Hoće li ipak to proći bez posljedica glede hrvatskog i srbijanskog gospodarstva?

da i ne ušla u EU. Europska unija je oličenje onih vrijednosti kojima Srbija treba težiti, prije svega u smislu vladavine demokracije i ljudskih prava, i u tom pogledu je samo članstvo u EU manje važno. Za Srbiju nikakav referendum o EU nema smisla dok ta zemlja zaista ne dođe na prag EU, nakon što je prethodno ispunila sve uvjete za ulazak. Meni je jednom gradonačelnik Falirakija na Kreti rekao da je za Grčku najbolje razdoblje bilo ono prije ulaska u EU, kada je zemlja ispunila sve uvjete za ulazak, ali još nije morala preuzeti i sve obveze članstva.

NOVINE U NASTAVI MATERINSKOG JEZIKA S ELEMENTIMA NACIONALNE KULTURE

Nema mjesta zadovoljstvu

*U ponudi izbornih predmeta i jezici nacionalnih zajednica, a novina je i da će nastava moći biti organizirana i na nivou više škola * S druge strane, Koordinacija nacionalnih vijeća nacionalnih manjina tražit će novo anketiranje učenika na početku naredne školske godine, jer njihovi zahtjevi nisu uvaženi*

Za one neupućene u problematiku obrazovanja na jezicima nacionalnih zajednica informacija objavljuje na u medijima prije dva tjedna da će ponuda izbornih predmeta u školama od naredne školske godine biti proširena i na neke od jezika nacionalnih zajednica vjerojatno je djelovala kao veliki pomak. S druge strane, u Hrvatskom nacionalnom vijeću kažu da mjesta zadovoljstvu nema i da zapravo nije riječ ni o kakvom pomaku, naprotiv. Nije uvažen ni jedan od zahtjeva nacionalnih vijeća. Ali, krenimo redom. Pred kraj školske godine u školama su učenicima dostavljeni anketni listići s ponudom izbornih predmeta za koje se učenici mogu opredijeliti. Za one koji nemaju djecu u školskim klupama pojasnimo da su vjerska nastava ili građanski odgoj obvezni izborni predmeti, a uz to učenici mogu odabrati još jedan izborni predmet. Ponuda tog drugog predmeta ovisi od škole do škole, odnosno od rapoloživog kadra. Uglavnom se uz informatiku i računarstvo, koje nudi svaka škola, na listi nalazi još nekoliko predmeta, kao što su domaćinstvo, crtanje, slikanje, vajanje, šah... Nakon tog prvog anketiranja u škole su stigli novi anketni listići na kojima su se na spisku izbornih predmeta nalazili i jezici nacionalnih manjina. To se dogodilo dva dana prije završetka školske godine, pa je uz činjenicu da je jedna anketa već obavljena i to dodatno zbunilo roditelje.

MEĐU IZBORNIM PREDMETIMA I MANJINSKI JEZICI

Pojašnjenje smo potražili u Ministarstvu prosvjete. Pitali smo ih prvo što je to, osim što su sada na anketnom listiću

resiranost bude mala, učenici iz više škola spajati u jedno odjeljenje, čime će se omogućiti većem broju zainteresiranih pohađanje ovog izbornog predmeta. Druga novina je fakultativno izučavanje, što doprinosi tome da učenici kao izborni predmet mogu

U anketnom listiću na spisku izbornih predmeta navedeni su jezici onih nacionalnih zajednica koji odgovaraju nacionalnoj strukturi učenika u određenoj školi. Tako se, primjerice u somborskim školama, kao izborni predmeti nude mađarski, hrvat-

izbornih predmeta i jezici nacionalnih zajednica, novoga kada je riječ o jezicima nacionalnih zajednica u obrazovnom sustavu Srbije.

»Dvije su novine u novoj metodologiji izučavanja predmeta materinski jezik s elementima nacionalne kulture. Prva je da će se omogućiti izučavanje jezika na nivou više škola, što znači da će se, ukoliko zainte-

odabrati neki drugi predmet, primjerice informatiku, ali će im ipak biti ostavljena mogućnost da izučavaju svoj materinski jezik ili druge materinske jezike kroz različite oblike fakultativnog izučavanja«, navodi se u odgovoru koji je *Hrvatskoj riječi* dostavila **Dragica Gavrilović** iz Službe za odnose s medijima Ministarstva prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja.

ski i romski jezik s elementima nacionalne kulture i bunjevački govor s elementima nacionalne kulture. Kada je riječ o mogućnosti fakultativnog praćenja predmeta materinski jezik s elementima nacionalne kulture, učenicima se nudi izbor od svih 14 manjinskih jezika i govora.

»Procedura je ista kao i prethodnih godina: roditelji učenika opredjeljuju se zaokruživanjem

opcije na anketnom listiću. Tek po izjašnjavanju učenika izaći ćemo s podacima o tome postoji li, i u kojoj mjeri, odgovarajući nastavni kadar. Ministarstvo je pokrenulo nekoliko inicijativa na koji način bi se broj stručnog kadra mogao povećati«, navodi Gavrilović u svom odgovoru, ne precizirajući kako Ministarstvo namjerava osigurati potreban kadar za izvođenje ove nastave.

»Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, kao i ostali jezici nacionalnih zajednica sporno su pitanje između nas i Ministarstva prosvjete oko godinu dana. Naš stav je da taj predmet mora ostati u okviru škola u vidu predmeta kakav je bio do sada, s tim što smo mi tražili da se status tog predmeta poboljša, da bude obavezan, što znači da ukoliko se učenik

Jedan od zahtjeva bio je i obveza anketiranja učenika, odnosno roditelja za izborni predmet jezik nacionalnih zajednica s elementima nacionalne kulture, bez obzira ima li ili nema zainteresiranih. Zahtjev nacionalnih vijeća bio je i izrada uniformnih anketnih listića u svim školama.

»Temeljem tog našeg zahtjeva Ministarstvo je sačinilo, prema našem sudu, nespretno sastavljene anketne listiće. Te listiće su bez naše suglasnosti i suglasnosti Koordinacije nacionalnih vijeća poslali u škole i to dva dana prije kraja školske godine. Djeca su već prije toga bila anketirana i oni su naknadno, navodno na naš zahtjev, poslali uniformne anketne listiće, s kojima se mi, da su nas pitali, ne bismo složili. Ne bismo se složili, jer je na tim anketnim listićima stajalo da škola tu anketu provede ukoliko ima mogućnosti. A ni jedna škola nema mogućnosti, jer ni jedna škola nema stalnog zaposlenog koji bi

sredstva, a 90 posto ravnatelja ili nema za to vremena ili ne bi bilo zainteresirano, pa od toga ne bi bilo ništa«, kaže Jasna Vojnić.

Naša sugovornica najavljuje da će početkom ovog mjeseca biti održan sastanak Koordinacije nacionalnih vijeća nacionalnih manjina s koje će biti upućen zahtjev Ministarstvu prosvjete da se početkom naredne školske godine provede nova anketa s anketnim listićima kakve predlažu nacionalna vijeća.

Na naš upit je li mogućnost da se nastava u slučaju manjeg broja učenika organizira na nivou više škola ipak korak naprijed Vojnić kaže da je to samo način da se prividno zadovolje zahtjevi nacionalnih vijeća.

»Mi smo bili jasni: ukoliko ima više od 15 zainteresiranih učenika, nema rasprave; ukoliko ima manje od 15, kombiniraju se odjeljenja; ukoliko ima nekoliko učenika, kombinira se više škola i glede toga mi smo sasvim razumni«, kaže Vojnić.

Koliko je učenika nakon

LJETNE I ZIMSKE ŠKOLE

»Ideja je da se kroz ljetne ili zimske škole ili radionice učenici upoznaju s jezikom i kulturom nacionalnih manjina, a tek kada budemo vidjeli kakvo je interesiranje i imamo li dovoljno stručnog kadra, znat će se i na koji način će fakultativna nastava biti organizirana. Ukoliko, recimo, to bude kroz ljetnu školu u nekom mjestu u Srbiji, ideja je da djeca tamo borave po subvencioniranim cijenama«, kaže državna tajnica u Ministarstvu prosvjete **Zorana Lužanin**.

Kada je riječ o organiziranju nastave za ovaj izborni predmet na nivou više škola, i dalje će uvjet biti da za formiranje odjeljenja mora biti najmanje 15 učenika.

U Ministarstvu prosvjete kažu da su spomenute novine uvedene kako bi se osigurala dostupnost jezika nacionalnih manjina s elementima nacionalne kulture učenicima u svim sredinama gdje žive pripadnici nacionalnih zajednica. Detaljan plan realiziranja nastave ovog izbornog predmeta roditelji će dobiti na početku školske godine. Tada će imati mogućnosti i da eventualno odustanu, ukoliko im primjerice ne odgovara da na nastavu odlaze u neku drugu školu.

Glede fakultativnog pohađanja ovog izbornog predmeta nepoznanica je kako će ta nastava biti organizirana i tko će plaćati nastavnike.

I DALJE SPORNO PITANJE

Sasvim drugačije na ove novine gledaju u Hrvatskom nacionalnom vijeću.

izjasni za njega, bude obavezan predmet naredne četiri godine. Također smo tražili da se promijeni status u srednjim školama i da nasuprot fakultativnog bude izborni predmet. To bi značilo promjenu i načina financiranja, odnosno teret financiranja ne bi bio na općinama već na Ministarstvu prosvjete«, kaže za *Hrvatsku riječ*, članica Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća zadužena za obrazovanje **Jasna Vojnić**.

Ona dalje navodi da Ministarstvo ne samo da nije uvažilo zahtjeve već je nasuprot tome inzistiralo da se ovaj predmet izučava fakultativno u vidu ljetnih i zimskih škola i drugih izvannastavnih aktivnosti. »Naš isključivi stav je da se materinski jezik s elementima nacionalne kulture izučava u školama kao izborni predmet i nikako drugačije. Ljetne i zimske škole i projektno financiranje odradit ćemo na drugi način, jer svakako mi tu djecu vodimo i na zimske i ljetne škole. Zajednički jezik s Ministarstvom prosvjete nismo našli, ali smo ostali pri našim zahtjevima«, kaže Jasna Vojnić.

IZBORNI PREDMET

Svaka škola dužna je učenicima nižih razreda (od prvog do četvrtog) ponuditi najmanje tri izborna predmeta, a u višim razredima najmanje četiri. Iz te ponude učenici biraju jedan predmet. To znači da, ukoliko se opredijele za neki od jezika nacionalnih zajednica, đaci neće moći odabrati ni jedan drugi predmet, pa ni sve interesantiju informatiku i računarstvo. Ono što razlikuje izborni predmet jezici nacionalnih zajednica s elementima nacionalne kulture od ostalih izbornih predmeta je da će učenici ovaj predmet imati dva puta na tjedan, dok je kod svih ostalih predmeta to po jedan puta.

predavao taj izborni predmet. Dakle, htjeli su da se anketa provede u što manjem broju škola, pa su zato i naveli: 'ukoliko škola ima mogućnosti'. Naš zahtjev je bio da svaka škola pod obvezno provede anketu, a mi bismo našli kadar. Drugo na što nismo pristali su ljetne i zimske škole, i to kao projektno financiranje, što znači da bi svaka škola za to trebala pisati projekte i naći

provedene ankete zainteresirano ili za izborni predmet ili za fakultativno pohađanje nastave materinski jezik s elementima nacionalne kulture znat će se početkom ovog mjeseca, jer je prvi srpnja rok da škole vrte popunjene anketne listiće. Tada će se moći govoriti i o tomu jesu li ove izmjene donijele bilo kakav pomak.

Zlata Vasiljević

MILORAD PUPOVAC, PREDSEDNIK SRPSKOG NARODNOG VIJEĆA:

Vlasti u Zagrebu i Beogradu nas ne čuju i ne razumiju uvijek

Razgovor vodio: Zlatko Romić

Iako je od razgovora s predsjednikom Srpskog narodnog vijeća **Miloradom Pupovcem** proteklo manje od tri tjedna, za to su se vrijeme dogodile dvije krupne stvari koje se podjednako tiču i političkog života u Hrvatskoj i položaja srpske manjine u njoj kao i hrvatske u Srbiji. Naime, dok su predsjednica Hrvatske **Kolinda Grabar – Kitarović** i premijer Srbije **Aleksandar Vučić** u ponedjeljak u Dalju i Donjem Tavankutu obavljali pripreme za potpisivanje Deklaracije o unaprjeđenju odnosa dvije države u Subotici, dotle su zastupnici Hrvatskog sabora istoga dana donijeli odluku o njegovu raspuštanju, a samim tim i novim izborima. Pa ipak, teme o kojima smo razgovarali s predsjednikom SNV-a dovoljno su aktualne da

ih svojim značajem bitnije ne mogu umanjiti niti događaji poput opisanih. S obzirom na to da smo s Miloradom Pupovcem razgovor obavili u Vukovaru na prvoj prijateljskoj utakmici reprezentacija Srba iz Hrvatske i Hrvata iz Srbije, logično je da prve riječi intervjua budu posvećene njenom značaju i simbolici:

»Značaj ove utakmice mnogo je veći nego što izgleda. Za nas, Srbe iz Hrvatske, a vjerujem isto tako i za Hrvate iz Srbije ovo je vrlo značajna stvar. Navest ću dva razloga zašto mislim tako. Prvo, nogomet nije prostor lijepih poruka između Hrvata i Srba, a ovi momci ovdje su se okupili kako bi manifestirali partnerstvo i natjecanje kako bi sutra zajedno otišli u europski prostor da se natječu i postignu što je moguće više. I to u istom

autobusu i pod istim krovom. A drugo, ovo je pokazatelj kako su srpske institucije u Hrvatskoj i hrvatske u Srbiji u stanju nadići nesporazume, pa i konflikte koji postoje između politika u Zagrebu i Beogradu i kazati: 'pa, ima nešto trajnije, vrijednije i dugoročnije nego što su sukobi oko stvari o kojima treba razgovarati'. Ali, sukobima se one neće riješiti.«

HR: Govorite i o odnosima Srpskog narodnog vijeća i Hrvatskog nacionalnog vijeća u kontekstu odnosa Srbije i Hrvatske. Imate li dojam da vas u tome, ne samo ne čuju nego i ne razumiju vlasti u Zagrebu i Beogradu?

Govorim prije svega o naše dvije institucije koje su već godinama partnerske i prijateljske, ali isto vrijedi i za Demokratski

Kada god se ne surađuje između Zagreba i Beograda, onda je to loša pretpostavka za ostvarenje prava, a napose kada ta prava ovise o međusobnim državnim kontaktima i razgovorima. A tih kontakata i razgovora nema već dosta dugo, napose ne u operativnom smislu.

savez Hrvata u Vojvodini i Samostalnu demokratsku srpsku stranku, koje također veže partnerstvo, suradnja i prijateljstvo ljudi koji vode te dvije organizacije. A to su dvije ključne institucije, kako Hrvata u Srbiji tako i Srba u Hrvatskoj. Stoga i mislim da nas vlasti u Zagrebu i Beogradu niti čuju niti razumiju uvijek. Ali to vam je sudbina manjina. Ponekad nas ljudi koji su na vlasti, zbog buke, zaglušnih poruka koje se šalju i problema s kojima se suočavaju, jednostavno ne čuju. Ali, mi smo ljudi od strpljenja i znamo da ako nismo uporni, ako nismo ustrajni i ako svojim primjerom ne pokazujemo što mislimo da je dobro za nas i za države u kojima živimo, onda to samo po sebi neće doći.

HR: Koliko su se narušeni odnosi dvije države odrazili na položaj srpske i hrvatske manjine u njima?

Kada god se ne surađuje između Zagreba i Beograda, onda je to loša pretpostavka za ostvarivanje prava, a napose kada ta prava ovise o međusobnim državnim kontaktima i razgovorima. A tih kontakata i razgovora nema već dosta dugo, napose ne u operativnom smislu. Mi cijenimo susrete predsjednika i predsjednice, premijera i predsjednice, ali oni su samo pokušaji da se probije i otopi led koji se nakupio godinama. Ali do pravoga »proljeća« u hrvatsko-srpskim odnosima treba napraviti više i mi i primjerom ove utakmice pokazujemo koliko nam je stalo do toga da bude više.

HR: Što je onda rješenje?

Mi smo dugo trpjeli zbog međusobnih odnosa, zbog ratnog raspada Jugoslavije, ratnih politika i zbog toga što smo bili zarobljenici međusobnih odnosa. Iiii, sad vidimo da trpimo štetu i jedni i drugi i da, ukoliko ćemo okretati glavu jedni od drugih, podmetati noge jedni drugima i ukoliko ćemo jedni drugima slati ružne riječi i poruke, onda to zapravo činimo sebi. Ne čine to Srbi Hrvatima, čine sebi. I obratno. Jer, nitko od toga nije slobodniji, bogatiji ili ravnopravniji u odnosu na trećeg.

HR: Kako gledate na činjenicu da se sastanci međudržavne komisije za provedbu Sporazuma održavaju vrlo rijetko?

Ti sastanci, na žalost, nisu dovoljno efikasni i mi očekujemo da će državni vrh postaviti okvir unutar kojega će se ta efikasnost povećati kad su u pitanju prava manjina, kulturna suradnja i čitav niz drugih problema kojima se Hrvatska i Srbija trebaju baviti kako bismo prestali biti taoci politika i neriješenih pitanja koja su ostala iz ratnog raspada Jugoslavije i međusobnog sukoba.

HR: Čini mi se da ste se ove godine dva puta susretali s premije-

rom Aleksandrom Vučićem. Jeste li mu rekli to što kažete za Hrvatsku riječ?

Ja imam dobre razgovore s premijerom kao što ih imam i ovdje u Hrvatskoj s predstavnicima naše vlasti. Ali, nekako, što zbog političkih prilika i političke nestabilnosti i zbog zauzetosti nekim krupnijim temama, deklarativno opredjeljenje i svijest nisu pretočeni u jedno stvarno i trajno bavljenje odnosima između Hrvata i Srba i Hrvatske i Srbije.

HR: Jesu li razlog tome neiskrene namjere predstavnika vlasti ili je u pitanju nešto drugo?

Pa, često se ljudi više bave nesporazumima nego time kako ih riješiti i to je trenutno glavni problem u odnosima između Hrvatske i Srbije.

HR: Kako gledate na nesporazum dvije države kada je riječ o provedbi bilateralnog Sporazuma o međusobnoj zaštiti manjina, a zbog čijeg neprovođenja Hrvatska poziva Srbiju?

Više sam puta govorio o tome da svaka strana ima neku vrstu zahtjeva, i temeljem toga Sporazuma i temeljem Sporazuma o sukcesiji i temeljem drugih sporazuma koji postoje. Svatko u tome, naravno, misli da je njegov problem najveći. Ali kad se sjedne za stol, onda će se vidjeti koliki je problem jedne, a koliki druge strane. Ne može se problem manjina riješiti ukoliko se ne sjedne i ne razgovara o tome, kao što se na isti način ne mogu riješiti niti problemi suđenja za ratne zločine, granice, povratka izbjeglica ili izgubljenih statusnih prava. Tek u razgovorima će se vidjeti koje je rješenje realno, a koje to nije. A da treba tražiti rješenja i za jednu i za drugu stranu, u to nema nikakve sumnje. Manjine uvijek trebaju malo više pažnje nego što to većina misli, bez obzira na to je li riječ o »malim« ili »velikim« pitanjima. Zbog toga je za Hrvate i Srbe posebno važno da pokažu svojim primjerom da su nadišli svoje teške, ozbiljne i nerijetko ružne historijske epizode.

HR: I čelnništvo Hrvata u Vojvodini često se poziva na neprovedbu Sporazuma, napose kada je riječ o političkom predstavljanju u skupštinskim tijelima na način kako je to riješeno u Hrvatskoj. Kako gledate na to?

Mi smo sretni kada vidimo da su Hrvati zastupljeni u Skupštini Srbije...

HR: Ali to je zahvaljujući rezultatima koje je na izborima ostvarila lista Demokratske stranke, a ne na temelju poštovanja potpisanog Sporazuma.

Prvo, vrlo je važno biti zastupljen i vrlo je važno da bude nekoga tko govori kao Hrvat, bez obzira na to dolazio li s jedne ili s druge liste, sa zajamčenim mjestom ili bez toga. U svakom slučaju, naš je interes da se pronađe rješenje, a kakvo će ono biti nije na nama da mi kažemo iz Hrvatske. To su ipak unutarsrpski odnosi, koji su kompliciraniji kada su posrijedi većinsko-manjinski odnosi i nama je samo stalo da postoji dijalog između vlasti u Beogradu i hrvatskih manjinskih institucija u Srbiji, a onda će se neko rješenje naći. A koje, oko toga se ipak vi morate potruditi. Mi vam u tome sigurno nećemo biti smetnja.

HR: Hrvatska je od dijela međunarodne javnosti doživjela ozbiljne kritike zbog, kako tvrde, reustašizacije društva. Slažete li se s time da je došlo do jačanja ekstremne desnice u zemlji u kojoj živite?

Ekstremni nacionalizam sa znakovima reustašizacije je prisutan u Hrvatskoj u posljednje tri-četiri godine. To je, naravno, vrlo loše za Srbe i druge manjine u Hrvatskoj, ali je to prije svega vrlo loše za Hrvatsku i njezine međusobne unutarnje političke odnose. To dijeli društvo, zagađuje politički život i unazađuje političku svijest i kulturu. A onda, naravno, i odvraća pažnju ljudi od onoga što su problemi s kojima se Hrvatska suočava. Da ne kažem da to narušava i odnose između dviju država, kao i da to ruši ugled Hrvatske. Hrvatska koja će imati

tu vrstu političkog stanja ne može biti uvjerljiva zastupnica interesa Hrvata u Srbiji niti zagovornica toga da Hrvati u Srbiji trebaju imati više prava nego što ovoga trenutka imaju. To treba mijenjati, jer to nanosi štetu Hrvatima u zemlji i gdje god oni žive, a nanosi i štetu svim građanima Hrvatske. Ipak, mislim da je demokratski kapacitet Hrvatske velik i treba mu dati priliku da to i dokaže i da ljudi koji su ušli u mainstream glavne politike iz nje izađu i da se HDZ vrati jednoj narodnjačkoj, demokršćanskoj politici koja Hrvatskoj treba i bez koje nema političke stabilnosti i ozbiljnih manjinskih prava. Mi smo toga svjesni i spremni smo dati doprinos u tom smislu.

HR: Kako biste ocijenili stanje u Srbiji nakon posljednjih izbora: je li ekstremna desnica i ovdje ponovno ušla u politički mainstream?

Premijer Vučić sigurno nije čovjek koji će otvoriti vrata za jačanje desnice u njegovoj Vladi, jer bi time sigurno radio na rušenju mosta preko kojega treba prijeći i doći do europskoga prostora. Ono što je zabrinjavajuće, jeste sastav Skupštine i javni prostor. I tu treba raditi više kako se ne bi počelo radati i obnavljati desno raspoloženje. A uvjeren sam da mandatar Vučić neće sastaviti Vladu u kojoj će biti ljudi koji će prema pripadnicima hrvatskog ili bilo kog drugog naroda u Srbiji slati loše poruke.

HR: U mnoštvu krivica Vučića oporba mu, a među kojima su i predstavnici hrvatske zajednice, zamjera autokraciju. Tu crtu niste primijetili kod njega za ovih četiri godine?

Premijer Vučić ima čvrst način vladanja, to je nesporno. Oporba nesumnjivo traži više prostora za djelovanje i svoje aktivnosti i to je sigurno obostrano ozbiljan izazov. Bez demokratskog kapaciteta i bez podjele odgovornosti i bez uzajamnog povjerenja, Srbija u konačnici neće doseći ono što treba, a to je potpuni i neupitni demokratski kapacitet.

DAN DRŽAVNOSTI REPUBLIKE HRVATSKE OBILJEŽEN U SUBOTICI

Četvrt stoljeća

Generalni konzul Republike Hrvatske **Velimir Pleša** sa suprugom **Sanjom** priredio je u Subotici 23. lipnja svečani prijam u povodu Dana državnosti kojim je obilježeno 25 godina samostalnosti Republike Hrvatske.

»Kao i sve ostale države na ovim prostorima, i Hrvatska je ovo razdoblje od četvrt stoljeća obilježila usponima i padovima i lijepim i ružnim. Uvijek ističem kako je važno znati pronaći svoju snagu, povjerenje i vjeru u budućnost zbog generacija koje dolaze nakon nas, da mogu živjeti bolje i mirnije. Osobno, ali i kao generalni konzul RH ovdje na sjeveru Bačke, uvijek ću gledati prema naprijed i raditi sve što je u mojoj moći i u okviru mojih nadležnosti najbolje što mogu, ponajprije za dobro Hrvata i zajednice koja ovdje živi. Ali, isto tako želim se smatrati promicateljem dijaloga o našoj nedavnoj povijesti koja je prečesto u proteklih četvrt stoljeća prema svima nama bila vrlo gruba i nepravedna. Zato želim

biti i onaj koji će zajedno sa svima vama doprinositi općem dobru društva u kojem živimo, napretku i održivom razvoju«, poručio je u svome govoru generalni konzul Pleša.

Pleša se posebno zahvalio **Mariji Šabić** u čijoj kući se već dulji niz godina nalazi rezidencija Generalnog konzula, te poduzetniku **Stanku Krstinu** koji je sponzorirao ovu svečanost.

Goste među kojima su bili predstavnici hrvatskih institucija i organizacija javne i političke ličnosti su zabavljali subotički orkestar *Ravnica* te specijalni gosti iz Čakovca *Dixieland band*, a poslužena su vina iz Međimurja, Hercegovine i Vojvodine.

U razgovoru s Plešom zapitali smo ga za njegova iskustva kao generalnog konzula Hrvatske u

Subotici i čime se najviše bavio za proteklih osam mjeseci.

»Najviše sam se bavio odnosima među Hrvatima. Mislim da je to jednostavno nešto gdje se ne može napraviti nekakav pomak preko noći i da će još potrajati dok se ti odnosi dovedu na normalnu razinu komunikacije bez obzira na različita stajališta i poglede kako bi, narodski rečeno, počeli svi puhati u istu svijeću. Tek onda će biti puno ljepše i bolje Hrvatima ovdje u Srbiji. Mislim da, ako se svi upremo u to da je moguće. Sa svoje strane to želim svim srcem i spreman sam sa svoje strane uložiti sve moguće kapacitete koje imam. Koliko su oni dovoljni ne znam, ali vidim da nekakvih malih pomaka, doduše još skrivenih od očiju javnosti, ipak ima i to me veseli. Osobno

nemam ambicija ujediniti zajednicu već samo želim pomoći da oni sami sebi pronađu najjednostavniji i najbolji put«, kazao je Pleša i dodao kako neće nikada biti jedan od onih koji će ih »sjedati za nekakav stol i ex katedra govoriti vi bi morali ovo vi bi morali ono«.

Poduzetnik **Stanko Krstin**, koji je financijski pomogao održavanje ovog domjenka, kao i prethodnih godina kaže kako želi pomoći na svoj način. »Neki pišu pjesme, neki pišu prozu a ja se bavim gospodarstvom i u tom smislu gledam pomoći. Drago mi je da se hrvatska zajednica ovdje pokaže i dokaže, da živimo potpuno ravnopravno i normalno kao i svi ostali. Vidimo da svaka pomjeranja u politici utječu i na nas obične ljude. Ja sam običan čovjek, građanin Srbije, hrvatske nacionalnosti i želim da to tako i ostane. Zato želim dati svoj doprinos da ne zaboravimo tko smo i što smo i našu kulturu, pjesme, nošnje i da živimo sasvim normalno i ravnopravno.«

J. D. i D. P.

Igor Jakšić, Sonta

Hrvatski konzulat nam znači dosta, jer se možemo obratiti u svezi problema naše zajednice. Proslava Dana državnosti predstavlja lijepu priliku da se okupimo, bolje upoznamo i družimo.

Janja Borovac, Sombor

Hrvatski konzulat je predstavnik naše države i mnogo mi znači, pogotovo kad su praznici jer se imamo priliku okupiti, vidjeti naše prijatelje. To je naša veza s našom matičnom državom. Odlično se osjećam i ovaj dan doista smatram velikim praznikom.

Silvester Bašić, Subotica

Hrvatski konzulat je kao prvo jedna administrativna jedinica nas Hrvata koji živimo na ovim prostorima od rođenja i put nje možemo riješiti svu potrebnu našu dokumentaciju po pitanju našeg podrijetla da se u potpunosti osjećamo Hrvatima. S druge strane, iako rođeni ovdje, to je i osjećaj jedne pripadnosti matičnoj domovini Hrvatskoj, tako spreko konzulata mi ostvarujemo povezanost s matičnom državom.

PRIMJENA ZAKONA O OPĆEM UPRAVNOM POSTUPKU

Ideja dobra – procedura sporija

*Zakon propisuje da se podaci iz službene evidencije razmjenjuju besplatno, elektroničkim putem ili drugim načinom predviđenim Zakonom * Za sada je još uvijek proces brži ukoliko građani sami pribave dokumenta, ali ih onda sami plaćaju*

Vijest da službenici u gradskim i općinskim upravama više neće od građana tražiti dokumenta koje država ima u službenim evidencijama, kao i da građani više neće morati plaćati izvođe iz matičnih knjiga rođenih, vjenčanih, uvjerenja o državljanstvu, obradovala je mnoge koji su morali čekati na šalterima pribavljajući ih. Osmi lipnja počela je primjena Zakona o općem upravnom postupku prema kojem, u slučaju da jedno državno tijelo traži neki podatak o građaninu od drugog, ovaj dokument je besplatan. Ali ako pak građani odluče da im treba uvjerenje ili neki izvod, ili ih žele sami priložiti kako bi ostvarili neko pravo, a ne da službenici razmjenjuju podatke, morat će ga platiti. Istraživali smo koliko će donošenje novog Zakona olakšati pribavljanje određenih dokumenata građanima i kako se primjena novog zakona do sada pokazala u praksi.

PRIMJER DOBRE PRAKSE

U Srijemskoj Mitrovici, iz Uprave za opće i zajedničke poslove najavljuju da će se maksimalno fokusirati da veliki broj usluga građanima bude dostupan elektroničkim putem, a građani će blagovremeno biti obavije-

ješteni kako da koriste te usluge. Međutim, iz Gradske uprave za opće i zajedničke poslove ne spore da će prilagođavanje na nove propise ipak potrajati:

nata koje posjeduju druge institucije koje čine javni sektor, mi smo upućeni da zahtjevom tražimo dostavu podataka. Rok od 15 dana je vrijeme do kada služ-

Kako iz Gradske uprave ističu, od Grada je urađeno sve što je neophodno kako bi sustav funkcionirao. U uslužnom centru se nalazi 11 šaltera, a

»Postoje još neke nedoumice koje treba razriješiti sa svim institucijama koje čine javni sektor. Grad Srijemska Mitrovica dugi niz godina unazad radi na tome da Gradska uprava bude servis građana. Uradilo se dosta toga, od Uslužnog centra, prozivnog sustava, novog sajta, ali uvijek može bolje. Što se tiče potrebnih podataka i dokume-

benik za stranku treba pribaviti određene podatke. U ovom trenutku, zbog umrežavanja i adaptiranja, taj rok će za mnoge biti problematičan. Inzistirat ćemo da se proces završi što brže, jer nam je u interesu da građani budu zadovoljni«, ističe načelnik Gradske uprave za opće i zajedničke poslove **Miroslav Jokić**.

Zakon propisuje da se podaci iz službene evidencije razmjenjuju besplatno, elektroničkim putem ili drugim načinom predviđenim Zakonom. Kako navode, ovaj proces olakšat će rad i samim službenicima, a osigurat će brže ostvarivanja prava građana. Međutim, činjenica je da je sada daleko više posla za uprave, odnosno referente po upravama.

Za neke stranke je povoljnije, a za neke možda neće biti, jer ima dokumenata koje referent ne može nabaviti nego osobno to mora stranka:

»Trebalo bi biti jednostavnije, ekonomičnije, pristupačnije za naše građane čemu je i namijenjen naš Uslužni centar. Prvog dana primjene Zakona očekivali smo više posla, a podneseno je 19 predmeta, kojeg su referenti istoga dana i obradili. Stranke potpisuju pri tome izjavu ako su suglasni da tijelo uprave pribavi dokumenta za njih. Referenti ili stranka koja se obaveže da će sama prikupiti dokumenta, ima rok od 15 dana da to prikupe«, navode iz Uslužnog centra Grada Srijemska Mitrovica.

TREBA SE »UMREŽITI«

Zakon ne zabranjuje građaninu da sam izvadi dokumenta. U tom slučaju on ih mora i platiti. U nekim srijemskim lokalnim samoupravama ističu da je ideja odlična, ali je ipak bilo potrebno više vremena kako bi se pripremili i osmislili kako će to funkcionirati:

»Prije stupanja Zakona o upravnom postupku na snagu, građani su morali uplatiti taksu. Sada je njihova obveza jedino da donesu osobnu iskaznicu i zdravstvenu knjižicu i onda im objašnjavamo kako proces traje. Za sada je još uvijek proces brži ukoliko građani sami pribave dokumenta i onda je taj postupak i lakši, napose ako ta doku-

menta imaju doma. Prilikom primjene novog Zakona trebala bi biti dobra suradnja sa svim državnim institucijama: Sud, MUP, Centar za socijalni rad. Za sada je to krenulo dobro, ali je za čitav postupak potrebno vrijeme

Za izdavanje izvoda iz matičnih knjiga i uvjerenja prije primjene Zakona o upravnom postupku građani su plaćali republičku administrativnu taksu i naknadu troškova – za izvod iz matične knjige (rođenih, vjenčanih i umrlih) 310 dinara na ime republičke administrativne takse i 120 dinara na ime naknade troškova. Na međunarodnom obrascu taj iznos je 490 i 500 na ime naknade troškova. Za uvjerenje o državljanstvu građani su morali izdvojiti 740 dinara.

od dva do tri tjedna kako bi se dokumenta građana pribavila po službenoj dužnosti. Ako građani pristanu sami pribaviti dokumenta i dati izjavu o tome, proces će biti brži. Novi Zakon je dobar i za građane je to jeftinije, ali je ipak potrebno da prođe vrijeme da sve dobro i efikasnije funkcionira«, ističu u Općinskoj upravi Šid.

»Uporaba novog zakona može posebno dobro funkcionirati u odnosu na matične knjige zato što je država na nivou Ministarstva odradila sve što

je bilo potrebno. Sama ideja je dobra što se tiče građana, ali ja mojim operativcima preporučujem da građane ipak pouče o tome da još uvijek pribavljaju dokumente sami, baš zbog toga što još uvijek nismo umreženi

»dječje bolesti« u procesu. Kako je ministrica **Kori Udovički** zaključila, bit će zanimljivo vidjeti u medijima da se s nevjericom doživljava to da država neće tražiti uvjerenja, dodajući da se u pripremi novog zakona shvatilo da nema objektivnih prepreka da se ta odredba ne provodi. Iz Policijske uprave u Srijemskoj Mitrovici navode da spremno dočekuju primjenu Zakona o općem upravnom postupku. Prilikom prijema zahtjeva za izdavanje osobne ili putne isprave, stranka se izjašnjava hoće li osobno donijeti potreban dokument ili će ih nadležna služba u Policijskoj upravi pribaviti službenim putem. U tom je slučaju moguće da će rok izdavanja osobnih ili putnih dokumenata biti produžen. Slična je situacija i u drugim državnim institucijama i primjena novog zakona je počela, no građani još uvijek radi bržeg ostvarivanja svojih prava pribavljaju dokumenta sami:

»Pribavila sam sama dokumente, jer mi je prilično hitno. Dijete mi studira u Novom Sadu i potrebno je da što brže dostavi više uvjerenja, kako bi ostvarilo prava u Studentskom domu. Podržavam primjenu novog zakona, ali za sada nam je još uvijek brže da pribavimo dokumenta sami, jer po službenoj dužnosti sve ide dosta sporije. Možda će kasnije biti efikasnije, ali za sada mi je mnogo lakše ovako«, kaže **Svetlana Balić** iz Šida.

S. Darabašić

s masom republičkih i pokrajinskih tijela. Trebat će vremena za uhodovanje, jer nemamo tehničkih uvjeta niti dovoljno materijalnih sredstava«, navodi načelnik općinske uprave Šid **Romko Papuga**.

VIŠE POSLA ZA LOKALNE SAMOUPRAVE

Kako je najavljeno iz Ministarstva državne uprave i lokalne samouprave, provjeravat će se uprave općina i gradova kako provode i prevladavaju

ŽIGMANOV POSJETIO HRVATSKU REDAKCIJU RTV-A

Sagledavanje potreba i izazova

Redakciju programa na hrvatskom jeziku Radio televizije Vojvodine 24. lipnja posjetio je zastupnik u Narodnoj skupštini Srbije **Tomislav Žigmanov**. Prvi je to njegov službeni posjet RTV-u od njegova dolaska na zastupničku dužnost.

Za posjeta Žigmanov se sastao s glavnim i odgovornim urednikom Drugog programa TV Vojvodine **Atilom Mártonom**, kao i s odgovornom urednikom TV i radijskog programa na hrvatskom jeziku ovoga javnog servisa **Jelenom Tumbas**. Ovom se prigodom upoznao s

uvjetima rada u kojima nastaje televizijski program na hrvatskom jeziku. »Došao sam kako bih osobno stekao informaciju o tome kakvo je stanje, o načinu na koji radite, ali i čestitati vam na onome što činite. Dakako, i vidjeti što su potrebe i izazovi i što bi se u rješavanju tih iza-

zova od mene kao političkog subjekta unutar hrvatske zajednice moglo očekivati«, rekao je ovom prilikom Žigmanov. On je izrazio zadovoljstvo načinom na koji redakcija radi, profesionalnošću, nepristranošću i objektivnošću u pogledu tema.

(hmv.org.rs)

SJEDNICA SKUPŠTINE GRADA U ZNAKU NOVOG GRADONAČELNIKA, PROCEDURALNIH GREŠAKA I UZMAKA VEĆINE PRED POJEDINCEM

Vojnici partije

S obzirom na to da je Bogdan Laban prilikom izbora za gradonačelnika dobio pet glasova oporbe, Subotica je ili konačno dobila »konstruktivnu opoziciju« ili će vladajuća koalicija uskoro biti još brojnija

Bogdan Laban vjerojatno je jedini gradonačelnik Subotice kojega je i prije stupanja na dužnost čekao naputak što mu je prvo činiti. Naime, tri dana prije no što je njegovu kandidaturu potvrdila skupštinska većina njegov stranački šef **Aleksandar Vučić** naložio mu je da se što prije otpočne aktivnosti oko asfaltiranja dvije ulice u Donjem Tavankutu.

UZMAK PRED »DUHOM«

Međutim, ono na što Laban – a vjerojatno još i više **Gojko Radić**, pa i **Stevan Bakić** – nije računao svakako je to da će već na prvoj sjednici Skupštine grada u ime 31 vijećnika Srpske napredne stranke (SNS) morati uzmicati pred primjedbama koje im je na početku rasprave iznio predsjednik (oporbenog) Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini (DSHV) **Tomislav Žigmanov**. A Žigmanov – koji je i sam kasnije rekao kako ne vjeruje da iza toga stoji namjera, napose ne zla – im je zamjerio što se u novizabranim ili novoimenovanim tijelima izvršne i zakonodavne vlasti u lokalnoj samoupravi ne nalazi niti jedan pripadnik hrvatske zajednice. Uz ocjenu kako se ovakav slučaj dogodio prvi puta u povijesti Subotice, Žigmanov je rekao kako se na taj način ne dovodi samo u pitanje »duh Ustava i zakona« nego i bilateralni Sporazum o međusobnoj zaštiti manjina kojega su Srbija i Hrvatska potpisale prije 12 godina. Ove primjedbe on je garnirao činjenicom da se sve to dogodilo samo tri dana

nakon što su premijer Vučić i predsjednica **Kolinda Grabar – Kitarović** upravo u Subotici potpisali Deklaraciju o unaprjeđenju odnosa dvije države, a u kojoj se pitanje prava hrvatske manjine u Srbiji, odnosno

srpske u Hrvatskoj nalaze kao početna točka.

Od kakvog su verbalnog materijala bili sastavljeni kontraargumenti u raspravi dvojice vijećnika i ekspozu novoga gradonačelnika? Pa, od toga da

je Radić Žigmanovu rekao kako je DSHV sam birao da bude oporba, te da stoga ne krivi njih (SNS) što nisu u vlasti na što mu je Žigmanov odgovorio kako se temeljna načela demokracije ne mjere odnosom političkih snaga nego poštovanjem zakona, dok je Bakić – ističući kako je do sada imao »fantastičnu suradnju s DSHV-om« – rekao kako još ima dovoljno prostora da interesi hrvatske zajednice u Subotici budu zadovoljeni, te da stoga ne treba »unaprijed crtati ono(ga) što neće biti. »Najpomirljiviju« izjavu na koncu ipak je dao gradonačelnik. Vidjevši da mu fraza o tome kako je lista SNS-a »Subotica u malom«, odnosno da na tom popisu ima i »mnogo Hrvata« nailazi na konstataciju kako nacionalni sastav stranačke liste nema veze s nečijom zastupljenošću u vlasti Laban je rekao:

Na prijedlog gradonačelnika vijećnici su nabrojanom većinom glasova izabrali i Tímeu Horváth (SVM) za njegovu zamjenicu, te Gradsko vijeće u sastavu: Ákos Újhelyi (gospodarstvo); Simon Osztrogonác (poljoprivreda); Nebojša Daraboš (turizam, investicije i regionalna suradnja); Nataša Aleksić (obrazovanje); Ilija Đukanović (socijalna pitanja); Miroslava Babić (kultura) i Nemanja Simović (sport). Ujedno, vijećnici su donijeli odluke i o dodjeli priznanja Dr. Ferenc Bodrogyvári, a izabrani su Mónika Csík, Željka Zelić i Natalija Raičević.

»Tko kaže da ih neće biti? Je li Gradsko vijeće jedino mjesto gdje oni mogu biti u vlasti? Mi imamo i pomoćnika gradonačelnika, imamo i tajništva i rukovodioce javnih poduzeća i kada pogledate tu strukturu, ona je različita od onoga što je Žigmanov izgovorio.«

PERSPEKTIVNI, A NA POGREŠNOJ STRANI

Kao i s listom SNS-a u Subotici, branio se Laban i od primjedbi prethodnika mu na funkciji, a sada šefa vijećničke skupine Pokret za građansku Suboticu **Jenőa Maglaija** da je nedopustivo da se materijal s imenima članova Gradskog vijeća vijećnicima dostavi neposredno uoči stavljanja te točke na dnevni red Skupštine grada. Laban je, naime, opet pogrešno poentirao da su tu praksu naslijedili upravo od prethodne vlasti (u kojoj je SNS također sudjelovao)! Na upit hoće li, onda, samo zato što su i prethodnici pravili proceduralne greške i nova vlast nastaviti istu praksu

Bogdan Laban: Potpora i iz »oporbe«

ustvrdio kako je očito napravljen pod političkim pritiskom na što je Laban i u uvodnom govoru pred vijećnicima i u izjavi za novinare demantirao.

Zadržimo se, međutim, još malo kod Maglaija kao jednog od primjera što se dogodilo neposredno uoči izbora za novog gradonačelnika. Ako,

i djelu Labana. Jedan od njih bio je i Maglai, a riječi hvale (»najbolji kandidat kog ste mogli predložiti«) uputila je i kolegica mu iz Pokreta za građansku Suboticu **Josipa Ivanković**, kao i bivši gradonačelnik, a sadašnji šef vijećničke skupine Za pristojnu Suboticu **Saša Vučinić**, te još nekoliko njih. Kako je glasanje

dajuća koalicija (43), činjenica da je novi gradonačelnik dobio 48 može se gledati dvojako: ili je Subotica konačno dobila »konstruktivnu oporbu« (a koja za sebe to neće reći, pa i kod pogrešnih odluka?) ili ovih pet glasova »viška« zapravo upućuju na zaključak kako će pozicija (SNS, prije svega) uskoro biti jača za nekoliko novih članova. Kada je o SNS-u riječ, najbolju samodeskripciju svoje stranke dao je Radić tvrdnjom da su svi oni odreda u Skupštini grada prije svega odani »vojnicima partije«, što se na najbolji način pokazalo i na prvoj i na drugoj sjednici prigodom neizglasavanja evidentnih kršenja Poslovnika (nepostojanje zapisnika s prethodne sjednice ili proceduralne greške u pripremi materijala za ovu). Iz tih je razloga teško povjerovati Labanu kada kaže kako se ova praksa više neće ponavljati, jer biti vojnici partije nerijetko u praksi znači upravo i vojničko ponašanje: isključiti aparat za razmišljanje (a napose za donošenje i iznošenje zaključaka), što je, konačno, nerijetko i dovodilo do gaženja obećanja prilikom polaganja prisege po kojoj je interes građana iznad svih drugih. Ali, to je već i tako bezbroj puta potvrđeno u praksi na svim razinama vlasti.

Z. R.

Tomislav Žigmanov: Presedan u povijesti Subotice

Laban se morao ugristi za jezik i procijediti kako se nada da neće. A kada smo već kod Maglaija, spomenimo i da je rekao kako je razočaran novim sastavom članova Gradskog vijeća za kog je

naime, izuzmemo javnu potporu koju je svom kandidatu dao SNS (i SVM i Savez bačkih Bunjevaca), više su nego upadljive bile pohvale nekoliko predstavnika oporbe upućene liku

bilo tajno, a s obzirom na to da je Labanov stranački kolega **Veljko Vojnić** za dužnost zamjenika predsjednika Skupštine grada dobio u dlaku jednak broj glasova koliko vijećnika broji i vla-

Kako komentirate potpisivanje Deklaracije o unaprijeđenju odnosa Srbije i Hrvatske?

DRAŽEN ŠTIMAC,
Ruma

Korak naprijed

Prošli tjedan protekao je u znaku sastanka kojeg su mnogi okarakterizirali kao »povijesni« između predsjednice Hrvatske **Kolinde Grabar – Kitarović** i premijera Srbije **Aleksandra Vučića**. Gotovo sva medijska pozornost u regiji toga dana bila je uperena na već spomenuti sastanak, koji je simbolički počeo susretom na mostu na Dunavu. Nakon dugačke stanke konačno se počelo bar nešto događati na relaciji Beograd – Zagreb, iako osobno smatram da službeni odnosi dvaju susjednih zemalja nikada iskreno nisu ni krenuli na bolje. U prilog tomu govore skoro završene predizborne kampanje u kojima su se našle obje zemlje, a gdje se kao i prethodnih puta pokazalo da je političarima najlakše optužiti »susjeda« za vlastitu nesposobnost, te se nisu ustručavali od zapaljive, nacionalističke retorike. Unatoč svemu, držim da je susret korak naprijed, no dijelim mišljenje iznijeto u prošlom broju vašeg tjednika, da sve ovo trebamo prepustiti narednom razdoblju, koje će pokazati je li susret urodio plodom i koliko smo istinski spremni rješavati otvorena pitanja. Zbog prirode posla kojim se bavim susretao sam ljude i s ove i s one strane granice, koji su mi posvjedočili kako možemo surađivati na bilo kom polju. Loši odnosi ne uspijevaju spriječiti suradnju koju uspostavljaju kulturni djelatnici, gospodarstvenici i mnogi »obični« ljudi. Očekujem da će se na tom stupnju naći i naši političari, a tada će se i problem suštinski i iskreno rješavati, pa nećemo imati potrebe za raznoraznim deklaracijama.

S. D.

MARKO JERKOVIĆ,
Sonta

Mrtvo slovo na papiru

Ovih dana mediji su bili puni optimističkih napisa o susretu predsjednice Hrvatske i mandataru za sastav nove Vlade Srbije. Obišli su Dalj, Tavankut, Suboticu, kako piše vodili su teške razgovore o položaju Hrvata u Srbiji i Srba u Hrvatskoj. Na koncu su sve to stavili na papir i potpisali. Sve napisano i potpisano, sve rečeno, jako je lijepo, ali najiskrenije mislim da će na tome i ostati. Ne mogu se otići dojmu da je u tom danu nedostajala obostrana iskrenost. I ranije smo svjedočili susretima predsjednika obiju država, pa je i tom prigodom puno toga rečeno, odnosno obećano, a skoro ništa urađeno. Za moje pojmove, nerealizacija dogovorenoga bila je i jeste najveći dokaz neiskrenosti. Nikako mi nije jasno znači li nešto ovaj narod nekom iz političkog vrha jedne i druge države? Na putu između Dalja i Tavankuta međudržavna ekspedicija je projurila kroz Sontu. Bilo je nas dosta okupljenih pored glavne prometnice, nestrpljivo smo čekali da bar vidimo našu predsjednicu. Pitam se, zar nitko u delegacijama nije znao da je Sonta selo s najvećom postotkom Hrvata u Srbiji, da je u Sonti, osim srpskog, u službenoj uporabi i hrvatski jezik, da imamo instituciju kulture s hrvatskom odrednicom, podružnicu DSHV-a? Mislim da smo mi, okupljeni Sončani, zaslužili da delegacije makar na nekoliko minuta prekinu svoj put i da nam se bar naša predsjednica obrati s dvije-tri riječi. Zbog svega, glede realizacije potpisane Deklaracije nisam optimist. No, bojim se da će i ovo ostati samo još jedno mrtvo slovo na papiru.

I. A.

ANTUN KOVAČ,
Sombor

Pozitivan pomak

Susret predsjednice Hrvatske **Kolinde Grabar – Kitarović** i mandataru **Aleksandra Vučića**, po mom sudu, nije se dogodio spontano i nije njihova izričita odluka, već je signal stigao iz Europske unije. Jesu oni demantirali postojanje bilo kakvih pritisaka Zapada i isticali da je ovaj njihov susret pripreman mjesecima unaprijed, ali mislim da većina djeli moje sud da je do susreta ipak došlo pod nekom vrstom pritiska. Naravno da ovakav susret jest jedan pozitivan pomak u odnosima dvije države i trebalo ga je upriličiti i ranije. Sve ovo govorim kao običan građanin koji niti se politikom bavi, niti politiku nešto osobito prati. Tako i o ovom susretu dvoje državnih dužnosnika znam onoliko koliko su o tome objavili mediji. No, dijelim mišljenje vjerojatno većine i smatram da susreti, razgovori i pregovori mogu biti samo korak naprijed kako u odnosima sa susjedima, tako i u položaju konkretno hrvatske manjinske zajednice u Srbiji. Svjedoci smo, pa i mi u Somboru, da se svaki imalo nategnuti odnos s Hrvatskom reflektira na Hrvate u Srbiji i zato je i nama važno da odnosi dviju država budu korektni. Koliko sam vidio i pročitao potpisana je i Deklaracija u nekoliko točaka. Ona jest potpisana, ali sada je treba provesti u djelo, a hoće li i kako to ići tek trebamo vidjeti. Dakle, susret jest samo jedan korak, ali treba se još mnogo toga uraditi kako bismo došli do toga da između ove dvije države nema nesuglasica, problema, trzavica. Nadam se da idemo ka tome.

Z. V.

RAZGOVOR POVODOM POČETKA MANDATA:

TOMISLAV ŽIGMANOV, NARODNI
ZASTUPNIK, PREDSEDNIK DSHV-a

Oснаžena politička relevantnost DSHV-a

Osim Vašeg posla narodnog zastupnika, koji će se odvijati u pripremama za sjednice i tijekom sjednica parlamenta, obavljat ćete poslove i u skupštinskim odborima. Izabrani ste za člana Odbora za rad, socijalna pitanja, društvenu uključenost i smanjenje siromaštva. Što će biti Vaše zadatke u ovom Odboru, koje će se teme raspravljati na ovom odboru? Po svemu sudeći, biti član ovog Odbora i nije baš lagodno, jer su gospodarska pitanja i danas u fokusu društva, u situaciji velikih problema u oblasti gospodarstva.

Upravo tako. Inače, skupštinski odbori su radna tijela na kojima se razmatraju pitanja iz nadležnosti Skupštine, zatim se sagledavaju stanja u danim područjima društvenoga života, u ovom slučaju riječ je o području rada, socijalnih pitanja društvene uključenosti i smanjenju siromaštva, a putem odbora se predlažu i određeni akti, daje mišljenje o zakonskim rješenjima, poduzimaju inicijative... Kako je riječ o složenim društvenim fenomenima i odnosima, važnim za život svakog građana, utoliko je i angažiranost svakog zastupnika u radu ovoga odbora posve zahtjevna i odgovorna.

Zamjenik ste članice Odbora za ljudska i manjinska prava i ravnopravnost spolova. Koje Vas specifičnosti glede ove problematike očekuju u radu? Kako ste zamjenik članice Odbora, znači li to da ćete sudjelovati u radu ovog Odbora prilikom svih zasjedanja ili samo kada članica Maja Videnović, čiji ste zamjenik, neće moći prisustvovati sjednicama Odbora?

Da, imam i dužnost zamjenika člana Odbora za ljudska i manjinska prava i ravnopravnost spolova i, formalno promatrano, bit ću u punopravnom članstvu Odbora, dakle s pravom glasa, samo u situacijama kada kolegica Videnović neće prisustvovati sjednicama. No, to ne znači da na istima neću moći sudjelovati kao zamjenik člana,

da neću moći iznositi stajališta, raspravljati, pokretati inicijative... – jedino u tim situacijama neću biti u mogućnosti sudjelovati u procesu odlučivanja. Inače, rad većine skupštinskih odbora je javan i svaki narodni zastupnik može prisustvovati svakoj sjednici odbora, a preko kolega iz svojega zastupničkog kluba i posredno djelovati.

Ovo je Vaš prvi mandat narodnog zastupnika u republičkom parlamentu. Mislite li da je već sama vidljivost političkog djelovanja, Vas kao zastupnika hrvatske manjinske zajednice, značajna u ovdašnjem društvu kao pokazatelj da i Hrvati žive u Srbiji i jeste li optimist da će Vaš budući rad u parlamentu pridonijeti bržem, uspješnijem rješavanju određenih problema u vezi s manjinskim pravima ovdašnjih Hrvata?

Ponovnim osvajanjem zastupničkom mjestu u Skupštini Srbije Demokratski savez Hrvata u Vojvodini, to je nedvojbeno, uvelike je osnažio vlastitu političku relevantnost. To se vidjelo ne samo kada je riječ o nedavnom susretu hrvatske predsjednice Kolinde Grabar – Kitarović i srbijanskoga mandataru Aleksandra Vučića, nego se vidi i kroz moje svakodnevno političko djelovanje. Naime, sam legitimacijski iskaz »narodni zastupnik« ima specifičnu težinu kako u službenoj komunikaciji koju obavljam s predstavnicima različitih tijela državne uprave, institucija i ustanova tako i u samom djelovanju na planu rješavanja određenih problema. U tom smislu, čvrsto sam uvjeren da će moje djelovanje i u Narodnoj skupštini,

ali još više kroz očitovanje interesa za probleme s kojima se suočavaju pripadnici hrvatske zajednice u Srbiji, kao i probleme u radu njihovih institucija i organizacija te zauzetost u rješavanju istih biti uspješnije upravo iz razloga što obnašam dužnost narodnog zastupnika.

Ako se obistine posljednje neslužbene informacije o kadrovskom sastavu buduće Vlade, novi i stari kabinet premijera Vučića neće se mnogo razlikovati. Koja su Vaša očekivanja o odnosu »nove-stare« Vlade prema manjinskim pitanjima?

Mogli ste vidjeti kako je u predizborno vrijeme bilo premalo govora o manjinskoj problematiki. To je, čini mi se, posljedica činjenice da je u Srbiji zavlдало uvjerenje kako je manjinsko pitanje riješeno sukladno europskim standardima, što dakako nije istinito. U tom smislu, bilo je i za očekivati da će malo pozornosti i kod mandataru za sastavljanje nove srbijanske Vlade biti usmjereno na pitanje položaja nacionalnih zajednica, što znači da će vjerojatno biti nastavljena dosadašnja praksa minimaliziranja manjinskoga pitanja i separatno rješavanje pojedinih problema od jedne manjine do druge, a uspješnije će se to ostvarivati kod onih nacionalnih zajednica čiji će predstavnici biti dio vladajuće većine. Drugim riječima, očekujem izostanak profiliranih i razvijenih manjinskih politika, što će onda biti dodatni izazov za mene kao narodnog zastupnika hrvatske zajednice – od mene će pretpostavljati i veću zauzetost i više umješnosti u samome djelovanju.

Kako ste doživjeli burne rasprave na sjednici kada se formirao novi saziv parlamenta?

S obzirom na način vođenja jednog značajnog broja rasprava, te na pojedine iznijete sadržaje, u kojima ste mogli čuti elemente govora mržnje i gotovo uličarske uvrede, ostao sam zaprepašten!

Kamen na pijesku

Na Paliću je 1949. godine među borovima velikog parka nikla Ljetna pozornica – od kamena. Kao čarolija. Kao maštarija o materijalu koga nemamo. Imamo u izobilju crnice, pijeska, gline, slame..., ali kamena ne. A arhitekt **Baltazar Dulić** (1905. – 1982.) upravo je u ovom materijalu projektirao pozornicu na otvorenom, u šumi, posred Palića, omiljenog subotičkog izletišta. Fotografirao se uz svoje djelo naredne godine, 1950. Novoizgrađena Ljetna pozornica svečano je otvorena 30. lipnja 1950. operom »Prodana nevjesta« **Bedriha Smetane**.

Izabrani građevinski materijal nije jedino što odskače od uobičajeno primenjivanog na ovom području, napose ne u to vrijeme velikog siromaštva nakon Drugog svjetskog rata. Ljetna pozornica izgledom podsjeća na dvorac u šumi, s dvije srednjovjekovne kule sa strane, čija ljepota i neobičnost se u cjelini mogu sagledati tek s tribina, kada se otvore vrata na ulazu i uđe u magiju, nesagledivu i diskretnog izgleda izvana, iza ograde. Mnogi ovaj prostor doživljavaju nestvarnim, bajkovitim, čemu pridonose i događaji zbog kojih se kapije pozornice otvaraju. Filmski festivali, nastupi balerina, izvođači šlagera... pozornica uokvirena kamenom, drvene klupe, nebo osuto zvijezdama, miris šume i ugodna hladovina u vrelim ljetnim večerima. Lijepa palička čarolija...

Na staroj fotografiji je Ljetna pozornica 1956. godine.

NEKAD
i
SAD

K. K.

Javni sektor »na dijeti«?!

Nova Skupština kao i Vlada Vojvodine je formirana. Grad Subotica također je dobio novog gradonačelnika i vodstvo. Kad situacija dovoljno sazrije, uskoro ćemo dobiti i novu Vladu Srbije. Pažljivo smo slušali ekspozice pokrajinskog premijera, kao i gradonačelnika Subotice i po njima obećana zemlja Kanaan je tu pred nama, samo nam fali nekoliko koračića da stupimo u nju. Takav jedan korak je, sudeći po riječima mandatar budućeg Vlade, napraviti red u javnom sektoru, jer to traži Međunarodni monetarni fond (MMF). Ovo je bolan zadatak, jer trebat će otpustiti mnogo uposlenih iz raznih javnih službi (a što će biti s partijskim kadrovima?). U prošlom broju smo bacili pogled unazad, to jest analizirali smo s koliko službenika je funkcionirao tada po veličini treći grad Ugarske. Rekli smo da je između 1908. i 1912. prosječno iz gradske kase plaćano 135 odnosno 139 uposlenika. Do vrlo interesantnih podataka dolazimo kada analiziramo strukturu službenika i vidimo što su im bila zaduženja.

ŠTO SU TADAŠNJI GRADSKI UPOSLENICI RADILI?

Gradanskim zakonom koncem XIX. stoljeća (1880.) gradovi su podijeljeni u dvije kategorije. Subotica je pripadala u prvu, po samoupravi višoj grupi, koje su se zvale municipalni gradovi. Budući je postojao višepartijski sustav, na neke gradske funkcije su birani, na neke su bili postavljeni ili su radili po ugovoru. Birane funkcije su bili gradonačelnik i zamjenik, vijećnici (1908. ih je

bilo četvorica, uposlene ćemo navoditi prema spisku iz ove godine), glavni gradski notar (uz njega je radilo petero ljudi), glavni pravni savjetnik (imao je i zamjenika), skrbnik (za malodobne i poslovno nesposobne, uz njega je radilo još troje ljudi) i glavni kapetan gradske policije.

Najvažnija gradska institucija, hodnik poreskog ureda

Policija i zatvor bili su smješteni u Gradskoj kući; ukupno je bilo četiri kapetana i deset policajaca (ukupno 15 ljudi). Najbrojniju grupu činovnika tvorili su pisari (21), drugi po brojnosti bili su poreznici (16) a treću veću grupu činilo je četrnaest knjigovođa, uključujući šefa i njegovog zamjenika. Na platnom spisku grada bilo je i deset okružnih liječnika i jedan očni, zadužen za trahomu (tada vrlo rasprostranjena bolest očiju); grad je plaćao i tri veterinaru kao i zapovjednika vatrogasaca. Po jedan čovjek bio je zadužen za vašare (tržnice), za pašnjake i za nadzor u klaonici. Katastar i arhivu su vodili po dvojica uposlenih. Na spisku nema nijedne žene.

Još dva interesantna podatka iz ovog doba: 1890. godine u administrativnom dijelu grada živjelo je 53 posto, a na salašima 47 posto stanovnika (ukupno 72 .683). Aleksandrovo, Bajmak i Čantavir službeno su pripadali županiji. Po popisu iz 1910. godine grad je imao 94.610 sta-

novnika, Budimpešta i Segedin su bili veći.

KAKVA JE DANAŠNJA STRUKTURA UPOSLENIH U OPĆINI?

Svaka usporedba ima svoju manu, napose usporedba podataka današnjice s podacima od prije 108 godina. No, nije to baš tako nemoguća misija, jer zahvaljujući elektroničkoj komunikaciji i obvezi davanja podataka od javnog interesa mogu se »iskopati« određeni razmjerno svježiji podaci. Naravno, treba uzeti u obzir da u sadašnjoj organizaciji gradske samouprave ima i nekih zadataka, koji prije sto godina nisu

ni postojali, npr. zaštita okoliša i komunalna policija (2012. bilo ih je 20), nadalje organiziranje 13 mjesnih zajednica itd. Jedan podatak govori da je zaključno s listopadom 2012. godine u Gradskoj upravi bilo zaposleno 335 djelatnika primljenih na neodređeno i 20 na određeno vrijeme, od toga muškaraca 143, a žena 212 (ravnopravnost ili nešto drugo?). Gradonačelnik **Modest Dulić** imao je zamjenika i 3 pomoćnika. Gradsko vijeće sastojalo se od devet članova (ukupno 14), a posebno tijelo je Skupština grada, s četiri uposlenika. Iz »Informatora o radu tijela grada Subotice«, ažurirano 13. kolovoza 2014. godine (str. 146), saznajemo da se uprava grada rukovodi i radi prema cca. 180 raznih zakona, oko 230 pravilnika na republičkom nivou i 42 uredbi, zatim tu dolaze i općinske odluke i pravilnici. Samo ovi podaci ukazuju na ogromnu (ne)potrebnu administraciju (npr. pravna služba). Gradonačelnik je tada bio **Jenő Maglai**, koji je imao zamjenika i veći broj (5) pomoćnika, ali je smanjen broj vijećnika na 5 (ukupno 12). Gradska uprava ima šest tajništava, među njima za građevinarstvo i imovinu (nasljednik inženjerskog ureda) oni vrše izdavanje građevinskih dozvola (eventualno i nadzor), a od Zavoda za urbanizam naručuju urbanističke projekte koje usvaja Skupština grada. Gradske investicije vodi Ravnateljstvo za izgradnju, u ove dvije javne službe uposleno je preko 100 ljudi (inženjerski ured je imao 3-4 inženjera). Zato se pitam tko i kako će odrediti tko je sada višak u javnom sektoru (ovo je tek općinski nivo)?

IVAN I NATAŠA TOPAL, STOLARI I RESTAURATORI

U stolara zlatne ruke

Restaurirani oltar i postolje svetog Antuna, Bunarić, Doroslovo

Ne kažu uzalud da jedan dobro urađen posao donosi dva nova, pa porudžbina uvijek ima, kaže Ivan

Sončani Ivan i Nataša Topal predusretljivi su, obični, jednostavni ljudi. Kuća im odiše prefinjenošću, dominira drvenarija. I to ne bilo kakva. Svaki komad je unikatan, godinama rađen njihovom rukom i dušom, od najkvalitetnijeg drveta.

ISTIRO SAM KERA NA VRIJEME

Ivan, seoski deran, za sumještane je bio veliki nestaško i avanturist. U momačkim danima, ljubimac djevojaka, bio je veliki zaljubljenik u motore,

kasnije automobile. Iako su skoro svi iz okruženja očekivali da će na izučavanje automehaničarskog ili nekog sličnog, na iznenađenje izučio je tesarSKI zanat.

»Drvo osjećam još od dječaćkih dana. Godinama me je sve više izazivalo, pa nije bilo dvojbe pri upisivanju zanimanja. Prvo uposlenje poslije škole bilo mi je u apatinskom brodogradilištu, na mjestu brodskoga stolara. Nisam želio raditi za trakom, u nekoj stolarskoj tvornici, zbog monotonije, zbog odsustva individualne kreativnosti. S druge strane, brodsko stolarstvo je

specifičan posao, mnoga rješenja često iziskuju veliko znanje, kreativnost. To me je ispunilo velikim zadovoljstvom i drvo je sve više postajalo moja strast«, priča Ivan.

Epizoda s motorima, pomalo razuzdanim životom, ali i s mnogim mladalackim ljubavima prošla je kad je u njegov život ušla Nataša.

»Ni za čim ne žalim, kako bi moji Šokci rekli, *istiro sam kera* na vrijeme, dok nitko nije plakao niti za jednom mojom protraćenom minutom. Smirio sam se i odjednom mi ništa od proživljenoga nije nedostajalo. S

Natašom sam pronašao i stvorio sve što vrijedi u mojem životu. Oboje smo vrlo ponosni na naše dvije curice: **Ivanu**, poljoprivrednog tehničara i **Adrijanu**, studenticu medicine. Obitelj nam je svetinja, posvećeni smo joj maksimalno i u njoj nalazimo i mir i potrebnu snagu za posao koji radimo«, priča Ivan dok Nataša poslužuje kavu.

ZAOKRET KA PRIVATNOM POSLU

Ivan je vrlo rano počeo razmišljati o privatnim vodama. U brodogradilištu nisu cvjetale

ruže, kola su pošla nizbrdo. Dok su njegovi vršnjaci išli na kupanje, na turnire po okolnim mjestima, on se posvetio svojem novom izazovu. Kod kuće je opremao stolarsku radionicu, a prve strojeve je izradio svojom rukom. Radeći i štedeći, polako je dolazio i do sve jačih, profesionalnih strojeva, pa danas ima radionicu opremljenu za sve vrste poslova koje radi.

»Ulaskom brodogradilišta u krizu potpuno sam se okrenuo privatnim vodama. Što kažu, zaplivao sam, pa kako bude. Nisam se plašio neizvjesnosti, bio sam siguran u svoje znanje i mogućnosti. U početku sam radio

RESTAURATORSTVO

Ivan i Nataša uradili su i puno posla za potrebe pojedinih crkvenih objekata. To ni u kom slučaju nisu obični stolarski poslovi, nego prava umjetnost. Restaurirali su mnoge elemente, poput oltara u crkvi u Doroslovu, kipova i drvenih elemenata iz crkve u Karavukovu, kora u crkvi sv. Lovre u Sonti. I tu se umiješala slučajnost.

»Upoznao sam patera **Matu Miloša**, tada priora u karmelićanskom samostanu i crkvi u Somboru. Posjetio me je i ponudio da uradim neke poslove u samostanu. Kad mi je pokazao

Detalj oltara u Doroslovu, koji svjedoči o radu Ivana Topala

interijere u nekoliko lokala, prvo u Sonti, kasnije i u Somboru. Posao je krenuo, a poslije malo razmišljanja uključila se i Nataša. Obučio sam ju dobro, pa se sada u puno toga dopunjavamo. Nataša je osposobljena i za rad na većini strojeva koje imamo, pa slobodno mogu reći da smo i u životu i u poslu vrlo uigran tandem«, kaže Ivan.

»Postoje poslovi kojima Ivan baš i nije sklon, poput najfinije obrade, pripreme za farbanje i samog farbanja, to sa zadovoljstvom preuzimam ja. Tu nalazim sebe, imam istančan osjećaj za nijansiranje i valjda imam, što bi stari rekli, ruku i oko. Za ovakvo funkcioniranje opredijelili smo se iz praktičnih razloga, jer na taj način zarada ostaje u obitelji, a sigurno mu niti jedan radnik ne može biti odaniji pomoćnik nego ja«, dodaje Nataša.

drvenariju koju je trebalo restaurirati, bio sam vrlo iznenađen koliko je sve to propalo. Bio je to izazov, no, rekao sam si: ja to mogu. Prihvatio sam posao, uradio ga na njegovo, a prije svega na svoje veliko zadovoljstvo. Nataša i ja smo radili dugo, ali vrlo precizno. Na tom poslu sam spoznao što je restauratorstvo i koliko je to težak i kreativan posao. Uslijedili su i drugi poslovi, prilagođavali smo im se u hodu. Bila to renesansa, neobarok, romanika, gotika... u svemu smo se snašli i sve uspješno rješavali«, priča Ivan. Omiljeni posao planiraju raditi dok im zdravlje dopusti.

»Nadam se da će mene i Natašu oči i ruke još dugo služiti, a posla će, vjerujem, biti. Ne kažu uzalud da jedan dobro urađen posao donosi dva nova, pa porudžbina uvijek ima«, zaključuje Ivan Topal.

Ivan Andrašić

TJEDAN U BAČKOJ

Medijski dinar kome i koliko?

Tko će i kako Somborce i one u selima oko Sombora informirati o lokalnim događajima i temama (ups, o ovom drugom svakako ne, posebice ako su u pitanju imalo provokativnije teme) i za to dobivati novce iz proračuna ne bi trebalo biti nikakva tajna. Zato me i čudi što se Rješenje o dodjeli sredstava iz proračuna grada Sombora namijenjenih za javno informiranje u javnosti pojavilo tek mjesec dana od njegovog službenog donošenja. I ne samo da to da je od donošenja tog Rješenja do njegove objave prošlo više od mjeseca dana, već tog Rješenja, u vrijeme pisanja ovog tjednog pregleda (27. lipnja), nema na službenom portalu grada Sombora, gdje se inače »kače« svi natječaji i njihovi rezultati. Javnost je za to kako se rasporedio proračunski dinar doznala s jednog lokalnog medijskog sajta koji je bio sudionikom tog natječaja. Ostali smo uskraćeni i za informaciju tko su bili članovi Komisije koja je raspoređivala proračunski dinar. Samo da nije bilo kao lane, kada su u komisiji bili i medijski eksperti, kojima je jedina veza s medijima čitanje novina i gledanje televizije.

Glede raspodjele sredstava, očekivano, najviše je pripalo dvjema lokalnim TV stanicama (koje inače nemaju dozvolu za emitiranje programa već program emitiraju preko kablovskih distributera), koje su dobile 4,9 milijuna dinara od ukupno osam milijuna koliko je bilo namijenjeno medijima. Pak, glede informiranja na jezicima nacionalnih zajednica bitna je promjena to što od početka godine više ne postoji tjednik na mađarskom jeziku *Dunatáj*, ali je financijska potpora informiranja na mađarskom dodijeljena tjedniku *Somborske novine* i to u iznosu od milijun dinara. I da se zadržimo još malo kod informiranja na jezicima nacionalnih zajednica. Udruga građana *Bunjevački medija centar* iz Sombora dobila je 400.000 dinara za projekt očuvanja nacionalnog identiteta Bunjevaca u Somboru i informativnu radijsku emisiju na bunjevačkom. Oko sedam tisuća Hrvata u Somboru i okolici na hrvatskom jeziku informirat će se putem radijske emisije, kao i do sada, *Glas Hrvata* HKD-a *Vladimir Nazor* iz Stanišića, i za to će iz proračuna grada dobivati (kao i lane) 100.000 dinara. Naravno da ovo nije puno novca i da je proizvodnja, kako je to danas popularno reći, medijskih sadržaja, mnogo skuplja od onoga što su oni koji će realizirati ove projekte dobili, ali zakonska forma je zadovoljena, a koliko novca toliko i glazbe ili u ovom slučaju kvalitetnog i gledljivog, slušljivog i čitljivog programa.

Z. V.

SUSRETI VOLONTERA CARITASA SRIJEMSKJE BISKUPIJE U BEOČINU

Nesebično pružamo ljubav

Stekli smo ogromno znanje o tome što je Caritas, koja su naša djelovanja, što trebamo raditi. Mi u sebi zapravo trebamo gajiti milost Božju, kaže Ljerka Radović

Nakon Srijemske Kamenice i Petrovaradina, župa Beočin bila je u subotu, 25. lipnja, domaćin Susreta volontera Caritasa Srijemske biskupije na kom se okupilo preko 30 volontera iz nekoliko župa. Osnovni cilj ovoga susreta bio je promo-

viranje volonterskog rada i prikazivanje da Caritas nije samo primanje humanitarne pomoći nego i osobni angažman, pronalaženje materijalnih sredstava, raznih vidova pomoći kako bi se moglo pomoći onima koji su socijalno ugroženi. Caritas za Srijem djeluje u 29 župa gdje su

formirani župni caritasi. U svakom od njih volonteri su manje ili više aktivni u svom djelovanju, a nastojanja Caritasa za Srijem su usmjerena na poticanje rada župnika na karitativnom polju. Opći zaključak radnog susreta bio je da su volonteri u prethodnom razdoblju ispunili sva oče-

kivanja kako tijekom migrantske krize tako i prilikom ukazivanja pomoći ljudima u potrebi.

IMPLEMENTACIJA ŽUPNOG CARITASA

Tijekom susreta volonteri su imali prigode slušati dva pre-

davanja. Kako je istaknuo direktor Caritasa za Srijem vlč. **Jozo Duspara**, implementacija župnog Caritasa je od izuzetno velikog značaja kako bi sve djelatnosti volontera bile djelotvorne:

»Crkva je jako važna Caritasu. Ne možemo govoriti o Crkvi, o evanđeoskom navješćanju, ako Crkvu ne doživljavamo kao onu koja počiva na tri veoma važna stupa: navješćanju, slavljenju ili liturgiji i Caritasu. Ta tri stupa su važna za izvršavanje Kristove zadaće«, istaknuo je tijekom svog izlaganja vlč. Duspara.

»U Crkvi je uvijek bilo organizirano djelovanje Caritasa. Od XIX. stoljeća u Freiburgu, gdje je i danas sjedište njemačkog Caritasa i gdje je sve započelo, a kasnije se Caritas širio po drugim krajevima svijeta. Caritas je izraz djelovanja ljubavi u Crkvi i pomoći onima koji su ugroženi. Jer, Caritas je jedna duhovna ustanova, udruženje koje je izgrađeno na evanđelju. I ta duhovna nota koju mora posjedovati svaki volonter Caritasa je veoma važna za karitativno djelovanje«.

Što se tiče broja volontera i njihovog osobnog angažmana, u Caritasu za Srijem ističu da ih imaju dovoljno, kao i da su zadovoljni njihovim radom, ali da svaki župnik u svojoj župi mora dati sve od sebe kako bi župljani potaknuli jedni druge na karitativni rad u svojoj župnoj zajednici.

JEDNAKO PREMA SVIMA

Kao jedna od ključnih svari kvalitnog djelovanja župnih Caritasa, istaknuta je važnost uvezanog djelovanja svih župa Srijemske biskupije. Caritas Bеоčін, Čerević, Kamenica je u procesu formiranja, ali unatoč tome u proteklih dvije i pol godine imali su brojne aktivnosti u pružanju pomoći ljudima u potrebi:

»To su počeci djelovanja Caritasa u župama Bеоčін, Čerević i Kamenica, ali nikako manje važni nego u ostalim župama. Za to nam je drago što imamo prigodu susresti se s volonterima iz drugih župa i čuti njihova iskustva. Na taj način postizemo povezanost s brojnim drugim župama i župnim caritasima kako bi jedni od drugih mogli čuti neka pozitivna i dobra iskustva«, ističe koordinator Caritasa župe Bеоčін,

Čerević i Kamenica vlč. **Zdravko Čabrajac**:

»Ja vjerujem da su ljudi spremni pomoći. I kad se spomene pomoć na nacionalnoj razini Caritasa Srbije, može se primijetiti jedna škrtica medijska pozornost, ali se ipak ljudima u svijest uvukla nepristranost djelovanja Caritasa. Jer na koncu treba priznati da se preko 70 posto pomoći podijeli i nekatoličkom stanovništvu, nekršćanima ljudima, dakle svima kojima je pomoć potrebna. Ne postoji diskriminacija i svaki čovjek je u potrebi i treba mu pomoći«.

GAJITI MILOST BOŽJU

Edukacija volonterima Caritasa Srijemske biskupije od iznimno je velike važnosti. Svakoga puta stječu neka nova znanja, razmjenjuju iskustva s volonterima iz susjednih župa i unapređuju svoje karitativno djelovanje:

»Stekli smo ogromno znanje o tome što je Caritas, koja su naša djelovanja, što trebamo raditi. Mi u sebi zapravo trebamo gajiti milost Božju. Trebamo iskazivati ljubav i onima koji su u potrebi prilaziti tako da oni ne budu povrijeđeni i da se ne osjećaju manje vrijednim. U tome je i osnovna razlika Caritasa od ostalih humanitarnih organizacija, što mi idemo s milošću Božjom. Sva današnja izlaganja su bila veoma produktivna, napose vlč. Čabrajca koji se rukovodio milosrdem. A to je zapravo naš zadatak: da dajemo dio sebe i da nesebično pružamo svoju ljubav«, kaže volonterka Caritasa u karitativnoj zajednici Bočін, Čerević i Kamenica **Ljerka Radović**.

Sve volontere povezuje jedna ista želje, a to je da pomognu ljudima u potrebi i na neki način im olakšaju život:

»Ja pazim na dvije gospođe čija su djeca u inozemstvu. One žive same, pomažem im, kupujem namirnice, lijekove, plaćam račune, pomognem im i popričam s njima. Jednostavno, mene vuče želja da pomognem ljudima i to me ispunjava. Nije uvijek novac presudan, niti mi dobivamo novac za naš rad. To je naša dobra volje i želja da pomognemo ljudima«, ističe volonterka župnog Caritasa Zemun **Zlata Viskup**.

S. Darabašić

TJEDAN U SRIJEMU

Kamo dalje?

Ugotovo svim lokalnim samoupravama u Srijemu proteklog tjedna upriličen je svečani prijam za najbolje učenike osnovnih i srednjih škola. Najboljim učenicima uručena su priznanja i nagrade i upućene iskrene čestitke i želje da upišu željene škole i fakultete i da se nakon toga vrate u svoj rodni grad. Srijem zaista može biti ponosan brojem dobrih i vrijednih đaka, barem sudeći po broju nagrađenih učenika. Pred djecom su veliki izazovi, ponovno naporan rad i učenje. Oni koji se još nisu odlučili što će upisati pred velikim su mukama kao i roditelji koji ih ne znaju posavjetovati što bi to bilo najbolje po njih da završe kako bi jednoga dana postali uspješni i zadovoljni ljudi. O troškovima školovanja ne treba ni govoriti. Roditelji nekako uvijek pronadu način kako osigurati novac za školovanje djece ma koliki iznos da je u pitanju. U skoro svakom obraćanju čelnika srijemskih općina naglašava se upravo to: osiguranje uvjeta za rad mladih, kako bi se vratili u svoj grad i bili korisni građani zajednice. A to podrazumijeva rad u nekim od tvornica koje će se uskoro otvoriti, kao što je tvornica donjih dijelova obuće koja će biti otvorena u Šidu i mnogih drugih koje će, prema najavama, biti otvorene i u drugim gradovima Srijema. A koji se to profili traže i koja su to zanimanja koja su najtraženija u Srijemu, saznala sam na jednom od sajmov zapošljavanja koji je nedavno održan u Rumi. Na sajmu zapošljavanja svoje štandove imalo je 20 kompanija koje posluju na teritoriju rumske općine, koje su izrazile potrebu za zapošljavanje oko 300 radnika. A najtraženiji su bili inženjeri strojarstva, informatičari, traktoristi, zavarivači, montažeri, šivači, pekari, krojači, elektromonteri... Podsjećanja radi, samo u rumskoj općini je trenutno na evidenciji Nacionalne službe za zapošljavanje 5.537 nezaposlenih lica, od čega 28 posto ima završenu samo osnovnu školu, a upravo veliki broj kompanija ne želi zaposliti radnike sa samo završenom osnovnom školom. Kolika je plaća stručnih kadrova, točnije osoba s visokom stručnom spremom, nisam dobila podatak, a ne mogu reći da nije bilo zainteresiranih osoba sa završenim fakultetom koje su na Sajmu tražile mogućnost za zaposlenje. Možda su neki od njih i uspjeli u tome, ali sigurna sam da je u pitanju bio samo mali broj jer je u slučaju zaposlenja uvijek veća ponuda od potražnje. Zato svršeni osnovci i srednjoškolci, nema savjeta. Dobro razmislite gdje dalje i gdje ćete uložiti trud i rad. A možda će, iako su nade vrlo male, za neko vrijeme, netko to ovdje naučiti cijeniti.

S. D.

Priskakanje vatre u t

Kao kadgod

Običaji u sebi nose veliku vrijednost. Stari se mogu prisjetiti kako je to bilo nekad, a djeca vidjeti i naučiti kako je to bilo u vrijeme njihovih djedova i baka. UBH *Dužijanca* postarala se da još jedan običaj sačuva-

ju od zaborava, pa je tako 23. lipnja, uoči blagdana sv. Ivana Krstitelja u dvorištu župe sv. Josipa Radnika u Đurđinu, održana manifestacija *Priskakanje vatre*. Ovaj običaj od potpunog zaborava tumačenjem na temelju vlastitih iskustava sačuvao je **Alojzije Stantić**. Sve prisutne goste i sudionike koji su se okupili pozdravio je direktor UBH-a *Dužijanca* **Marinko Piuković**. U svom obraćanju

spomenuo je novi projekt kojim bi napravili Etno salaš i hangar za stare *mašine*, te *Takmičenje risara* za ubuduće stacionirali u Đurđin. Prisutnima se obratio i vlč. **Andrija Anišić**, a gosti ove manifestacije bili su vlč. **Stjepan Beretić**, te mjesni župnik vlč. **Miroslav Orčić**. Program koji je vodila **Ana Dulić** uzveličali su djeca i mladi folklornog odjela HKC-a *Bunjevačko kolo*, te djeca i mladi HKPD-a *Đurđin*. Cijeli

program glazbeno su pratili članovi tamburaškog orkestra HKC-a *Bunjevačko kolo*.

Kako bi *Priskakanje vatre* bilo autentično, te da *kuružnje* ne nestane i vatra se ne ugasi brinuli su se **Stipan Kujundžić** i **Martin Gabrić**. Nažalost, zbog poklapanja proslave Dana državnosti Republike Hrvatske u Subotici, broj uzvanika i gostiju bilo je znatno manji od očekivanog.

A. D.

Đurđinu i Tavankutu

Na Etno salašu *Balažević*

Kao i godinama unazad Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo *Matija Gubec* je i ove godine organiziralo *Priskakanje vatre* u povodom blagdana svetoga Ivana Krstitelja

koji je u narodu poznat kao sveti Ivan Cvitnjak, 25. lipnja na Etno salašu *Balažević*. Želja i cilj Društva je sačuvati običaj i prenijeti na mlađe naraštaje. U *priskakanju* vatre okušali su

se brojni mještani Tavankuta, ali i gosti iz okolice. Stariji su pričali o tome kako je običaj izgledao u vrijeme njihove mladosti, a mladi i djeca s radošću su sudjelovali u njemu. Među

posjetiteljima su se našli i turistički novinari iz Kine koji su zabilježili ovo događanje, kao i druge aktivnosti udruge.

I. D.

Nova izvedba Gavranovog teksta u Srbiji

SRIJEMSKA MITROVICA – U srijemskomitrovačkom kazalištu Dobrica Milutinović 16. lipnja, održana je premijera predstave *Ljubavi Georgea Washingtona* prema tekstu hrvatskog dramatičara Mire Gavrana, u režiji Lilijane Ivanović. Premijeri je prisustvovao i Miro Gavran.

Gavranovi dramski tekstovi često se izvode u Srbiji, a *Ljubavi Georgea Washingtona* u Srijemskoj Mitrovici su čak 32. postavka nekog od njegovih tekstova.

Pučki pjesnici iz Vojvodine na Sijelu

ĐELETOVCI – Na 35. Sijelu pučkih pisaca Slavonije, Baranje i Srijema koje je održano u Đeletovcima sudjelovali su i pjesnici iz Vojvodine Marija Lovrić iz Novog Sada i Kata i Antun Kovač iz Sombora. Njihove pjesme objavljene su u Zbrniku s uratcima 23 pučkih pjesnika. Sijelo pučkih pisaca organizirala je Vukovarsko-srijemska županija i Zajednica kulturno-umjetničkih djelatnosti, a održano je 18. lipnja.

Sedmi broj Godišnjaka za znanstvena istraživanja

SUBOTICA – Sedmi broj *Godišnjaka za znanstvena istraživanja* Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata objavljen je ovoga tjedna. Na 397 stranica Godišnjak donosi 14 znanstvenih i stručnih radova, koje tematiziraju neki aspekt društvenog života Hrvata u Vojvodini, bilo u povijesti bilo u sadašnjosti. I u ovom se *Godišnjaku* svi radovi prvi put objavljuju. Sadržaj *Godišnjaka* podijeljen je u četiri tematske cjeline, u kojima su radnje iz društvenih i humanističkih znanosti, a čija objava ima značaj znanstvenog prinosa za sve subetničke skupine Hrvata u Vojvodini.

Godišnjak se objavljuje u nakladi od 300 primjeraka, a može se nabaviti u prostorijama Zavoda (Laze Mamužića 22, Subotica) ili naručiti putem elektroničke pošte ili telefonom. Cijena primjerka je 900 dinara.

Zbor HKPD Jelačić u Slavonskom Brodu

SLAVONSKI BROD – Mješoviti pjevački zbor HKPD-a Jelačić iz Petrovaradina nastupio je u subotu, 25. lipnja, u Slavonskom Brodu na Susretu pjevačkih zborova koji se u organizaciji Hrvatskog pjevačkog društva Davor i Kazališne koncertne dvorane Ivana Brlić Mažuranić iz Slavonskog Broda četvrti put zaredom održavao u dvorani Glazbene škole Slavonski Brod.

Zbor Jelačića pod ravnanjem prof. Vesne Kesić – Krsmanović predstavio se žanrovski i regionalno raznovrsnim repertoarom skladbi, promovirajući ne samo svoj rad i Društvo, nego i znamenite hrvatske skladatelje, prevashodno iz Petrovaradina.

Prigodu dolaska u Slavonski Brod članovi pjevačkog zbora i uprave Društva iskoristili su i za posjet grobu nedavno preminuloga župnika petrovaradinske župe Uzvišenja sv. križa vlč. Stjepana Barišića, koji je bio neizmjerena potpora društvu Jelačić.

Smotra folklora Djeca u Dužijanci

SUBOTICA – Smotra dječjeg folklora *Djeca u Dužijanci* bit će održana ovog vikenda. Sutra (subota, 2. srpnja) u HKC-u *Bunjevačko kolo* u 20 sati bit će održano *Folklorno veče* sudionika smotre, a sljedećeg dana sudionici će prisustvovati misi u katedrali Svete Terezije Avilske i procesiji oko crkve.

Izložba S Božjom pomoći u Subotici

SUBOTICA – Izložba *S Božjom pomoći* bit će otvorena u srijedu, 6. srpnja, u Suvenirnici Gradske kuće u Subotici s početkom u 19 sati. Tema ovogodišnje izložbe u sklopu *Dužijance 2016.*, je *Bunjevačko momačko kolo i Dužijanca*.

Izložbu zajednički pripremaju UBH *Dužijanca* i Katoličko društvo Ivan Antunović, u suradnji s Gradskim muzejom Subotice. Izložba će se moći pogledati do 16. kolovoza.

Sadržaj izložbe vezan je za *Bunjevačko momačko kolo i Dužijancu*, a bit će izloženi predmeti, barjaci, fotografije i dokumenti iz vremena kada je Društvo djelovalo. Na izložbi će sažeto biti predstavljena povijest *Bunjevačkog momačkog kola*, te njegove aktivnosti koje su u svom radu isticali kao najvažnije.

Prikupljanje sredstava za knjigu Stanišić – 250 godina

STANIŠIĆ – Nakon višegodišnjeg istraživačkog rada međunarodne skupine autora iz Njemačke, Hrvatske, Mađarske i Srbije završena je knjiga-monografija *Stanišić – 250 godina*. U cilju prikupljanja sredstava za objavljivanje ove knjige njeni priređivači su zajedno s izdavačkom kućom *Memorija doo* iz Sombora pokrenuli kampanju. Ideja priređivača i izdavača je da privuku što više malih donatora, na prvom mjestu stanovnika i bivših stanovnika Stanišića.

Monografija *Stanišić – 250 godina* predstavlja težnju njenih autora i priređivača da se na stručan i čitljiv način predstavi bogata povijest naselja, od prvih povijesnih pomena nekadašnje pustare Stanišić, pa do suvremenog doba, kao i viševjekovno funkcioniranje multietničnosti, multikulturalnosti i multikonfessionalnosti u jednoj maloj sredini, u kojoj su živjeli ili žive Srbi, Nijemci, Mađari, Slovaci, Hrvati, Židovi, Romi i druge narodnosti. Ujedno, njome se ukazuje na vrijednosti, ugroženost i potrebu zaštite spomenika kulture i stare arhitekture u Stanišiću.

Priređivači monografije su Milan Stepanović i Robert Kućo, dok su autori priloga dr. Karl-Peter Kraus (Institut u Tubingenu/ Njemačka), dr. Mario Bara (Institut za migracije Zagreb/ Hrvatska), Zsuzsanna Korhecz – Papp (Gradski muzej Subotica) i Dragana Đapić.

Detaljnije informacije o monografiji, njenim autorima, kampanji i uputstva za donatore mogu se naći na blog prezentaciji: www.stanisic250godina.blogspot.com ili putem maila: stanisic250@gmail.com.

ŽELJKA ZELIĆ DOBILA PRIZNANJE DR. FERENC
BODROGVÁRI

Poticaj, ali i obveza

Književnica i novinarka **Željka Zelić** jedna je od triju dobitnica ovogodišnjeg priznanja *Dr. Ferenc Bodrogvári* koje dodjeljuje Grad Subotica. Priznanje se dodjeljuje istaknutim kulturnim stvaraocima, mladim od 40 godina, na području književnosti, likovne i glazbene umjetnosti koji su svojim djelima i činjenjima pridonijeli razvoju kulturnog života Subotice ili dali doprinos na polju kulture u zemlji i inozemstvu, uzimajući u obzir zapažena ostvarenja u prethodnoj kalendarskoj godini. Priznanja su dobitnicama uručena na svečanosti održanoj u ponedjeljak u velikoj vijećnici subotičke Gradske kuće.

»Kada nešto radimo, radimo to prije svega jer to volimo raditi, a radimo i za opće dobro. Međutim, čovjeku bude drago kada drugi primijete ono što radi, a još više ukoliko taj rad na neki način bude vrednovan«, izjavila je za HR Željka Zelić u povodu dobivanja priznanja.

»Stoga mi priznanje *Dr. Ferenc Bodrogvári* iznimno znači, jer mi je to prvo priznanje takve vrste tj. za književni rad, ali istodobno osjećam i veliku odgovornost, jer nagrada ili priznanje nije samo radost već i obveza i poticaj da je u budućnosti opravdamo djelima. Rekla bih da je potrebno kratko se radovati, a jako puno raditi na sebi i pisati, te se nadam da na ovom putu kojim sam krenula neću zastati«.

Inače, Zelićevu je za priznanje predložio Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, a osim nje priznanja su dobile profesorica klasičnog baleta **Natalija Raičević** i profesorica mađarskog jezika i književnosti **Mónika Csík**.

Željka Zelić rođena je 1980. godine u Subotici. U rodnom gradu završava osnovnu i srednju školu, a studij novinarstva u Zagrebu, na Hrvatskim studijima. Zamjenica je glavnoga i odgovornoga urednika subotičkog mjesečnika *Zvonik*, članica je Uredničkoga vijeća katoličkog godišnjeg kalendara *Subotička Danica*, članica je Nakladničkog vijeća NIU *Hrvatska riječ*, te Uredničkog vijeća časopisa za književnost i umjetnost *Nova riječ*. Dopisnica je Informativne katoličke agencije – IKA iz Zagreba, članica Hrvatskog društva katoličkih novinara sa sjedištem u Zagrebu, čija je tajnica bila od 2003. do 2006. godine. Priredila je knjigu sabranih pjesama **Alekse Kokića** *U sjenama ravnice* koja je u povodu 100. obljetnice rođenja »pjesnika bunjevačkih bijelih salaša« u nakladi Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata izašla u listopadu 2013. godine.

Pjesme su joj objavljivane u *Zvoniku*, *Subotičkoj Danici*, te književnim časopisima *Riječi* (Matica hrvatska, Sisak) i *Nova riječ* (ZKVH, Subotica) te u panorami suvremene duhovne lirike Hrvata u Vojvodini *Odsjaji ljubavi* (*Hrvatska riječ*, 2015.).

U književnosti se pojavila romanom *Bezdan*, koji joj je izašao u nakladi *Hrvatske riječi*, 2006. Prvu zbirku poezije (*intimna*) *Kronika srca* isti joj nakladnik objavljuje 2013., a 2015. tiska njezinu drugu zbirku pjesama *Slikam te riječima*.

D. B. P.

KULTURAMA

Ivanjske vatre

Uz blagdan rođenja sv. Ivana Krstitelja (24. lipnja) vezuju se pretkršćanski kulturni običaji paljenja vatre (krjesova, svitnjaka) koji pripadaju ciklusu običaja vezanih uz zimski i ljetni suncostaj. Ivanjske vatre vezane su uz mnoge pojave i aspekte života. Među ostalim, njima su se nekada tjerale zle sile, bolesti i nesreća, a vezane su i uz žetvene običaje te početak ljeta.

Običaj paljenja »ivanjske vatre« postoji i u bunjevačkih Hrvata na sjeveru Bačke. »Priskakanje vatre na sv. Ivana Cvitnjaka« posljednjih je godina intenzivnije obnovljeno, a ove su se godine hrvatske udruge pobrinule da bude »prikazano« u Đurđinu i Tavankutu, o čemu možete čitati u ovom broju našeg tjednika.

Iz zapisa **Alojzija Stantića**, koji je ovaj običaj istraživao, možemo saznati kako su ovaj »adet« bunjevački Hrvati donijeli iz svoje prapostojbine (Dalmacije, Hercegovine i jugozapadne Bosne), gdje ovaj običaj nazivaju *Svitnjak*. Iz zapisa saznajemo kako su najčešće vatru palili i preskakali mladi. Povod je to bio u nekadašnje vrijeme da se momci i djevojke sretnu, jer je nakon preskakanja vatre došao i po neki svirac zasvirati, te su mladi zaplesali, a najčešće su plesani plesovi udvoje (*tandračak*, *mazuljka*, *ričići*, *keleruj* i drugi). Djevojke su napravile vjenčić od ivanjskoga cvijeća, koji su držale u ruci. Kada bi joj momak prišao i stavio joj vijenac na glavu, te ako ga ona nije skinula, značilo je da je voljna s njim zaplesati, no ako ga je skinula, to je značilo da očekuje drugoga za ples.

Ivanjski običaji, najčešće vezani uz paljenje ivanjskih krijesova, postoje u svim krajevima Hrvatske a u mnogima su se zadržali i do današnjeg dana. »Ivanjski krijesovi« održavaju se u Požegi, Karlovcu, Đakovu, Donjoj Stubici, Lukavcu, Bukovici i drugdje.

Običaj »priskakanja vatre« prilika je starijima da se podsjetu, a mladima da upoznaju ovaj »adet«, što je onda garancija da neće biti »zatomljen«. U tom smislu, hrabri lijep broj mladih sudionika kojih je bilo – kako u Đurđinu tako i u Tavankutu. A meni se posebno učinio zanimljivim još jedan podatak: naime, na priskakanju vatre u Tavankutu prisutni su bili i novinari iz Kine, koji snimaju dokumentarni film o Subotici. Zanimljivo, zar ne?

D. B. P.

U SUBOTICI ODRŽANA STRUČNA TRIBINA O ŽIVOTU I DJELU PERE TUMBAS HAJE

Legenda tamburaške glazbe

Kao glazbenik, aranžer, skladatelj i pedagog Hajo je iza sebe ostavio brojne i danas aktualne tragove u tamburaškoj glazbi, ocijenjeno je, među ostalim, na tribini

Na tribini je govorilo sedmero poznavatelja i istraživača Hajine glazbene ostavštine

U srijedu, 29. lipnja, navršilo se točno 125 godina od rođenja tamburaške legende **Pere Tumbasa Haje** (1891. – 1967.), koji je, osim kao virtuozni svirač ovog instrumenta, iza sebe ostavio traga i kao skladatelj, aranžer i glazbeni pedagog. U povodu toga jubileja u utorak je u Subotici održana stručna tribina posvećena životu i djelu ovog velikana kulture Hrvata u Vojvodini.

Tribinu, održanu u čitaonici Gradske knjižnice, organizirao je Subotički tamburaški orkestar, a sudjelovalo je sedmero poznavatelja i istraživača Hajine glazbene ostavštine: **Stipan Jaramazović, Marinko**

Piuković, Josip Stantić, Vojislav Temunović, Tamara Štricki – Seg, Julijana Jovanović i Mark Forry.

VELIKA ZAOSTVAŠTINA

Upravo izlaganjem na temu *Muzička zaostavština Pere Tumbasa Haje* tribinu je otvorio umjetnički voditelj STO-a **Stipan Jaramazović.**

»Slobodno možemo reći da je Hajo, zbog svog velikog utjecaja, bio jedan od glavnih koji je u svom beogradskom razdoblju postavio temelje velikog tamburaškog orkestra i na taj način otvorio put tamburi da stane rame uz rame svim

drugim orkestrima. Tek poslije osnivanja više profesionalnih i amaterskih velikih tamburaških orkestara sazrela su vremena da se i učenje tambure u muzičkim školama stavi rame uz rame s drugim klasičnim instrumentima za što dio zasluge pripada Tumbas Peri Haji«, istaknuo je Jaramazović.

On je naveo i kako je Hajina tehnika sviranja i danas aktualna, te je poznata i pod pojmom *Subotička škola tambure*. Po Jaramazovićevim riječima, za hrvatsko-bunjevački korpus značajno je to što je Hajo zapisao, aranžirao i predao nam u izvornom obliku skoro svo izvorno muzičko blago i na taj

ga način sačuvao od zaborava, ali i od izobličenja koja su na našim prostorima česta.

PEDAGOG I PROFESIONALAC

Na temu *Pere Tumbasa Haje – pedagog i profesionalac* govorio je sakupljač tamburaške građe Marinko Piuković iz Subotice.

»Pere Tumbas Hajo nije bio jedini tamburaški pedagog, ali je on ostavio velikog traga, obučio mnoge tamburaše, osnivao orkestre i radio s njima. Hajo je imao izraženu svijest o važnosti pedagoškog rada i kvalitetnog prenošenja iskustva drugima, što je i činio svojim primjerom

i zalaganjem u zajednici, pored svog velikog muzičkog talenta i interpretatorskog umijeća, koji se ogledao i u njegovom radu u profesionalnim orkestrima. Njegov pedagoški rad se očituje u više segmenata i to: u radu s početnicima, koje je obučavao tehnikama sviranja, muzički opismenjivao odnosno upozna- vao s osnovama teorije glazbe, kao i rad s tamburašima koji su već znali svirati na tamburama«, naveo je Piuković.

Dr. Josip Stantić iz Subotice govorio je o Haji kao osobi koju je osobno poznao, budući da je 1952. godine, sa 16 godina, počeo svirati u Hajinom tamburaškom orkestru. Kako je istaknuo, Hajo nije bio strog pedagog ali je s druge strane rijetko izricao pohvale.

SLAVNA TAMBURAŠKA OBITELJ

Profesor tambure u subotičkoj Glazbenoj školi Vojislav Temunović govorio je o glazbenoj tamburaškoj obitelji Tumbas, u kojoj je glasoviti Pere ponikao. Naime, Perin otac **Antun** je svirao tamburaški bas i bio je profesionalni svirač, a Perin ovdašnjoj javnosti slabo poznati i stariji brat **Stipan** bio je također vrsni tamburaš.

PREKO 300 ZAPISANIH DJELA

Hajo je iza sebe ostavio zapisanih ukupno 314 djela. Riječ je o 35 vlastitih skladbi, 98 »smjesa« (svaka ima dijelova koji su komponirani), te 181 aranžmanu popularne glazbe iz razdoblja u kojem je djelovao.

»Ljubav prema tamburaškoj glazbi Antun je prenio i na svoja dva sina Stipana i Peru, a na počecima svojih karijera su svirali zajedno u obiteljskom orkestru«, kazao je Temunović.

Inače, Stipan Tumbas je sa svojim tamburaškim orkestrom nastupao diljem Europe – Od Soluna do dvora švedskog kralja. Zajedno s bratom Perom svirao je u Drezdenu 1909. godine o čemu svjedoči i jedna sačuvana fotografija. Kasnije su u jednom razdoblju zajedno svirali i u tamburaškom orkestru Radio Beograda.

SKLADBE I ARANŽMANI

Etnomuzikologinja iz Subotice Tamara Štricki – Seg bavila se temom *Narodne pjesme u muzičkoj građi Pere Tumbasa Haje*.

»Pere Tumbas Hajo je melodije pjesama koje je komponirao stvarao u duhu narodnih melodija koje je slušao i transkribo-

rao od kazivača. Također je na ovaj način stil seoske, varoške melodije i tekst pjesme povezivao s narodnim običajima poput prela, dužijanci, svadbenih i šaljivih pjesama i kao takve ih predstavljao u svojim aranžmanima. Na ovakav način Hajo je uspio povezati elemente gradskog i seoskog muzičkog stila, upravo u duhu varoške pjesme«, rekla je Štricki – Seg.

O Hajinim principima aranžiranja pjesama govorila je muzikologinja Julijana Jovanović iz Novog Sada.

»Njegovi postupci u aranžiranju ukazuju na dvije činjenice: s jedne strane Pere nije pisao prema ukalupljenim standardima, odnosno nije pisao univerzalne aranžmane već je pisao namjenski za različite sastave orkestra, a s druge strane, njegove partiture nam svjedoče, ne samo o sastavu orkestra i tipu tamburaških instrumenata, već i o tehnici sviranja koja je na izuzetno visokom nivou čak i u

poređenju s današnjom praksom«, zaključila je Jovanović.

UGLEDNA REPUTACIJA

Što tamburaši znaju danas o Peri Tumbas Haji? – pitanje je na koje je odgovor nastojao dati etnomuzikolog Mark Forry iz SAD-a.

»Zanimljivo, i do danas ime Tumbas Pere Haje se zna među tamburašima i ljubiteljima tambure svuda po svijetu, čak kod onih koji ne znaju što je salaš i gdje se nalazi Bačka. Ne samo da je jasan primjer snage njegove reputacije kod prve generacije njegovih sljedbenika, već se jasno vidi kako se ta reputacija može širiti generacijama s koljena na koljeno. 'Naša j' grana mala al' je fina, pjeva **Zvonko Bogdan** o Bunjevcima. U ovoj maloj grani, pojavio se čovjek, možemo reći, svih vremena. Čika Pere Tumbas Hajo svakako zaslužuje dalje produbljivanje znanja o njegovom životnom djelu«, ocijenio je Forry.

Jedan od ključaka tribine jest da je Hajina glazbena ostavština obimna i raznovrsna, te kako ovotjedni susret glazbenih stručnjaka i entuzijasta predstavlja korak ka daljnjem i ozbiljnijem istraživanju te teme.

D. B. P.

Hajino djelo sagledano je iz više aspekata

LEMEŠKA FEŠTA U ČAST KULENA

Domaće, a svjetsko

Kada je i tko počeo u Lemešu praviti kule-
ne Lemešani vam ne znaju sa sigurnošću reći, ali će svatko na to pitanje odgovoriti da se receptura kako pripreme, ali što je jednako važno i čuvanja prenosila s generacije na generaciju. Tu jedinstvenu recepturu, koja se jedino promijenila kada su u uporabu ušli aparati za mljevenje mesa, pa se meso više nije sjeklo već mljelo, čuvaju Lemešani i danas. Što više, svjesni su što znaju i imaju, pa su svoj proizvod i zaštitili kao proizvod koji nosi oznaku zemljopisnog podrijetla. To će reći da se lemeški kulen može praviti samo u Lemešu i to od sirovine s tog područja. A kada već imaju jedan takav proizvod, što onda i drugima ne pokazati što znaju i imaju, a najbolja prigoda za to je festival kulena – *Lemeški kulen fest*, ove godine jubilarni 10. po redu. Bilo se tu što vidjeti, probati, ali i kupiti, pa su svi oni spremni da za kilogram plate i do dvije tisuće dinara doma otišli s ovom ukusnom delicijom.

TAJNA U ZRENJU U ŠPAJZEVIMA

Jednog od proizvođača kulena **Kristijana Kovača** pitali smo što je to ta velika tajna pripreme lemeškog kulena. Već u prvoj rečenici demantira da tu postoji bilo kakva tajna, već da je ključna stvar čuvanje kulena.

»Kulen je lako proizvesti, jer receptura je jednostavna. U kulen ide samo meso prve kategorije, domaća paprika vrhunske kvalitete i sol. Najveća stvar je u čuvanju. On

se čuva u špajzovima koje mi nazivamo komare. Ti špajzevi su od naboja, dakle nema betona i cigle. Dolje je žuta zemlja, specifična za okolicu Lemeša. Tom vrstom čuvanja kulen dobiva specifičan okus. Imamo sreće da smo odrasli na ovim prostorima i da smo naučili praviti ovaj kulen«, priča Kristijan.

Lemeški kulen pravi se u katama, a to je slijepo svinjsko crijevo. Od punjenja do trpeze mora proći najmanje šest mjeseci. Onom tanjem, punjenom u gužnjaku, dovoljno je oko tri mjeseca.

Jeste da je za lemeški kulen najvažnije čuvanje, ali važna je i kakvoća mesa za pripremu kulena.

»Kolje se svinja od 120 do 150 kilograma, da bi meso bilo zrelo. Jedini dodaci su sol i naša domaća, lemeška paprika. Tehnologija punjenja je takozvana vruća tehnologija, jer još vruće meso meljemo, miješamo s paprikom i solju i punimo. Kulenje se hladi 24 sata na hladnom mjestu i zatim na tihom dimu dimi tri dana. Čuvanje je u špajzovima u kućama od naboja gdje su zidovi debeli 60 do 80 centimetara, na podu žuta zemlja, a temperatura do 15 stupnjeva«, kaže predsjednik Udruge *Lemeški kulen* **Ištvan Sevald**. I tako nastaje čuveni lemeški proizvod kome se teško može odoljeti.

Ali vratimo se na *Kulen fest*, jer kakav bi to bio festival da nema i onaj svoj natjecateljski dio, a kakvoću je ocjenjivao prof. dr. sc. **Ilija Vuković** iz Beograda i tehnolozi iz Lemeša i Bačke Topole **Viktorija Litvai** i

Tajna lemeškog kulena je u čuvanju u špajzovima u kućama od naboja

Karolj Markuš. Nije im bilo lako među 24 vrsna uzorka odabrati one »naj od na« j, ali natjecanje je takvo – uvijek ima bolje i od dobrog. Ove godine u kategoriji proizvođača kulena titulu najboljeg ponio je kulen **Damira Vidakovića** iz Lemeša, drugo mjesto pripalo je Udruzi *Kulenari* iz Jagodnjaka, a treće Udruzi *Klobasicijada* iz Bačkog Petrovca.

U kategoriji lemeškog kulena pobijedio je **Stevan Budai** iz Sombora koji je tako zadržao prošlogodišnju titulu najboljeg proizvođača lemeškog kulena, drugi je Damir Vidaković, a treći **Arpad Vujević** iz Lemeša.

ISTI, A IPAK RAZLIČITI

Je li lemeški kulen baš tako jedinstven i što ga to čini posebnim? To smo pitali prof. dr. sc. Iliju Vukovića, koji je Lemešanima bio od velike pomoći u njihovim naporima da svoj proizvod zaštite kao proizvod s oznakom zemljopisnog podrijetla.

Pitali smo profesora Vukovića koliko je za lemeške kulenare, pa i druge proizvođače tradicijskih proizvoda prepreka to što postojeći Pravilnik ne poznaje specifičnosti takve proizvodnje, već i ovakve proizvođače uvodi u industrijske standarde.

»Imamo Pravilnik koji regulira uvjete u industrijskoj proizvodnji hrane, ali nemamo Pravilnik koji bi regulirao uvjete u proizvodnji hrane na tradicijski način u kućanstvima. Koliko znam, prije dvije godine formirana je radna grupa da radi na tom pravilniku, ali ništa uradili nisu. Taj Pravilnik trebao bi omogućiti tradicijsku proizvodnju, naravno uz minimum higijenskih i tehnoloških uvjeta. Svuda je

tako u svijetu. Da se proizvodi industrijski od istih sirovina i na isti način, lemeški kulen ne bi imao kakvoću kakvu ima kada se proizvodi u kućanstvima na tradicijski način. Kod lemeškog kulena jedan od bitnih faktora kvalitete je mikroflora, a u industrijskoj proizvodnji postupcima sanitacije objekata ta mikroflora bi bila uništena i morale bi se dodavati starter kulture, a to više ne bi bio lemeški kulen. Samo autohtona mikroflora i autohtona sirovina daju ovaj specifični proizvod«, kaže profesor Fakulteta veterinarske medicine iz Beograda Ilija Vuković.

Kako se svojim kulenom ne diče samo Lemešani, već i Srijemci, pa i proizvođači iz Bačkog Petrovca profesora Vukovića pitali smo što razlikuje ove proizvode.

»Ima razlike. Krenut ću od Srijema, jer ja sam Srijemac. Srijemski, ili kako Srijemci vole reći, srijemački kulen, ima nešto krupnije meso, to je 10 do 12 milimetara, ima ne više od jedan do jedan i pol postotaka paprike i nešto se više dimi od lemeškog. Ovaj lemeški kulen pravi se od sitnijeg mesa (od šest do osam milimetara), sadrži više paprike (tri do četiri postotka) i slabije se dimi. U petrovački kulen stavlja se malo masnije meso, a od začina se dodaje kim, a ponekad i šećer«, kaže profesor Vuković.

Okusi su različiti, pa je nekome bolji srijemski, netko će prednost dati kulenu iz Bačkog Petrovca, ali za nas iz ovog dijela Bačke nema boljeg kulena od lemeškog. Tko nije probao, može samo nagađati što je propustio. A koliko je lemeški kulen nadaleko poznat govori i to što je unatoč strogim carinskim barijerama stigao čak i do daleke Amerike.

Z. Vasiljević

IN MEMORIAM: PATER IVAN FRANJO HOLETIĆ

(1927. – 2016.)

Bez vjere je nemoguće živjeti

Pater **Ivan Franjo Holetić** iz subotičkog franjevačkog samostana napustio je zemaljski svijet 20. lipnja, ali će svojom dobrotom i predanošću svećeničkom pozivu zauvijek ostati u srcima i dušama svih onih koji su ga poznavali, dolazili na mise koje je služio, ispovijedali se u njegovoj ispovjedaonici. U ovom novinskom oproštaju s njime ponavljamo fragmente intervjua koji smo s njim objavili koncem ožujka 2013. godine, jer njegove riječi su uvijek imale snažnu poruku svima kojima ih je upućivao...

HR: Na početku našeg razgovora nameće se pitanje kako ste se odlučili posvetiti život Božjoj službi i zašto ste se opredijelili baš za franjevački red?

Od malena sam bio povezan s fratrima, jer je naša župa bila fratarska, a ponajprije mi se sviđao habit. To je za mene bilo nešto najvrjednije i to me je prvo privuklo. Potom, kada sam napunio četrnaest godina, otišao sam u sjemenište u Varaždin i započeo svoju Božju službu. U novicijatu sam dobio i svoje duhovno ime Ivan, koje nosim već više od šest desetljeća, a rođeno ime mi je Franjo, no njega se više nitko niti ne sjeća, niti me tako zovu u rodnom kraju.

HR: Gdje ste sve službovali tijekom duge fratarske karijere koja Vas je, na koncu, dovela u subotički franjevački samostan?

Službovao sam u Samoboru, Osijeku, Virovitici, Našicama, Iloku, Zemunu i eto, sada sam već više od dvadeset godina u Subotici. Zanimljivo je istaknuti kako mi se upravo Subotica zamjerila dok sam još kao bogoslov bio ovdje i često sam znao reći ne dao mi Bog doći ovdje, i eto dogodilo se. No, moram reći kako mi je ovdje lijepo, kao što mi je bilo lijepo svugdje gdje sam bio na službi.

HR: Osim općih teoloških studija, što je bila neka Vaša specijalnost u svećeničkom pozivu?

Moja specijalnost je bila glazba, jer ona mi je ostala još od najranijeg djetinjstva u obiteljskom domu gdje su svi nešto muzicirali, a među desetero djece uvijek je bilo zabavno i bučno. Svirao sam tamburicu i harmoniku, a dok sam bio bogoslov vodio sam zbor naših studenata, što sam i nastavio kao pater, ravnaajući zborovima

u Našicama, Virovitici i Iloku, dok sam u Zemunu samo vodio zbor uz asistenciju drugog ravnatelja. Glazba je na najljepši način uobličavala moju fratarsku službu u svim sredinama u kojima sam živio i duhovno djelovao.

HR: Kako biste formulirali odnos franjevaca i naroda, jer je još od pamtljivijeka poznato kako je ovaj svećenički red nekako najbliži puku?

Sveti Franjo, osnivač našeg reda, je upravo želio osnovati zajednicu koja će biti zajedno s narodom i zbog toga je i naša odora, odijelo uzeto od naroda (Talijani su u to doba nosili slična odijela). Ona je jednostavna, uzmeš vreću i štrik i to je to. Meni se upravo ta jednostavnost oduvijek dopadala. U biti, originalni naziv našeg reda potječe od izraza »manja braća«, i očituje se u skromnosti prema svemu što nas okružuje.

HR: Na koji način se pripremate za nedjeljnu propovijed?

Moj profesor retorike je uvijek govorio da prilikom pripreme propovijedi uvijek razmišljamo kako imamo publiku ispred sebe i to je najbolje pravilo. Jer postoje slučajevi kada se cijeloga tjedna spremam za jednu temu, a kada u nedjelju stanem za pridikaonicu doživim jedno posve drugačije nadahnuće. To je onda najuspjelija i najljepša propovijed koja me ispunjava velikim zadovoljstvom.

Svatko tko je barem jednom čuo moju propovijed zna kako je ona uvijek precizna i koncizna, i zadire u samu srž stvari o kojoj želi govoriti.

HR: Živimo u vremenu surovog materijalizma u kojemu zlo često dominira nad dobrim, a upravo su vjera i ljubav prema bližnjem ono najbolje u čovjeku.

Bez vjere je zapravo nemoguće živjeti. Ljudi vjeruju mnogim stvarima koje nisu vidjeli i doživjeli, i opet vjeruju u njih. Vjera je zbog toga izuzetno važna, a vjera u Boga je najuzvišenija i ljubav prema Gospodinu uči nas da vjerujemo i živimo u našoj vjeri koja nam daje snagu istrajanja na životnom putu...

U četvrtak 23. lipnja od patera Ivana Franje Holetića su se u jutarnjim satima uz bdijenje i misu u Franjevačkoj crkvi oprostili brojni vjernici. Prenosimo neke od lijepih i toplih riječi koje su uputili svom pateru kojega nikada neće zaboraviti.

Pater **Zdenko Gruber**, gvardijan franjevačkog samostana u Subotici

Ukoliko bi netko dolazio s određenim problemom ili pitanjem, p. Ivan sasvim bi se usredotočio na tu osobu i pomoć koju joj treba pružiti. Bio je vrlo inteligentan i bogatog životnog iskustva tako da je često umio doista dobro, a opet jednostavno pomoći. Prema onome što sam čuo, bio je dobar orguljaš i zborovođa, a čuo sam kako je umio pohvaliti i sasvim skromna dostignuća drugih svećenika u pjevanju mise i dati im poticaj da ustraju i nastave dalje. Volio je druženja u bratstvu, volio je i pričati s ljudima, a bio je vrlo pametan te vrlo zanimljiv i koristan sugovornik. Imao je iznimno uredan, pravi redovnički bioritam: odlazio je spavati prije devet sati, a ustajao prije pet, te godinama služio jutarnju misu u šest sati. Time nam je u samostanu bio uzor. Bio je i ponizan i nije se libio pitati mnogo mlađe poglavare za sredstva i za određene male potrebe.

Marko Pejić

Za mene je pater Ivan bio oličenje prisutnosti Duha Svetoga, uvijek spreman vratiti nas na pravi put. Uvijek nas je svojim nježnim, pravim riječima upravljao u smjeru ka jedinom cilju.– Isusu Kristu.

Milka Bilinc

Bio je najdraža osoba koja mi je bila moj otac zemaljski, a tri-deset godina moj duhovnik i ispovjednik. Nikad bolje i toplije riječi

nisam ni od koga dobila. Jako mi je teško i bolno što gubimo velikog svećenika, uvijek raspoloženog za svakoga i koji je puno sati proveo u ispovjedaonici zbog svih nas. Neka mu dragi Bog bude u pomoći, neka moli za nas i neka se smiluje njegovoj duši. Ostat će nam u najljepšoj, najbolnijoj i nadražoj uspomeni. Pokoj mu vječni.

Velimir Ivković Ivandekić

S paterom sam bio posljednjih jedanaest godina, njegov ministrant, čitao na misama, prije mise mu pomagao, sakupljao papire i sve što treba, pomagao oko priprema misa. Puno puta me je savjetovao, pomagao kada mi je bilo teško, bio je velika utjeha i pomoć. Jako će nam nedostajati, ali sada je na boljem mjestu.

Marija Šarčević

Pater Ivan je za mene bio duhovni otac. Mnogo puta sam bila kod njega u ispovjedaonici, puno mi je dao dobrih ljudskih savjeta, molitvi, oprostjenja i odrješjenja tako da ću ga zauvijek nositi u uspomeni kao člana svoje obitelji.

Pater Ivan Franjo Holetić pokopan je u petak, 24. lipnja, na mjesnom groblju u Čakovcu.

Zbogom dragi pateru Ivane

Dražen Prčić

Proslavljen Zavitni dan

Dvostruko veselje blage uspomene svetih Ivana i Pavla mučenika proslavljeno je u nedjelju, 26. lipnja, u Lemešu misnom žrtvom kao *Zavitni dan*. Na koncu mise molitvom i znamenom križa vlč. **Antal Egedi** blagoslovio je svijetle koje će vjernici u slučaju vremenske nepogode zapaliti doma i uz molitvu zazvati seoske patrone u pomoć. Sveti Ivan i Pavao zaštitnici su povoljnih vremenskih prilika, te brojnih naselja, učilišta, župa i crkava diljem svijeta.

Ž. Z.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Kao kršćani svi smo od Krista poslani širiti Radosnu vijest. Naše poslanje je drugačije od onog kojeg su primili Isusovi učenici, jer su prilike drugačije. Oni su morali ljude upoznati s Isusovom osobom i njegovim naukom, što je u ono vrijeme bile nešto posve novo. Mi danas trebamo ljude podsjetiti na Isusa i njegov nauk. Oni su za Isusa čuli, često o njemu mnogo znaju, ali ga nisu srcem prihvatili, te je na nama pomoći im da mu se otvore i prime ga u svoj život.

Ono što je ostalo nepromijenjeno od Isusovog vremena do danas je činjenica da vršiti Kristovo poslanje nije ni malo lako, da njegovi učenici oduvijek nailaze na otpor i neprihvatanje, ali ih on svojom dobrotom na tom putu prati i pomaže da izvrše djelo za koje ih šalje. O tome govori i evanđelist Luka u evanđelju četrnaeste nedjelje kroz godinu (usp. Lk 10,1-12,17-20).

ISUSOVE UPUTE

Onaj tko je prihvatio Isusa i njegov nauk primit će velike milosti, ali i veliki zadatak – donijeti Krista svakom čovjeku koji se nađe na njegovom životnom putu. Isus onima koje šalje daje upute kako to izvršiti, ali i bez imalo uljepšavanje otkriva što ih čeka na tom putu. Ne skriva im da će se često osjećati kao »janjci među vukovima« (Lk 10,3), te da će biti gradova u kojima neće biti dobrodošli

Kršćansko poslanje

(Lk 10,10). Međutim, to ih ne treba obeshrabriti, jer ništa na ovom svijetu ne može uzdrmati njihovu sigurnost, jer ona nije ni u »kesi ni u torbi« (Lk 10,4), već dolazi od onoga koji ih šalje, a to je sam Bog i navještaj koji im je povjeren. No, moraju se pridržavati uputa koje im Isus daje.

Tako on kaže: »Nikoga putem ne pozdravljajte!« (Lk 10,4). To se u prvi mah čini čudno, jer kako će navještati evanđelje ako će biti neljubazni i s ljudima neće komunicirati. Međutim, smisao Isusovih riječi krije se u hitnosti navještaja. Naime, u Izraelu pozdraviti nekog značilo je s njim zastati, popričati, a ta priča mogla se i odužiti. Isus ovim zahtjevom želi naglasiti da Božje kraljevstvo ne može čekati da se dvoje ispozdravljaju. Ništa nije hitnije i važnije od širenja Radosne vijesti, stoga treba ukloniti sve što može ometi ili usporiti njen navještaj.

Drugo upozorenje učenicima je »ne prelazite iz kuće u kuću« (Lk 10,7). Ovo se ne odnosi na širenje evanđelja, već na smještaj koji će učenici dobiti u nekom mjestu. Tamo gdje ih prvo ugoste treba i da ostanu, bez obzira hoće li im netko kasnije ponuditi bolje i udobnije. Isto vrijedi kada je u pitanju hrana: »Jedite što vam se ponudi« (Lk 10,8). Učenici koji u svoje poslanje primljeno od Isusa idu bez kese, torbe i obuće ne trebaju voditi brigu o stanu i hrani, već o tome kako će izvršiti ono za što su poslani. Stan i hranu provida Bog, a oni se u potpunosti moraju povjeriti njegovoj providnosti. Briga za ovozemaljsko, za udobnost i lagodnost skrenut će njihove misli s brige za Božje kraljevstvo, jer ne može se voditi briga i za jedno i za drugo. Božje kraljevstvo zahtjeva potpunu angažiranost

i maksimalno zalaganje koje podrazumijeva odricanje od udobnosti ovoga svijeta, kao i potpuno povjerenje u Boga.

BRIGA SUVREMENOG VJERNIKA

Zahtjevi koje je Isus stavio pred svoje učenike nisu im ni u ono vrijeme bili nimalo laki, ali su ih oni prihvatili i hrabro širili Radosnu vijest upuštajući se u različite rizike i opasnosti, s čvrstim povjerenjem u Boga kojem služe. I danas ima onih koji za Božje kraljevstvo ne žale sebe, odlaze u misije ili se maksimalno angažiraju među svojim narodom. Ali, mi uvijek mislimo kako je to dužnost i poslanje svećenika, redovnika i redovnica, kako se oni moraju odreći svega radi Božjeg kraljevstva, pa se usuđujemo procjenjivati jesu li u tome dobri ili ne. No, to je poslanje svakog kršćanina. I evanđelje kaže da je Isus poslao ne samo dvanaesticu, nego njih sedamdesetdvojicu (usp. Lk 10,1), a to znači sve svoje učenike. Zato je tužno promatrati suvremenog vjernika koji se nije spreman ničeg odreći za Isusa, koji ne želi umanjiti svoj luksuz i ugled, te se s povjerenjem u Isusa staviti u njegovu službu.

Navjestitelj evanđelja neće biti uvijek dobro prihvaćen, današnji vjernik to zna, zato se često odriče evanđelja zarad svoje popularnosti i prihvaćenosti. Navjestitelja resi briga za Božje kraljevstvo a ne za ovozemaljsko, a suvremeni vjernik potpuno se uklopio u materijalistički i potrošački mentalitet. Tjeskobno brine za prolazno, umjesto da brigu usmjeri prema Božjem kraljevstvu oslanjajući se na Krista.

Ne možemo promijeniti cijeli kršćanski svijet, ali svatko može krenuti od sebe.

MINI INTERVJU: DUBRAVKO BUGARSKI, PREDSEDNIK UDRUGE SUBOTIČKIH PTT UMIROVLJENIKA

Posjet kolegama umirovljenicima iz Osijeka

Nedavni posjet predsjednika udruge PTT umirovljenika Subotice **Dubravka Bugarskog** našoj redakciji donio nam je informaciju kako je prije par mjeseci realiziran njihov posjet kolegama umirovljenicima u Osijeku.

Kako je došlo do realiziranja ovog posjeta?

Prije tri godine udruga PTT umirovljenika iz Osijeka je, na poticaj njihovog predsjednika **Božidara Buhina**, posjetila Suboticu. Mi smo ih tada ugostili u našem gradu, odveli ih na Palić i u Tavankut, pa je ovaj naš posjet njima na određeni način uzvratno druženje PTT umirovljenika iz dva bratska grada nekadašnje zajedničke države. Osijek smo posjetili sredinom travnja i proveli jedan lijepi dan u gradu na Dravi. Naša delegacija je brojala 45 članova naše udruge PTT umirovljenika iz Subotice.

Tko vas je dočekao u ime grada domaćina vašeg susreta s kolegama PTT umirovljenicima?

Naš dolazak svojim prisustvom uveličali su zamjenik gradonačelnika Osijeka **Denis Ambruš** i prvi potpredsjednik Gradskog vijeća **Drago Šerić**, naglašavajući kako se za ovakve posjete međunarodnog karaktera uvijek moraju pronaći potrebna sredstva, sve u cilju unaprjeđenja kolegijalnih i međususedskih odnosa.

Kakav je bio program posjeta Osijeku?

Uz stručnu asistenciju vodiča obišli smo grad Osijek, posjetili najvažnije gradske znamenitosti i upoznali se s mnogo zanimljivih podataka vezanih za najveći slavonski grad.

Jeste li se tijekom druženja s kolegama prisjetili i nekih zajedničkih događanja iz vremena kada ste radili u nekadašnjoj zajedničkoj državi?

Naravno da susrete umirovljenika moraju pratiti i brojna sjećanja na prošla vremena kada smo svi skupa radili u jednom poštanskom sustavu. Bilo je podsjećanja na nekadašnje molbe naših osječkih kolega u svezi određenih nabavi iz subotičkih tvornica *Partizana* i *Severa*, što smo uvijek rado činili, dok s druge strane kada je nama trebalo nešto iz tih krajeva naši kolege su to sa zadovoljstvom radili za nas.

Na koncu, kakvi su Vaši o druženju s kolegama PTT umirovljenicima u Osijeku?

Cijeli naš izlet u Osijek je bio jedan lijep doživljaj druženja s kolegama umirovljenicima i nastavljane njegovanja prijateljstva između nekadašnjih PTT radnika s obje strane današnje granice, jer dobar dio nas je radio u nekadašnjoj zajedničkoj državi. Lijepo smo primljeni, ugošćeni u prostorijama njihove umirovljeničke udruge u Osijeku i slobodno mogu reći kako se razvilo jedno lijepo prijateljstvo koje ćemo nastaviti i dalje njegovati.

Dražen Prčić

IGRA

Bang

OPIS IGRE: Razbojnici love šerifa. Šerif lovi razbojнике. Odmetnik kuje spletke, spreman se pridružiti jednoj ili drugoj strani. Meci frcaju na sve strane. Tko je od napadača zamjenik šerifa, spreman se žrtvovati za šerifa? A tko je lopov bez milosti, željan ubiti šerifa. Ovo je polutimska igra pucnjave i dedukcije, u stilu klasičnih špageti vesterna. Bore se dobri i zli, a pobjeđuju oni koji prežive do kraja. Ali postoji i treća strana, tj. igrač kojemu je cilj da baš on bude posljednji stojeći revolveraš na nogama na kraju igre.

Mnoštvo dodatnih varijacija, proširenja i informacija moguće je pronaći i na The Bang! Blogstranici

TIJEK IGRE: Igra se sastoji od 7 karata uloga, 7 igračih ploča, 16 karata likova, 80 igračih karata, 30 oznaka metaka i 7 karata sažetka igre. U igri uvijek sudjeluje 1 šerif i 1 odmetnik, a ovisno o broju igrača sudjeluju 2-3 razbojnika i 1-2 zamjenika šerifa. Na početku svi igrači dobiju potajno jednu kartu uloge i jednu kartu lika. Samo se šerif otkrije, a ostali igrači skrivaju svoj identitet do svoje eliminacije. Šerifu je cilj eliminirati sve razbojнике i odmetnika. Zamjenici imaju isti cilj, te usput moraju štititi šerifa. Razbojnici moraju eliminirati šerifa, a odmetniku je cilj da bude posljednji preživjeli u igri. Karta lika određuje koliko metaka ima svaki igrač, te koja mu je posebna moć. Broj metaka određuje koliko igrač ima života, ali i koliko karata može imati u ruci na kraju svog poteza. Kad je igrač na potezu: 1. vuče 2 karte 2. igra bilo koji broj karata 3. odbacuje karte do svog limita (jednak broju metaka koje ima na svojoj igračoj ploči).

Može igrati samo jednu BANG! kartu, tj. napraviti jedan napad, a ispred sebe ne smije imati dvije iste karte (2 ista oružja i sl.). Oružja povećavaju domet napada, jer sa osnovnim oružjem, igrač može napasti samo svoje susjede. Pivo služi ozdravljenju, tj. dobivanju jednog metka. Neke karte služe za obranu, pa vas napadač promaši. Neke karte vam daju dodatne karte u ruke, a neke tjeraju druge igrače da odbace karte. Neke karte donose korist svim igračima, a neke vama korist, a štetu protivnicima.

Moguća su 2 kraja igre: 1. šerif je eliminiran, pa pobjeđuju razbojnici, osim ako je jedini preživjeli lik odmetnik, onda on pobjeđuje. 2. svi negativci su eliminirani (razbojnici i odmetnik), pa pobjeđuje šerif (i zamjenici ako su igrali).

KARAKTERISTIKE IGRE:

- zabavna igra skrivenih uloga i dedukcije sa puno direktne interakcije

- party igra koja se lako nauči i brzo igra

- neke karte sadrže tekst

BROJ IGRAČA: 4 – 7

DOB: iznad 10 godina

VRIJEME TRAJANJA IGRE: oko pola sata

NEDJELJA, 3. SRPNJA, HRT1 17:40

Lijepom našom: Našice (1. dio)

Glazbeno putovanje *Lijepom našom* nastavljamo posjetom Našicama u Osječko-baranjskoj županiji. U prepunoj sportskoj dvorani Osnovne škole Kralja Tomislava, pred oko tri tisuće gledatelja nastupili su: KUD *Lisinski* - Našice, HKUD *Željezničar* - Osijek, HKD *Tamburica* - Velimirovac, SKUD *Franjo Strpač* - Markovac Našički, SKUD *Ivan Brnjik Slovak* - Jelisavac, KUD *Izvor* - Donja Motičina, Zbor umirovljenika - Našice, TO OGŠ *Kontesa Dora* - Našice, *Pro line* - Našice, *Čokanj* - Našice, *Pet tambura* - Našice, *Straviana* - Našice, **Kazimir Mikašek**, *Fera* - Feričanci, *Ruž* - Šopron, *Tamburaši slavonske krvi* - Osijek, *Prijatelji* - Đakovo, *Slavonski dukati* - Đakovo, *Sinovi ravnice*

- Vinkovci, *Slavonske lole* - Đakovo, TS *Garavi*, *Cecilija*, *Slavonia band* - Đakovo, *Fijaker* - Osijek, **Lidija Bačić**, **Jasmin Stavros**, **Nives Celzijus**, *Berde bend* - Slavonski Brod, **Vlado Bačić**, **Stjepan Jeršek Štef**, **Tena** te **Halid Bešlić**.

Čut ćemo skladbe: *Oj, Našice, mili grade, Mi smo ljudi slavonske ravnice, Inati se, Slavonijo, Dunja s ormarom, Kad se prijatelji rastaju, U meni jesen je, Sve poštivam svoje uživam i dr.*

Redovite rubrike vode nas u posjet dvorcima obitelji Pejačević, predstaviti će nam prepoznatljiva jela Slovača, kao i nadaleko poznatu feričanačku frankovku.

Ovom emisijom pridružili smo se obilježavanju 130. godišnjice rođenja prve hrvatske moderne skadateljice **Dore Pejačević** i 170. obljetnici rođenja povjesničara umjetnosti, slikara i političara **Izidora Kršnjavoga**.

Urednik: **Branko Uvodić**

Producent: **Miro Mioč**

Redatelj: **Vladimir Košćević**

KNJIGA

MIRO GAVRAN

Jedini svjedok ljepote

Jedini svjedok ljepote donosi intrigantnu ljubavnu priču koja se odvija u prepoznatljivom zagrebačkom ambijentu s kratkim skokovima u prostore egzotične Malte. Glavni junak je četrdesetogodišnjak zaljubljen u tajnovitu mladu ženu. Neobični senzibilni akteri, rastrzani emocijama koje ih nadilaze, pokušavaju spasiti krhotine svoje intime. Poigravajući se istinama i lažima, ovaj roman poigrava se i različitim pripovjedačkim perspektivama, pružajući nezaboravan čitateljski užitek.

Miro Gavran (1961.) suvremeni je hrvatski književnik. Djela su mu prevedena na trideset dva jezika. Uz zbirku priča *Mali neobični ljudi*, napisao je romane *Zaboravljeni sin*, *Kako smo lomili noge*, *Klara*, *Margita ili putovanje u prošli život*, *Judita*, *Krstitelj*, *Poncije Pilat* i *Jedini svjedok ljepote*. Dobio je dvadesetak književnih i kazališnih nagrada, a među njima Nagradu Central European Time, koja se dodjeljuje najboljim srednjoeuropskim piscima, te Nagradu Europski krug za afirmaciju europskih vrijednosti u književnim tekstovima.

PJESMA ZA DUŠU: Ja bit ću prijatelj tvoj Srebrna krila

Ja bit ću prijatelj tvoj
ti budi prijatelj moj

Kad dođu teška vremena
kad na svijetu ostaneš sam
kad dođu teška vremena
kad trebaš nekog tko ti je drag
samo zovi, zovi

Ljubav, ne, ne možeš kupiti
to je dar sa neba
koji moraš darovati i ti

Sreća će uvijek te pratiti
ako nekoga učiniš sretnim
kao što si ti

Ako zapalimo svijeću
za svakog tko nam je drag
bit će to duga rijeka
što vječnu svjetlost nam sja

IDEMO LI VEČERAS U KAZALIŠTE? (14)

Piše: Milovan Miković

Uzajamnost kazališne i glazbene scene

Suvremena glazbena stvarnost Subotice, među ostalim, počiva i na prinosima tradicijske kulture dijelova svih naroda koji ovdje stoljećima obitavaju. Ovo se, razumljivo, odnosi kako na crkvenu tako i svu ostalu glazbu, a također i na onaj njezin odvjetak, s pripadajućom muzičkom literaturom, što je urodio iz potrebe za raznovrsnim scensko-žanrovskim uprizorenjima što ih poklonici glazbe potiču, pridonošeći općem kazališnom procvatu, ne samo putujućih glumačkih trupa već kasnije i značajnih teatarskih kuća u pojedinim kulturnim središtima, kao i glazbenih institucija. U slučaju Subotice ovo itekako postaje zamjetno nakon osnutka Muzičke škole (1868.) Od njezina nastanka posebno se važnim smatraju prinosi **Györgya Arnolda** (1781. – 1848.) i **Ferenca Gaála** (1860. – 1906.) kasnije **Ernöa Lányija**, **Cvetka Manojlovića**, **Pere Tumbasa Haje**, **Željka Štrake**, **dr. Josipa Andrića**, **Pavla Bačića**, a posebice maestra **Milana Asića**. Razumije se i cijele plejade još glazbenika, skladatelja, pedagoga, kritičara ...

AUTOR PJESMARICE BAČKIH HRVATA

Premda mlad, Gjur Arnold početkom travnja 1800. podnosi molbu gradskom poglavarstvu u Subotici za službu kantora u crkvi sv. Terezije Avilske, uz svesrdne popratne preporuke učitelja, koji osim što zna posao zborovođe, svira orgulje, violinu i violončelo, a vješt je i u svim puhačkim instrumentima.

Gradsko vijeće primi ga na jednogodišnji probni rad, ali se on brzo i suvereno potvrdi u službi, kao stvaratelj širokih zamisli i velikih sposobnosti, te

se s razlogom smatra osobom koja postavila temelje glazbenoj kulturi grada. Ubrzo po dolasku u Suboticu stekao je zasluženi autoritet među sugrađanima. Poštivali su ga ne samo kao zauzetog pokretača glazbenog života grada, već i kao osobu koja je uza sva zaduženja i obveze uvijek predusretljiva prema drugim lju-

Ferenc Gaál

dima, rado i spremno uspostavljajući kontakt sa svim i ne pravi razliku među narodima koji su naseljavali Suboticu.

Hrvate ovoga podneblja zadužio je zbirkom crkvenih pjesama, što ju je sakupio. A od kojih se neke i danas izvode, osobito za blagdane – *Pismenik iliti sakupljenje pisama razliciti za nediljne, svetcsane i ostale dnevne priko godine podobne za vechju slavu Boxju i kriposti dushevne naroda illyricskoga ucsinjeno po Gjuri Arnoldu* (Osik, 1819.) U jednom izvješću crkvene inspekcije navodi se kako Arnold, osim latinskog, njemačkog i mađarskog jezika, zna i hrvatski, te da je vrstan umjetnik uzornoga morala i skromnoga načina života. Pored ostaloga, pisao je glazbu za pojedine melodrame i igrokaze (*Mátyas király valasztása*).

Pokopan je u grobnici crkve sv. Terezije Avilske.

NADARENI GLAZBENIK

Na njegovu tragu nastupit će Ferenc Gaál, koji već kao desetogodišnjak bez ikakvih teškoća svira na svim glazbalima koja mu dođu ruku. Ono što sve koji

Gjur Arnold

ga poznaju ostavlja u nedoumici, ali i osvaja i impresionira, jeste to što mladoga Gaála nitko nije učio sviranju. On kao da je posve »sam od sebe« ovladao izvođačkim vještinama i tajnama gotovo svakoga instrumenta. Ovaj iznimno nadareni dječak osim glazbe ima izvanredan osjećaj za jezike, pa je uz mađarski, njemački, češki i slovački jezik, iz knjiga naučio francuski i latinski, a sve ih je govorio tečno. Gaál se 1878. godine upisuje na budimpeštansku Muzičku akademiju, na odsjek glasovira i komponiranja, gdje mu je jedan od profesora bio i **Franz Liszt**. Četverogodišnje školovanje Gaál okonča (1882.) s odličnim uspjehom, nakon čega je na preporuku svojih nastavnika 1. listopada 1882. imenovan direktorom subotičke Muzičke škole. Osim rada, očekivale su ga

i druge zadaće; trebao se prihvatiti i položaja dirigenta orkestra i zbora u crkvi sv. Terezije. Gaál je mnogo koncertirao u gradu i izvan Subotice, stalno dovodeći ovamo prvorazredne glazbenike i sastave svoga vremena, spomenimo samo: budimpeštanski gudački kvartet svjetskog glasa u sastavu Jenő Hubay (prva violina), **Viktor Hercfeld** (druga violina), **David Poper** (čelo) i **Eldernig Bram** (viola). Zatim gostuje glasoviti pijanist, jednoruki grof **Géza Zicszy**, Lisztov učenik za koga je majstor komponirao naročite, virtuozne komade koji se mogu izvoditi samo jednom rukom. Na ovom je koncertu održana praiizvedba čuvene Gaálove *Svečane uvertire* u izvođenju subotičkog orkestra, pod dirigentskom palicom autora. Gostuje, također, budimpeštanski pijanist **Mano Macak**, koji će kasnije postati nastavnik subotičke Muzičke škole i njen istaknuti pedagog. Na ovom koncertu, pod vodstvom Ferenc Gaála nastupilo je i *Subotičko pjevačko udruženje*, osnovano 1889. Na repertoaru se, među ostalim, našla i kompozicija Ernőa Lányija, napisana na stihove Petőfijeve pjesme *Treperi žbun*. U subotičkom kazalištu 13. travnja 1903. godine, uz veliku pompu, proslavljen je dvadesetogodišnji jubilej Gaálove skladateljske djelatnosti. Na koncertu je sam Gaál dirigirao svoju *Svečanu uvertiru*, ali on je tada već ozbiljno narušenoga zdravlja. Umro je 10. prosinca 1906. godine, a pokopan je na Bajskom groblju. Na njegovo mesto je došao Ernő Lányi. On je u to vrijeme već raspolagao velikim iskustvom i kao izvođač – svirao je nekoliko instrumenata – i kao pedagog, a i kao organizator. Glazbu je učio u Beču, Parizu i Budimpešti, a djelovao je u mnogim gradovima Europe. Po okončanju I. svjetskog rata, Subotica je pripojena Kraljevini SHS, a na čelo Muzičke škole je bio postavljen Subotičanin **Cvetko Manojlović**.

Bojkin isluženi tovar i najdraži praunuk

P oput mnogih, i Novosađanin **Dragan Leko** mnoge uspomene čuva u svojoj tananoj duši, a na njih ga, s vremena na vrijeme, podsjetite stare fotografije. Dio je u albumima, dio u računalu, pa su mu uvijek pri ruci. »Ova fotografija, kad je pogledam, vrati me u vrijeme pred polazak u osnovnu školu, ljeta 1972. godine«, priča Leko. Na fotografiji je dječak na osamarenom magarcu, po okolišu bi se reklo negdje na kamenjaru nadomak Jadrana. Dragan je rođen, odrastao, a i danas živi u Novom Sadu. Rekli bi pravi lala, ali s jakim utjecajem gena povučenih iz Imotske krajine, otkud potječu njegovi. »Majka **Gordana** mi u to vrijeme nije bila uposlena, a otac **Mladen** bio je terenac, vozač kamiona. Stoga je majka, kao i svake godine, u lipnju vodila mene i seku **Maju**, što u Hercegovinu, što u Dalmaciju. Vikendom, ukoliko bi se našao prijevoz, išli bismo i do Makarske, udaljene pedesetak kilometara. Pošli bismo ujutro, vratili se tek u večernjim satima. Ti dani bi nam prošli u kupanju i u sunčanju, a ostalo vrijeme provodili bismo u igri u ćaćinom ili materinom selu, naravno, samo u gaćama, pa bismo se u Novi Sad vratili skroz pocrnjeli. Dolje bismo ostajali cijelo ljeto. Negdje potkraj kolovoza ćaća bi kamionom došao po nas, proveo dolje nekih 5-6 dana i na našu veliku žalost skupa bismo se vratili u Novi Sad«, priča Dragan.

PRABABA BOJKA

U najljepšim sjećanjima ostala mu je i brojna rodbina iz Imotske krajine. Svakako, kod djece je najomiljenija bila Draganova prababa **Bojka**. »Prababa Bojka je mamina baba. Poživjela je 83 godine, a udovica je ostala s 20 godina, jer je

prandid **Jere** poginuo u I. svjetskom ratu. Imala je samo kćer **Milku**, moju babu, a majka mi je ratno siroče, rođeno 1942. godine. Imala je svega 6 *miseci* kad su njezini roditelji umrli od tifusa. Prababa Bojka bila je čudo od žene. Vrlo stroga, pobožna, radišna, sposobna za sve. Svi su je morali slušati. Em udovica, em ostala bez jedinog *dite-ta* i zeta, sama s petero pilića, a mama najmlađa, uz dva brata i *dvi* sestre. Sve ih je iškolovala i izvela na put, samo ona jadnica zna kako. Švercala je i nosila duhan iz Hercegovine u Dalmaciju, a iz Dalmacije natrag maslinovo ulje, bakalar, sol i sve što se tražilo. Nekad je robu nosila kao *brime* na leđima, a nekad natovari tovara, pa stazama i bogazama, kako bi zavarala žandarme i miliciju, a sve je to u krugu od nekih 10-15 km, jer je danas tu granica, a ustvari taj put, preciznije rečeno staza, nekada je dijelilo brdo Malič na obroncima Biokova«, prisjeća se Dragan svoje prababe.

TOVAR JOLE

Ona im je bila i čest vodič i pratnja u tim ljetnim lutanjima. S njima je često bio i tovar s fotografije. »**Maja** i ja smo s babom Bojkom i mamom cirkulirali tamo-vamo maltene svakodnevno. Ćaćino selo od maminog je udaljeno nekih 4 kilometra, a od Imotskog dvanaestak. Često smo išli i do Modrog jezera na kupanje, ili, kako je ponekad ljeti znalo presušiti, na loptanje. Tovar **Jole** bio je stari, već isluženi magarac, a Bojka ga je ponekad koristila više radi fotografiranja s djecom nego za

bilo kakve poslove. Dok je bio u snazi, inače se koristio za sve živo: za nošenje svih vrsta tereta: za drva, vino, duhan, maslinovo ulje... jer di po onim vrletima tovar kroči nogom, konj ne može ni primirisat«, prisjeća se Dragan. Prisjeća se i načina života, a kaže da se u selima na kamenjaru puno toga zadržalo i do današnjih dana, osobito kod starijih, u odijevanju, u prehrani. »Stariji muškarci nosili su radnim danima mahom obične bijele košulje, jer su najmanje privlačile sunce, neke hlače za rad i naravno, kapu sa šiltom, ili francuzicu. Nedjeljom i blagdanima se nosio veštiti, svečano muško odijelo. Žene su bile radnim danima u suknjama, vestama, bluzama, a nedjeljom i blagdanima u haljinama. Ljeti se često jela pura s kiselinom, ovčjom ili kravljom, a stariji koji su radili u polju jeli su jaču hranu. Osim ukoliko nije bio kakav post, jelo se slanine, pršute, kobasica, *divenica*, ovčjeg sira iz mišine. Obid, odnosno ručak, je morao bit žlicom i uvijek u

točno u podne. Prije ručka svi bi se pomolili. Poslije ručka stariji bi pili vino, češće bevandu, a vrlo rijetko pivu. Za djecu bi se uvijek našlo domaćeg soka od zove ili kupine. U sjećanju mi je zauvijek ostao urezan Bojkin krug ispod peke. Bio je veliki, okrugli, ukusan kao kolač. Za razliku od današnjih, onaj je znao biti dani-ma svjež. Znali smo ga onako vrućeg jesti slađe neg išta«, priča Dragan i vraća se na priču o boravku u Imotskom i povratku u Novi Sad. »Imotski, kako onda, tako i danas, imao je sva obilježja primorskog gradića, kamene kuće, strme uske ulice s kamenitim skalinama. Gradom dominira tvrđava Topana iz X. stoljeća, zanimljiva je zbog vidikovaca na sam grad i imotska jezera, Modro i Crveno. U sklopu tvrđave je i zavjetna crkvi-ca *Gospe od anđela*, zaštitnice Imotskog. O govoru da i ne pričam. U igri s djecom, u komunikaciji s odraslima, potpuno sam usvojio ikavicu, koja se govorila, a i danas se govori dolje«.

Ivan Andrašić

GERARDOVO 2016.

Djeca hodočastila na grob o. Gerarda

Prošlog petka, 24. lipnja, na Dan slugu Božjeg oca **Gerarda Tome Stantića** okupili smo se u Somboru na njegovom grobu. Kako sam jaaaaako bila ponosna kada sam vidjela veliki broj vas male-nih. Iako je bilo pretoplo i raspust je već davno počeo, ništa vas nije omelo da hodočastite u Sombor. Okupili smo se u karmelićanskoj crkvi u lijepom broju te smo pjesmom, molitvom, predstavom i misom slavili Gospodina, te častili našeg dragog Đurđinčanina Slugu Božjeg o. Gerarda. Mnogi od vas su sudjelovali i u literarnom natječaju koji je prethodno organiziran u vašim školama i župama. Tako smo obilježili dva važna jubileja: 140. obljetnicu rođenja i 60. obljetnicu smrti Sluge Božjeg o. Gerarda Tome Stantića. Prije same mise podijeljeni su i darovi najboljima. Čestitamo!

No, svi smo ponešto naučili. U Godini milosrđa upoznali smo se kakav je bio o. Gerard, koje su bile njegove glavne karizme te pokušali slijediti ga. To nije lako, ali je moguće. Na svetoj misi svi smo sudjelovali, bilo pjesmom, molitvom vjernika ili prinošenjem darova. Nakon toga smo se svi poigrali i počastili u dvorištu crkve. Bilo je jaaaaako moćno, kao u lunaparku. Hvala svima koji su na bilo koji način pridonijeli i pomogli da se i ove godine susretnemo u Somboru na grobu našeg o. Gerarda.

Festival *Djeca su ukras svijeta* u Tavankutu

Dvadeset i jednu godinu traje Festival dječjeg stvaralaštva. Pokrenut je 1996. godine, kada je HKPD *Matija Gubec* obilježavalo svoj pedeseti rođendan. Nakon dvadeset godina kontinuiranoga trajanja potvrđuje se njegova opravdanost kao mjesta na kojem djeca rado predstavljaju svoje pjevačko i plesaćko umijeće. Zahvaljujući mladim entuzijastima, voditeljima folklornih skupina **Sandi Benčik** i **Darku Prčiću**, Festival je i među najmlađim članovima tavankutskoga Društva shvaćen kao manifestacija koju zajedno grade. Zahvaljujući osnovnoj školi, rad folklornih sekcija se održava u njenom prostoru, jer je Dom kulture već godinama izvan upotrebe.

Partneri ovogodišnjeg Festivala bili su Inovativna mreža iz Subotice i Osnovna škola *Matija Gubec*, u čijoj organizaciji su djeca četvrtih razreda osnovne škole potaknuta da izrade likovne radove na temu zaštite okoliša i očuvanje tradicije Hrvata u Srbiji. Izložbu radova je otvorila učiteljica IV. b razreda **Ljubica Francišković**.

Program Festival održan je 26. lipnja na ljetnoj pozornici Etnosalaša *Balažević*, a okupio je osam društava. Festival je prigodnim riječima otvorila **Jadranka Stantić**, predstavnik Inovativne mreže iz Subotice. Na ovogodišnjem festivalu svoje su umijeće predstavili osim članova HKPD-a *Matija Gubec* iz Tavankuta i druge gostujuće dječje skupine: *HKC Bunjevačko kolo* ogranak iz

Starog Žednika, HKUD *Vladimir Nazor* iz Sombora, HKPD *Silvije Strahimir Kranjčević* iz Bačkog Brijega, KUD *Hrvata Bodrog* iz Bačkog Monoštora, HKPUD *Matoš* iz Plavne, Talijanski kulturni centar *Piazza Italia* iz Subotice i KUDŽ *Bratstvo* iz Subotice.

I. D.

Djeca u Dužijanci ovog vikenda

Nastupajući vikend u našem gradu bit će posvećen najmlađima u okviru žetvenih svečanosti *Dužijance*. Deveta po redu manifestacija nazvana *Djeca u Dužijanci* okupit će ne samo najmlađe već i ostale koji žele podržati djecu u ovoj aktivnosti. Planirano je da se sudionici ove manifestacije sutra tijekom dana druže na Kelebiji da bi navečer u 20 sati u HKC-u *Bunjevačko kolo* posjetiteljima priredili ugodnu folklornu večer.

U nedjelju, 3. srpnja, u katedrali Svete Terezije Avilske u Subotici u 10 sati započet će sveto euharijistijsko slavlje na kojem će djeca zahvaliti za ovogodišnju žetvu.

Draga djeco, a i vi odrasli, uključite se ovog vikenda u žetvene svečanosti i podržite naše malene koji vole *Dužijancu*.

PETAK
1.7.2016.

06:36 TV kalendar
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:07 Dobro jutro, Hrvatska
 09:13 Gorski liječnik, serija
 10:00 Tajanstvene marine:
 Homer u Aljasci - Meka
 za ribe i ljude,
 dokumentarna serija
 10:52 Mučke humoristična
 serija (R)
 11:20 Jelovnici izgubljenog
 vremena: Hlapovi viteška
 srca
 12:00 Dnevnik 1
 12:26 Talijanska mlada
 13:12 Dr. Oz, talk-show
 13:59 McLeodove kćeri, serija
 14:46 Jelovnici izgubljenog
 vremena: Polifonija pučke
 kuhinje (R)
 15:09 Najbolje iz Lijepom
 našom
 15:35 Velo misto, serija
 17:00 Vijesti u 17
 18:18 Odmori se, zaslužio
 si - serija
 19:00 Dnevnik 2
 20:03 Kulturni Kolodvor
 20:45 Svečano otvaranje 50.
 đakovačkih vezova,
 prijenos
 22:19 Dnevnik 3
 22:34 Vijesti iz kulture
 22:50 Eurojackpot
 23:01 Domovina, serija
 23:49 Trgovački pomoćnik,
 američki film
 01:21 Večer na 8. katu (R)
 02:08 Ružiona specijal: Edo
 Maačka (R)
 02:23 Šušur (R)
 03:08 Jelovnici izgubljenog
 vremena: Hlapovi viteška
 srca (R)
 03:28 Skica za portret (R)
 03:37 Svečano otvaranje 50.
 đakovačkih vezova,
 snimka
 05:07 Hrvatska uživo
 05:49 Kulturni Kolodvor
 06:25 Talijanska mlada

05:56 Školarci obavještajci,
 serija za djecu (R)
 06:30 Juhuhu
 08:44 Sara i Patka, crtana serija
 08:52 Noćne more iz svijeta
 prirode, dokumentarna
 serija (R)
 09:21 Moja životinjska obitelj,
 dokumentarna serija
 09:29 Plesni izazov, serija
 09:53 Svaki dan dobar dan:

Slatke priče za gorke
 živote
 10:26 Seoska gozba (R)
 11:13 Capri, telenovela
 12:11 Sretna obitelj, serija
 14:00 Charliejeva brijačnica,
 američki film (R)
 15:30 Jela na žaru Darrena
 Robertsona,
 dokumentarna serija (R)
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:32 Poreč: Odbojka na
 pijesku - sažetak
 16:59 Bitange i princeze,
 humoristična serij
 17:32 U uredu, serij
 17:56 Čarobni gradski otoci:
 Istanbul, dokumentarni
 film (R)
 18:43 Luda kuća, serija
 19:23 Kratki dok. film (R)
 19:39 UEFA EURO 2016. -
 sažetak prethodnog dana
 20:00 UEFA EURO 2016.
 20:50 UEFA EURO 2016.:
 W 38 - W 42, 1. pol.
 21:53 UEFA EURO 2016.:
 W 38 - W 42, 2. pol.
 22:51 UEFA EURO 2016.
 23:15 Vrijeme na Drugom
 23:21 Magazin Noć velikih
 borbi
 23:49 Noć velikih borbi,
 snimka
 01:19 Sretna obitelj, serija (R)
 03:01 Poreč: Odbojka na
 pijesku

09:50 RTL Danas, (R)
 10:40 TV prodaja (R)
 10:55 Ne daj se, Nina!, (R)
 12:05 Mjenjačnica, emisija (R)
 13:00 Mjenjačnica, emisija (R)
 13:50 TV prodaja
 14:05 Lovci na nekretnine,
 lifestyle emisija (R)
 14:50 TV prodaja
 15:05 Ellen, talk show (R)
 15:50 TV prodaja
 16:05 Ellen, talk show (R)
 16:55 TV prodaja
 17:10 Šef na tajnom zadatku,
 reality show
 17:55 TV prodaja
 18:10 Sudnica, odvjetnička
 serija
 19:10 Ne daj se, Nina!
 20:00 RTL Danas
 20:45 Sve u šest, magazin
 21:10 Policijska patrola,
 dokumentarna sapunica
 21:55 Policijska patrola,
 dokumentarna sapunica
 22:50 Ellen, talk show
 23:35 Ellen, talk show
 00:20 Lovci na nekretnine,
 lifestyle emisija
 01:05 Šef na tajnom zadatku,
 reality show
 01:50 Kraj programa

SUBOTA
2.7.2016.

07:09 TV kalendar
 07:23 Klasika mundi: Ljetni
 koncert Bečke
 filharmonije u dvorskom
 perivoju Schönbrunn,
 1. dio
 08:05 Čovjek iz Arizone,
 američki film - Kinoteka,
 ciklus klasičnog vesterna
 09:23 Čudesni siročići iz
 prirode, dokumentarna
 serija
 10:15 Kućni ljubimci
 10:47 Hrvatsko vođeno
 blago: Plitvička jezera
 (2.dio), dokumentarna
 serija
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Prizma
 13:15 Ukradeno dijete,
 američki film
 14:45 Inside Offside
 Nizozemska: Nova igra
 (2016.)
 15:10 Jelovnici izgubljenog
 vremena: Agrumi
 15:30 Ljepote prirode:
 nacionalni parkovi
 - Veliko prostranstvo:
 Nacionalni park Grand
 Canyon, dokumentarna
 serija
 16:05 Downton Abbey, serija
 17:00 Vijesti u 17
 17:30 Loza, serija
 18:25 Prvi, s glazbom - Neno
 Belan i Fiumens
 19:00 Dnevnik 2
 19:55 Loto 7/39
 20:05 Pad crnog jastreba,
 američki film
 22:30 Dnevnik 3
 23:05 Preljub, serija
 23:56 Domovina, serija
 00:41 Čovjek iz Arizone,
 američki film
 01:56 Večer na 8. katu
 02:41 Damin gambit
 03:26 Šlep šou
 04:11 Inside Offside
 Nizozemska: Nova igra
 (2016.)
 04:37 Skica za portret
 04:55 Ukradeno dijete,
 američki film R
 06:20 Prizma

05:55 Školarci obavještajci
 06:30 Juhuhu
 09:30 Kućni ljubimci Marca
 Morronea, dokumentarna
 serija
 10:00 Umorstva u Midsomeru

11:40 Vrtlari: Kupusnjače
 u vrtu
 12:05 Zaželi želju, američki
 film
 13:35 Sasvim posebni domovi,
 dokumenarna serija
 13:57 Viši inspektor Banks,
 serija (R)
 15:27 Svijet vrtlara
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:33 Poreč: Odbojka na
 pijesku - sažetak
 17:02 Otmica Heinekena, TV
 film
 19:00 Luda kuća, serija
 19:40 UEFA EURO 2016. -
 sažetak prethodnog dana
 20:00 UEFA EURO 2016. -
 emisija
 20:50 UEFA EURO 2016.:
 W 41 - W 43, prijenos
 1/4finala
 22:58 UEFA EURO 2016.
 23:19 Vrijeme na Drugom
 23:24 Zaželi želju, američki
 film
 00:54 Noćni glazbeni program

06:05 RTL Danas, (R)
 06:50 Mala sirena
 07:15 Lego Friends
 08:05 Svemoguća Kim
 09:00 TV prodaja
 09:15 Bibin svijet, serija
 09:50 Bibin svijet, serija
 11:05 TV prodaja
 11:20 Criss Angel: Kralj Iluzije,
 zabavna emisija
 12:10 Criss Angel: Kralj Iluzije,
 zabavna emisija
 13:05 TV prodaja
 13:20 Kaubojke i anđeli, igrani
 film, obiteljski
 15:05 Senna, dokumentarni/
 biografski film
 16:30 RTL Vijesti, informativna
 emisija
 16:40 Senna, dokumentarni/
 biografski film
 17:30 Ruža vjetrova, serija
 18:30 RTL Danas
 19:15 Galileo, zabavno-
 obrazovna emisija
 20:00 Sumrak saga: Pomrčina,
 igrani film, romantični/
 fantazija/ avanturistički
 22:30 Svemoguća Evan, igrani
 film, komedija
 00:15 Alien protiv Predatora,
 film, akcijski horor (R)
 02:05 Astro show, emisija uživo
 03:05 RTL Danas
 03:45 Kraj programa

NEDJELJA
3.7.2016.

07:03 TV kalendar
 07:15 Halo, halo, gledate Radio
 Zagreb! Boleslav
 Strzeszewsky o svom
 ujaku Antunu Gustavu
 Matošu
 07:22 Prvi, s glazbom - Neno
 Belan i Fiumens
 07:53 Skandali jedne lady,
 britansko-talijanski film -
 Zlatna kinoteka (R)
 09:50 Portret Crkve i mjesta:
 Radovin
 10:00 Radovin: Misa, prijenos
 11:00 Biblija
 11:10 Pozitivno
 12:00 Dnevnik 1
 12:31 Plodovi zemlje
 13:26 Split: More
 14:00 Mir i dobro
 14:30 Grebanje duše,
 dokumentarni film
 15:16 Jelovnici izgubljenog
 vremena: Masline iz mita
 i kuhinje
 15:36 Prvi, s glazbom
 16:05 Downton Abbey, serija
 17:00 Vijesti u 17
 17:24 Bajkovita Hrvatska:
 Našice - Dvorac Pejačević
 17:40 Lijepom našom: Našice,
 1. dio
 19:00 Dnevnik 2
 19:55 Loto 6/45
 20:05 Hrvatski kraljevi:
 Procvat, dokumentarna
 serija
 20:50 Gledali ste: Duga mračna
 noć - najava
 20:53 Duga mračna noć,
 dramska serija
 21:46 Dnevnik 3
 22:19 Domovina, serija
 23:21 Lijek za bol - Priča o
 Marku Sandmanu,
 glazbeno-dokumentarni
 film (R)
 00:52 Večer na 8. katu
 01:37 Damin gambit
 02:22 Skandali jedne lady,
 britansko-talijanski film -
 Zlatna kinoteka (R)
 04:19 Skica za portret
 04:30 Jelovnici izgubljenog
 vremena: Hlapovi viteška
 srca
 04:50 Plodovi zemlje
 05:40 Mir i dobro
 06:05 Split: More

05:55 Školarci obavještajci
 06:30 Juhuhu
 09:00 Svečana povorka 50.
 đakovačkih vezova,
 prijenos
 11:03 Vrtlari: Kompost
 11:30 Umorstva u Midsomeru
 13:17 Dobar, bolji, najbolji...
 britanski slastičar
 14:20 Radiobuntovnica,

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаци"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Preplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 1300 dinara

☐ 1 godina = 2600 dinara

* INOZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 75 eura

☐ 1 godina = 150 eura

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Preplata na internetsko izdanje tjednika

* Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje

* Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/preplata

SWIFT: VUBURS 22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL. SUBOTICA
IBAN: RS35355000000200292421
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

*Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povišiti cijenu pretplate.
Hvala na razumijevanju.

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

američki film
15:45 Kratki dokumentarni film (R)
16:00 Poreč: Odbojka na pijesku - finale, prijenos
18:50 U srcu delte Mekonga, dokumentarni film
19:40 UEFA EURO 2016. - sažetak prethodnog dana
20:00 UEFA EURO 2016. - emisija
20:50 UEFA EURO 2016.: W 40 - W 44, prijenos 1/4finala
22:58 UEFA EURO 2016.
23:19 Vrijeme na Drugom
23:25 Melodije Istre i Kvarnera, snimka
00:15 Sestra Jackie, serija
00:45 Kalifornikacija, serija
01:15 Kuća laži, serija
01:45 Radiobuntovnica, američki film
03:10 Noćni glazbeni program

06.25 RTL Danas, (R)
07.15 Lego Friends,
08.10 Svemoguća Kim
08.35 TV prodaja
08.50 Bibin svijet, serija
09.30 Bibin svijet, serija
10.10 Bibin svijet, serija
10.40 TV prodaja
10.55 Za šaku dolara, igrani film, vestern
12.55 TV prodaja
13.10 Sumrak saga: Pomrčina, igrani film, romantični/fantazija/ avanturistički (R)
15.30 Svemoguća Evan, igrani film, komedija (R)
16.30 RTL Vijesti, informativna emisija
16.40 Svemoguća Evan, igrani film, komedija (R)
17.25 Ruža vjetrova, serija
18.30 RTL Danas
19.15 Galileo, zabavno-obrazovna emisija
20.00 Gradska faca, igrani film, humorna drama
22.00 Vatrom na vatru, igrani film, akcijski
23.55 Pogled u budućnost, igrani film, znanstveno-fantastični triler (R)
01.45 Astro show, emisija uživo
02.45 RTL Danas, (R)
03.30 Kraj programa

PONEDJELJAK 4.7.2016.

06:38 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska

07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
09:18 Gorski liječnik, serija
10:03 Plodovi zemlje
10:53 Majmuni i njihove tajne: Jajalni obrazac, dokumentarna serija
12:00 Dnevnik 1
12:25 Talijanska mlada
13:13 Dr. Oz, talk-show
14:00 McLeodove kćeri, serija
14:45 Jelovnici izgubljenog vremena: Brodski jelovnici
15:07 Najbolje iz Lijepom našom
15:26 Velo misto, serija
17:00 Vijesti u 17
18:18 Odmori se, zaslužio si - serija
19:00 Dnevnik 2
20:00 TV Bingo
20:45 Mjesto koje zovem dom, serija
21:44 Javna ponuda
22:24 Otvoreno
22:59 Dnevnik 3
23:34 Domovina, serija
00:19 Pjevaj moju pjesmu
01:44 Ružiona specijal
01:59 Satirikon (R)
02:44 Dr. Oz, talk-show (R)
03:26 Skica za portret
03:35 Javna ponuda
04:10 Otvoreno

05:55 Školarci obavještajci, serija za djecu
06:30 Juhuhu
09:32 Juhuhu junior
09:42 Plesni izazov, serija za mlade
10:06 Riječ i život: Jesmo li sve manje solidarni prema starijima?
10:38 Seoska gozba
11:25 Capri, telenovela
12:20 Sretna obitelj, serija
14:00 Nemoralna prosidba, američki film
15:30 Jela na žaru Darrena Robertsona, dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:32 Odbrojanje do Rija, dokumentarna serija
17:00 Bitange i princeze, humoristična serija
17:35 U uredu, humoristična serija
18:00 Znaš li tko si?: David Suchet, dokumentarna serija
19:05 Luda kuća, humoristična serija
19:44 Kratki dokumentarni film
20:00 FIFA, Sepp Blatter i ja - dokumentarni film

20:51 Vrijeme na Drugom
21:00 Banditi, američki film
23:03 Nemoralna prosidba, američki film
00:30 FIFA, Sepp Blatter i ja - dokumentarni film
01:20 Sretna obitelj, serija (R)
03:00 Odbrojanje do Rija, dokumentarna serija
03:25 Noćni glazbeni program

06.55 RTL Danas, (R)
07.40 Sve u šest, magazin (R)
08.10 Mala sirena, (R)
08.35 Svemoguća Kim
09.25 TV prodaja
09.40 Pet na pet, kviz (R)
10.35 TV prodaja
10.50 Kolo sreće - (R)
11.50 TV prodaja
12.05 Ruža vjetrova, serija (R)
13.00 Bibin svijet, serija
13.35 Bibin svijet, serija
14.05 'Allo, 'allo!, serija (R)
14.40 Slike Hollis Woods, igrani film, drama
16.30 RTL Vijesti
17.00 Ruža vjetrova, serija
18.00 Sve u šest, magazin
18.30 RTL Danas
19.15 Pet na pet, kviz
20.00 Kolo sreće - nove epizode, kviz
21.10 Andrija i Anđelka, serija
21.40 Andrija i Anđelka, serija
22.15 RTL Direkt
22.50 Vatrom na vatru, igrani film, akcijski (R)
00.40 CSI, serija
01.35 CSI, serija
02.25 Astro show, emisija uživo
03.25 RTL Danas, (R)
04.05 Kraj programa

UTORAK 5.7.2016.

04:40 Zagreb: Ramazanski bajram, prijenos
06:25 I to je Hrvatska
06:40 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:16 Gorski liječnik, serija
10:01 Tajanstvene marine: Longyearbyen na Svalbardu - Blaga u vječnome ledu, dokumentarna serija
10:53 Majmuni i njihove

tajne: Čari obiteljskoga života, dokumentarna serija
12:00 Dnevnik 1
12:26 Talijanska mlada
13:12 Dr. Oz, talk-show
14:00 McLeodove kćeri, serija
14:45 Jelovnici izgubljenog vremena: Velike jatarice
15:07 Najbolje iz Lijepom našom
15:40 Velo misto, serija
17:00 Vijesti u 17
18:21 Odmori se, zaslužio si - serija
19:00 Dnevnik 2
20:00 Mjesto koje zovem dom,
20:51 Bračni život, američko-kanadski film
22:30 Otvoreno
23:05 Dnevnik 3
23:38 Domovina, serija
00:30 Pjevaj moju pjesmu
01:55 Ružiona specijal
02:10 Bračni život, američko-kanadski film
03:37 Dr. Oz, talk-show (R)
04:19 Jelovnici izgubljenog vremena: Velike jatarice
04:39 Hrvatska uživo
05:21 Otvoreno
05:51 Talijanska mlada

05:55 Školarci obavještajci
06:30 Juhuhu
09:32 Juhuhu junior
09:42 Plesni izazov, serija
10:06 Svaki dan dobar dan: Godine su samo brojke
10:38 Seoska gozba
11:25 Capri, telenovela
12:20 Sretna obitelj, serija
14:00 Najbolji prijatelj Duke, američki film
15:30 Jela na žaru Darrena Robertsona, dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:32 Odbrojanje do Rija, dokumentarna serija
17:00 Bitange i princeze, humoristična serija
17:40 U uredu, serija
18:06 Znaš li tko si?: J.K.Rowling, serija
19:11 Luda kuća, serija
19:46 Kratki dok. film
20:00 Sir Alex Ferguson: Tajne uspjeha, dok. film
20:50 Vrijeme na Drugom
20:59 Top Gear, serija
21:55 Graham Norton i gosti, talk-show
22:42 Sir Alex Ferguson: Tajne uspjeha, dok. film
23:32 Sretna obitelj, serija (R)
01:12 Odbrojanje do Rija, dokumentarna serija
01:37 Noćni glazbeni program

06.00 RTL Danas, (R)
06.40 Sve u šest, magazin (R)
07.10 Lego Friends, (R)
07.35 Svemoguća Kim
08.30 Pet na pet, kviz (R)
09.20 TV prodaja
09.35 Kolo sreće - nove epizode, kviz (R)
10.35 TV prodaja
10.50 Ruža vjetrova, serija (R)
11.45 TV prodaja
12.00 Bibin svijet, serija
12.35 Bibin svijet, serija
13.10 'Allo, 'allo!, serija (R)
13.45 Andrija i Anđelka, (R)
14.15 Andrija i Anđelka, (R)
14.50 Bivši dečko, igrani film, romantična komedija
16.30 RTL Vijesti, emisija
17.00 Ruža vjetrova, serija
18.00 Sve u šest, magazin
18.30 RTL Dana
19.15 Pet na pet, kviz
20.00 Kolo sreće - nove epizode, kviz
21.10 Andrija i Anđelka, serija
21.40 Andrija i Anđelka, serija
22.15 RTL Direkt
22.50 Isplata, igrani film, znanstveno-fantastični triler
01.00 CSI, serija
02.00 CSI, serija
02.45 Astro show, emisija uživo
03.45 RTL Danas, (R)
04.30 Kraj programa

SRIJEDA 6.7.2016.

06:38 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:16 Gorski liječnik, serija
10:01 Tajanstvene marine: Cadiz - Luka svjetlosti, dokumentarna serija
10:53 Majmuni i njihove tajne: Veliki kombinatori, dokumentarna serija
12:00 Dnevnik 1
12:26 Talijanska mlada
13:12 Dr. Oz, talk-show
14:00 McLeodove kćeri, serija
14:45 Jelovnici izgubljenog vremena: Jela Republike svetog Vlah
15:07 Najbolje iz Lijepom našom
15:40 Velo misto, serija
17:00 Vijesti u 17

18:20 Odmori se, zaslužio si - serija
 19:00 Dnevnik 2
 19:55 Loto 7/39
 20:00 Mjesto koje zovem dom
 20:46 Danak anđelima, britansko-francusko-belgijsko-talijanski film
 22:30 Otvoreno
 23:05 Dnevnik 3
 23:38 Domovina, serija
 00:36 Večer na 8. katu
 01:21 Ružiona specijal
 01:36 Šušur
 02:21 Danak anđelima, britansko-francusko-belgijsko-talijanski film
 03:57 Dr. Oz, talk-show (R)
 04:40 Hrvatska uživo
 05:22 Otvoreno
 05:52 Talijanska mlada

05:55 Školarci obavještajci
 06:30 Juhuhu
 09:32 Juhuhu junior
 09:42 Plesni izazov, serija
 10:06 Svaki dan dobar dan: Nesebični ljudi
 10:38 Seoska gozba
 11:25 Capri, telenovela
 12:20 Sretna obitelj, serija
 14:00 Kobna pravednost, američki film
 15:30 Jela na žaru Darrena Robertsona, dokumentarna serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:32 Odbrojanje do Rija
 17:00 Bitange i princeze
 17:40 U uredu, serija

18:10 Znaš li tko si?: Sebastian Coe, dokumentarna serija
 19:15 Luda kuća, serija
 19:50 Kratki dok.film
 20:00 UEFA EURO 2016.
 20:50 UEFA EURO 2016.: W 45 - W 46, prijenos polufinala
 22:58 UEFA EURO 2016.
 23:18 Vrijeme na Drugom
 23:25 Kobna pravednost, američki film
 00:50 Sretna obitelj, serija (R)
 02:30 Odbrojanje do Rija
 02:55 Noćni glazbeni program

05:25 RTL Danas, (R)
 06:10 Sve u šest, magazin (R)
 06:35 Lego Friends, (R)
 07:05 Svemoguća Kim
 07:55 Pet na pet, kviz (R)
 09:05 Kolo sreće - (R)
 10:20 Ruža vjetrova, serija (R)
 11:30 Bibin svijet, serija
 12:05 Bibin svijet, serija
 12:40 'Allo, 'allo!, serija (R)
 13:10 Andrija i Anđelka, (R)
 13:45 Andrija i Anđelka, (R)
 14:20 Isplata, igrani film, (R)
 16:30 RTL Vijesti
 17:00 Ruža vjetrova, serija
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas,
 19:15 Pet na pet, kviz
 20:00 Kolo sreće
 21:10 Andrija i Anđelka, serija
 21:40 Andrija i Anđelka, serija
 22:15 RTL Direkt
 22:50 Dvostruka opasnost, igrani film, triler

00:50 CSI, serija
 01:45 CSI, serija
 02:30 Astro show, emisija uživo
 03:30 RTL Danas, (R)
 04:15 Kraj programa

ČETVRTAK 7.7.2016.

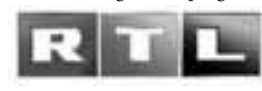
06:38 TV kalendar
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:16 Gorski liječnik, serija
 10:01 Italijo, ljubavi moja: Ligurska obala - dokumentarna serija
 10:53 Dupini - špijun u jatu
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Talijanska mlada
 13:13 Dr. Oz, talk-show
 14:00 McLeodove kćeri, serija
 14:45 Jelovnici izgubljenog vremena: Spiza u crnom vinu
 15:07 Najbolje iz Lijepom našom
 15:41 Velo misto, serija
 17:00 Vijesti u 17
 18:13 Odmori se, zaslužio si - serija
 19:00 Dnevnik 2
 20:00 Mjesto koje zovem dom
 20:46 Dubler, francuski film
 22:20 Otvoreno
 22:55 Dnevnik 3
 23:28 Domovina, serija
 00:15 Večer na 8. katu
 01:00 Ružiona specijal

01:15 Šušur
 02:00 Dubler, francuski film R
 03:22 Dr. Oz, talk-show (R)
 04:05 Jelovnici izgubljenog vremena: Spiza u crnom vinu
 04:25 Skica za portret
 04:43 Hrvatska uživo
 05:25 Otvoreno
 05:55 Talijanska mlada

05:55 Školarci obavještajci
 06:30 Juhuhu
 09:32 Juhuhu junior
 09:42 Plesni izazov, serija
 10:06 Svaki dan dobar dan: Napokon svoja - život nakon razvoda
 10:38 Seoska gozba
 11:25 Capri, telenovela
 12:20 Sretna obitelj, serija
 14:00 Tricks of a Woman, američki film
 15:17 Kratki dok. film
 15:30 Jela na žaru Darrena Robertsona, dok. serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:35 Odbrojanje do Rija
 17:00 Village Folk (R)
 17:10 UEFA EURO 2016. - sažetak prethodnog dana
 17:30 Amsterdam: Atletika, Europsko prvenstvo - prijenos (Blanka 17.30-19.00)
 19:50 Kratki dok.film
 20:00 UEFA EURO 2016.
 20:50 UEFA EURO 2016.: W 47 - W 48, prijenos polufinala
 22:58 UEFA EURO 2016.

23:18 Vrijeme na Drugom
 23:28 Amsterdam: Atletika, Europsko prvenstvo - sažetak
 00:28 Tricks of a Woman, američki film
 01:45 Sretna obitelj, serija (R)
 03:25 Odbrojanje do Rija
 03:50 Noćni glazbeni program

05:40 RTL Danas, (R)
 06:25 Sve u šest, magazin (R)
 06:50 Lego Friends, (R)
 07:20 Svemoguća Kim
 08:10 Pet na pet, kviz (R)
 09:20 Kolo sreće - (R)
 10:35 Ruža vjetrova, serija (R)
 11:45 Bibin svijet, serija
 12:20 Bibin svijet, serija
 12:50 'Allo, 'allo!, serija(R)
 13:25 Andrija i Anđelka, (R)
 14:00 Andrija i Anđelka, (R)
 14:35 Dvostruka opasnost, igrani film, triler (R)
 16:30 RTL Vijesti
 17:00 Ruža vjetrova, serija
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas
 19:15 Pet na pet, kviz
 20:00 Kolo sreće
 21:10 Andrija i Anđelka, serija
 21:40 Andrija i Anđelka, serija
 22:15 RTL Direkt
 22:50 Čovječe, volim te, igrani film, komedija
 00:45 CSI, serija
 01:40 CSI, serija
 02:30 Astro show, emisija uživo
 03:30 RTL Danas, (R)
 04:15 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture *Svijetionik* nedjeljom od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD *Vladimir Nazor* iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna subotom od 16 do 17 sati na frekvenciji 106,6 Mhz.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

HRVATSKA PANORAMA NA TELEVIZIJI YU ECO

Program obuhvaća informativnu petominutnu emisiju *Cro info vijesti*, koja se prikazuje radnim danima nakon Info bloka ove televizije u premijernom i tri reprizna termina (15.30, 19.15, 22.15, 00.15 sati). Polusatna društveno-politička emisija *Motrišta* emitira se četvrtkom od 22.30 sati, a reprizira ponedjeljkom od 9 sati. Kolaž emisija s pregledom tjedna iza nas pod nazivom *Hrvatska panorama* emitira se subotom od 11 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18.00 - 19.00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov priloga *Bolja Srbija* • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik *Govorimo hrvatski*

19.00 - 19.30

• Poetski predah • *Popularne melodije* - zabavna glazba (ponedjeljkom) • *Na valovima hrvatske glazbene tradicije* - narodna glazba (utorkom) • *Veliki majstori glazbe* - ozbiljna glazba (srijedom) • *Rock vremeplov* (četvrtkom) • *Minute za jazz* (petkom)

19.30 - 20.00

• *Europski magazin* - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • *Kulturna povijest* (utorkom) • *Znanjem do zdravlja* (srijedom) • *Razmišljanje dopušteno* (četvrtkom) • *Tjedni vodič* (petkom)

20.00 - 20.30

• *U pauzi o poslu* (ponedjeljkom) • *Aktualije* (utorkom) • *Otvoreni studio* (srijedom) • *Kultur café* - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • *Vodič za moderna vremena* - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20.30 - 21.00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
 • 18.15 *Vojvođanski tjedan*
 • 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19.00 *Vjerska emisija*, duhovna glazba
 • 20.00 Divni novi svijet
 • 20.55 Odjava programa

Nedjelja

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana
 • 18.10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
 • 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19.30 *Putnici kroz vrijeme* emisija za djecu Hrvatskoga radija
 • 20.00 *Hrvatima izvan domovine* - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
 20.55 Odjava programa

104,4 Mhz

U NEKOLIKO SLIKA

Oluja u Sonti

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Od zardelija je sve najbolje

Piše: Branko Ivković

Faljnīs. Jevo ja dospio kod doktora, čeljadi moja. Ta kako bi bilo, nije borme dobro, kad se dospije doktoru. Ta tako sam prošo kako ne triba ko nikad, al niko mi nije kriv, sam sam nagrajso. Uzvero se ja niki dan na tavan od starog salaša; volim tako svaki dvajst

godina proburlat po tavanu jel uvik štogod nađem što mi triba, tako i sad, cunjam ja po čošama i pravu, kadli moj svite... Ne da sam se obradovo, isto kugod kad su nas nike godine oslobodili zbog suše od poreza. Naletio nako pognut sa šeširom pravac na tučan koto obišen na rog nikom kukom. Doduše fajin sam oćanio, sve je bleknio koto kugod zvonce na ovnu, al to je dobar znak, pravi je tučan. Ja lipo koto pa na listve i lagano ga spuštam doli i derem se iz sveg glasa: »Jele, Jele vidi šta sam ti našo, znam da š se obradovat.« Ide ona, al kandar se ni ne raduje: »Ta zdravo sam radosna, druge žene kuvaju ila u kojikakim ekspresima i keranikama, ne lipi se te kuva samo, još i brez vatre, a ti meni našo tu gvožđušinu još od Kulina Bana svu zardanu i nikaku. Izeš je... Šta ću ja sad so tim?« Av, čeljadi, okrenio sam se triput oko sebe od bisnoće. Da sam repat sam bi sebe za rep ugrizo. »Kako ne znaš šta š radit? Ta u ovim kotlu je još moja pranana kuvala pekmez, tučan je, ne triba opšte puno ložit, samo koju čukanjicu i dugo drži, neće zagorit, sve dok ne počme puvat i štrapat«. »A dotleg triba satima okrećat i sapunat se oko njeg, a na kraju niko ni ne potroši već na godinu povučamo. Al ajd pa ću ti pomoć skinit taj drlog, valjda će mi za čega moć služit, a najlipče bi bilo kad bi u njeg posadila lejander«. Kako je to kazla i uvatila za kraj kotla, za uvo, uvo se odpećilo, a koto s porobom pravac meni na stopalu i to više domalog prsta. Sve sam zvizde vidio, čeljadi, sve se valjdar razbudilo što je podnovalo u Ivković šoru od mojeg drečenja. Av, kako moć tako bolit? Kad sam se malko smirio, sve se čuđim ... kako se to uvo moglo otrgnit... tućano. Al, jeto, valjdar svaćem izdođe kraj pa i salivanici. A moždar je Jela i na dobrim putu, ne moć čovik ni sve tirat po starovinski. Mora se to malkoc i modernijeg živit, baš kad pođem na pecu ponoviću je med starežom. Ima da joj kupim jedan taj taki lonac na struju što na brzinu kuva sve. Kaže Josoda je to tako brzo da je gra za čas ne skuvan neg raskuvan, a pekmez od zardelija za desetak minuti. Samo namistiš koliko bi gusto, metneš onog prava da se zgusne i za čas... Doduše, ja zardelije više volim u kakim drukčijim obliku al ni pogaću s njima ne mrzim, a ni palaćintu. Nikako sam se raznižio i tužno pogledu na stari majka Margin tučan koto na srid avlije: koliko je taj puti bio ukopan u zemlju, mećan i vađen u katlanku, a vidi sad...Dospit će u bašču i rast će iz njeg lejander. Samo sam otreso šešir i otćopo unutra na užnu, dok nude, da ne bi još bio privrnit tanjir, vrlo se gospodimo. Ajd, zbogom.

BAĆ IVIN ŠTODIR

Varoš je varoš
kakagod bila

Niko jutro, ščim je uranijo, bać Iva se krenijo malo prošpacirat. Veli, poneće i pismo, pa će pridat na poštu. Sinoć natrukovo sestre šta ima novoga u selu i šta ima novoga u familije. Ka ga prida, još će se malo prošpacirat i ope na vrime stignit popit medecine i fruštukovat. Lipo on to namislijo, al se ni nado da će na pošte bit tolika gužva. Dilu se nikaki novci, pa ne mož unit, toliko svita čeka. Velu došli još rano, par sati pri neg što se otvorila. Svako se žuri što prija podignit svoje. Džaba on tolmači da ne bi nikaki novaca, neg bi samo ošo nonaj šalter di se pridaju i dižu pisma, niko ni ne pomišlja da ga pušća. Velu, stani u red, pa čekaj ko i drugi. Gleda di da stane. Svita svud, nema nikakoga reda. Ko se bolje znade gurat, prija unide. Vidi da mu ne vridi ni čekati, neće unit do podne. Šta će, otpravi se doma, mora na vrime fruštukovat i uzet medecine, jal u podne već triba druge. Eto, misli se dok je koraco, baš se sve izokrenilo, ni pošta više ni no što kadgoda bila. Prija se lipo znalo. Ka unideš, na jednomu šalteru se moglo pridat i dignit pismo jal paket, moglo se i kupit koišta što se u pošte prodavalo, jal tuć depeša. Na drugomu šalteru se koišta plaćalo, a i podizalo ako ti kogod poslo. I uvijek taj što primo i izdavo novce imo manje posla. Doduše, prija se ni u poštama baš ni plaćalo puno, čeljad to radila u bankama, a bilo ji u selu tri. Danas više nemu ni jednu. Sve pozatvarali, gazde mrtvi-ladni izvali da jim se ne isplati radit, u selu ima malo čeljadi. Ko da se na sokočalu i na televizije ne vidi di sve radu? Zoto mu baš niko ni ne može rastolmačit, kako se ni jedne banke ne isplati radit u njegovomu selu, a na televizije vidi da iste take doli radu i u koikakima naseljima di ima deset put manje čeljadi? Sitijo se i još jednoga što mu niko ni uspijo rastolmačit. Eto, malo-malo, pa vidi kako se u varoši otvara kakigod o ni veliki dućana, pa tamo svit na angro kupuje puno toga jeftinije neg vi u selu. A što veća varoš, više taki dućana. I njevi gazde nisu nikako tili otvorit makar manji dućan u njegovomu selu, kažu malo tu ima čeljadi. I ope se sitijo šta je prvać pročito jedamput ka je o puste dosade nusput uzo nikake novine. Natrukovano i beštelovano kako je u jedne varošice dole otvorit jedan taki dućan, a svit jako zadovoljan, jal oma i u malima privatnima sve pojeftinilo. Bać Iva vidijo i da u te varošice ima za frtalj manje čeljadi neg u njegovomu selu, pa gazde to ništa ni smetalo. U tomu štodiru došo i doma, njegova jim već pripravila fruštuk. Njoje spekla troj jaja, a njemu metnila dvi šnjitice crnoga kruva, jedno kuvano jajce i to samo biljanak, doktorica mu žumalike zabranila. Ugrijala mu i bukaricu mlika, a nuz sve to metnila i šaku medecina. Nemilo ji pogleda, oma se sitijo da ga još jedna taka šaka čeka u podne i jedna kvečeri. Sijo zastal i ope mu niko ne bi mogo rastolmačit kako to, nuz toliku rpu medecina, što dalje, glava mu sve više i sve češće boli.

Piše: Ivan Andrašić

MISLI POZNATIH

- **Hugo:** Kad ne bi bilo žena dijamant bi bio samo obični kamenčić.
- **Rochefoucauld:** Ljudi ne daju ništa tako spremno kao savjet.
- **Marley:** Istina je da će te ljudi povrijediti, samo treba naći one koji su vrijedni toga.

KVIZ

Iso Velikanović

Koje godine i gdje se rodio hrvatski pisac i prevoditelj **Iso Velikanović?**

Što je studirao?

Gdje je živio do 1914. godine?

Koji humoristično - satirično list je pokrenuo?

Kada je optišao živjeti u Zagreb?

Po kojem će prijevodu zauvijek ostati upamćen?

Koja su njegova književna djela?

Kada i gdje je umro Iso Velikanović?

Umrro je 21. kolovoza 1940. godine u Zagrebu
Otmica, Knez od Lidije, Posvatovali...
Po prijevodu Don Quijota.
Otišao je 1914. godine.
Knut.
U Srijemskoj Mitrovici.
Medicinu, ali je nije završio.
Rodio se 29. ožujka 1869. godine u Šidu.

FOTO KUTAK

Prijatelji!

VICEVI

Žali se Ivica:

- Žene kažu da pravi muškarac mora udariti šakom o stol!

I jesi li udario? - upita ga Perica

Jesam. Liječnik kaže da ću morati nositi gips tri tjedna!

Moja dobar prijatelj ima dvije karte za finale EP-a. Nažalost, datum se poklapa s danom njegovog vjenčanja. Karte je uzeo mnogo prije i nikako nije mogao znati da će ovako ispasti. Pa me je zamolio da pitam, ima li netko tko bi se umjesto njega ženio, bilo tko?

POGLED S TRIBINA

Propuštena šansa

Prvi put nakon povijesne '98. i trećeg mjesta na SP-u u Francuskoj, Hrvatska ima nogometnu reprezentaciju koja je po svojoj kvaliteti ravnopravna najjačim europskim i svjetskim momčadima. Povratkom u zemlju najvećeg uspjeha, svi su vjerovali kako se možda može otići i korak dalje. Osobito nakon odličnih igara u skupini D, velike pobjede protiv Španjolske za osvajanje prvog mjesta. I onda se spletom pomalo nesretnih okolnosti sve završilo već u prvoj izlučnoj rundi nastavka

natjecanja na Europskom prvenstvu. Pobjedonosni pogodak Islandana u posljednjim sekundama protiv Austrije dodijelio je Hrvatskoj najtežeg od mogućih protivnika u osmini finala – Portugal. Neizgodnu momčad koja se provlačila u prva tri meča (tri remija u relativno lakoj skupini), ali momčad koja zna igrati nogomet, i na koncu pobijediti kada to najviše treba.

Lako je sada, nakon završene bitke, lamentirati o razlozima neuspjeha i spoticanju već na prvoj prepreci eliminacijske faze, ali stoji činjenica (o čemu se slažu brojni hrvatski nogometni stručnjaci) kako je izbornik **Čačić** mogao i morao drugačije voditi susret protiv Portugala. Ponajprije kada su u pitanju izmjene u regularnom dijelu susreta, koje su morale biti obavljene znatno ranije (prije svih **Mandžukić**). Ostaje, također, nepobitna činjenica kako »vatreni« nisu uspjeli nametnuti svoju igru, zbog koje su tijekom grupne faze hvaljeni od strane nogometne javnosti, a dva nogometaša svrstana u najbolju momčad prvog dijela prvenstva (**Perišić**, **Modrić**).

Golom **Quaresme** u 117. minuti, raspršili su se snovi cijele nacije kako bi Hrvatska mogla napraviti veliki rezultat, jer je ovoga puta raspletom okolnosti i ždrijeb bio relativno povoljan. Ali, Portugal se pokazao nepremostivom preprekom.

Propuštena je velika šansa jedne odlične generacije koja je svima pokazala kako zna igrati lijepi nogomet i sada se reprezentativni fokus usmjerava prema kvalifikacijama za sljedeće SP u Rusiji.

S aktualnim izbornikom ili ne...

D. P.

NOGOMET

Kranjčar novi trener Dinama

Odlaskom **Zorana Mamića** u saudijski *Al Nassr*, višestruki hrvatski prvak *Dinamo* angažirao je **Zlatka Cicu Kranjčara** za novog šefa stručnog štaba. Nogometna legenda modrih vraća se po treći puta na trenersku klupu (1994. - 96, 1998.) i pokušat će izboriti plasman u skupine Lige prvaka.

TENIS

Pobjede Čilića i Karlovića

Dva najbolje rangirana hrvatska tenisača i nositelji na ovogodišnjem Wimbledonu, **Marin Čilić** i **Ivo Karlović**, uspješno su startali na najpoznatijem svjetskom turniru. Čilić je bio bolji od Amerikanca **Bakera** (6:3, 7:5, 6:3), dok je u hrvatskom duelu prvog kola veteran Karlović nakon velike i neizvjesne borbe nadvisio talentiranog **Čorića** (7:6, 7:6, 6:4).

KOŠARKA

Popis za kvalifikacijski turnir

Izbornik hrvatske košarkaške reprezentacije **Aleksandar Petrović** odredio je završni popis igrača na koje računa za predstojeći kvalifikacijski turnir za nastup na OI u Rio de Janeiru koji će se igrati u Torinu (Italija) od 4. do 9. srpnja. Na popisu se nalaze: **Bojan Bogdanović**, **Mario Hezonja**, **Roko Leni Ukić**, **Krunoslav Simon**, **Luka Babić**, **Rok Stipčević**, **Filip Krušlin**, **Dario Šarić**, **Željko Šakić**, **Marko Arapović**, **Miro Bilan**, **Darko Planinić**. Hrvatska se nalazi u skupini s Italijom i Tunisom, dvije prvoplasirane momčadi se potom u polufinalu križaju s dvije najbolje iz skupine u kojoj su Grčka, Iran i Meksiko. Plasman na Olimpijadi izborit će samo pobjednik kvalifikacijskog turnira.

NAMA JE DOVOLJNO

DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Izdajem apartmane u Novom Vinodolskom.
www.apartmani-karasic.com

Prodaje se trosoban stan od 73 m², dvije terase, renoviran, prijeko od Hrvatskog konzulata u naselju Tokio. Ima kablovsku, CG,... Cijena 50.000 eura. Tel.: 069 2052608.

Izdajem u najam 20 ari placa u progonu u centru Tavankuta, pogodno za plastenik ili organsku proizvodnju – ima bunar. Tel.: 064 5259245.

Prodajem kuću u Subotici, Beogradski put 30. Visoka prizemnica sa suhim ulazom. Građena početkom XX. stoljeća za veleposjednike. 4 sobe 114 m², dvorište 5 ari, pomoćne zgrade. Kišni i kopani bunar, štala za konje, podrum, tavan. Za tvrtke, atelje, umjetničke radionice i drugo. Cijena 80 tisuća eura. Tel.: 063 8765 071.

Mijenjam ili prodajem veće leandere u boji i limun, koturaljke, muške čakšire s prslukom, kožne čizme, koš, šešire, šubare, kaput i žensko bunjevačko ruvo (i sefiri), razne marame, sto i stolice, tepisi i ekskluzivna italijanska vjenčanica od čipke, muške košulje, sanduk za posteljinu, mesnate svinje 100-150 kg i 5,5 t soje (upotrebljiva i za sjeme). Tel.: 024 532570 ili 060 0532570.

Prodaju se koturaljke, stolovi i stolci, bunjevačka ruva – svila i sefiri, marame, pregače, ponjave, čaršavi, muške čakšire i prsluk, čizme, šeširi, nova el. kosilica, tepisi i staze. Tel.: 024 528 682.

Prodaje se dvosoban stan (51 m² + terasa) s odličnim rasporedom prostora na Proizivci. Stan se redovito održava i sačuvan je. Ima klimu, kablovsku i daljinsko grijanje. Cijena 28.000 eura (nije fiksno). Tel.: 064 2498244.

Izdajem (od 1. 9.) 2-soban namješten stan (3 kreveta+pomoćni ležaj, plinsko grijanje, blizina tramvaja) u Zagrebu, Folnegovićevo naselje. Cijena: 250 eura. Tel.: 063 8820654, 065 6081194. +385 92 1770196.

Hitno prodajem mali moto-kultivator, marke VALPADANO s frezerom, 10 KS. Tel.: 062 86 87964.

Potrebni radnici za rad u novoj tvornici u Slovačkoj. Tel.: 064 4109369

Prodajem veći 1 S, integralova zgrada, parketiran, s malim barom, IV. kat, 2 lifta, podrum, cg, adsl, kds tv i interfon. Tel.: 062 8900458.

Prodaje se apartman od 36 m² u Jadranovu, 5 km od Crikvenice. Tel.: 024-4527-499, 064-18-39-591.

Prodaje se muška kožna jakna vel: 56 braon boje, nova. Tel.: 064 4618006.

Prodajem perjani jastuk 80x120 s odgovarajućom novom ručno šivanom salvetskom krevetnom (dvije navlake za jastuk i dvije navlake za jorgan). Cijena po dogovoru. Tel.: 060 5402733.

Prodajem trodijelni orman – mahagonij, regal iz četiri dijela, dva garderobna i dvije vitrine, kauč, fotelju i dva taburea. Tel.: 024 4561752, 064 3051513.

Prodajem stroj šivanje marke *Bagat* s ormančićem, visoki sjaj, orahovina. Tel.: 069 2887213.

Prodajem ručno štrikaći stroj *Empisal* skoro nov – stolni. Katarina Turkal. 025 5742 136.

Prodajem poslovni prostor u centru grada cca, 350 m² na tri nivoa. Inf. 069 2887213.

Prodaje se drvena vaga s tegovima, ojačana željezom. Mjeri do 500 kg. U Subotici. Tel.: 064 3910112.

Tročlana obitelj prima na dvorbu stare osobe za mirovinu ili nekretninu. Tel.: 062 1941729.

U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.

Starija kuća (4 sobe, ručiona, 2 kupaone, kuhinja, ostava) + sporedna zgrada (ljetna kuhinja, soba, kupaona) se prodaje ili mijenja za Zagreb (stan ili kuća) – centar. Tel.: 024 754760 ili 064 2394757.

Izdajem stan na Srednjacima, Zagreb, 25m², topla voda, centralno grijanje, interfon. Tel.: 063 596840 i 024 547204.

Izdajem apartman *Silver* u Zadru za 2 (+1) osobe s opremljenom kuhinjom i kupaonicom, klimatiziran, TV, Wi-fi. Na raspolaganju je vrt sa sjedećom garniturom i roštiljem. Osiguran parking. Mogućnost dodatnog ležaja ili kuniće. Udaljeno 5 min autom od plaže (Borik) te 10 min od centra grada. U neposrednoj blizini nalazi se nekoliko većih shopping centara. Cijena apartmana iznosi 40 eura/dan. Kontakt HR: Juraj 00385955110573, e-mail: phohnjec.ph@gmail.com, Kontakt SRB: Andrej 0641583637

Uzimam zemlju u zakup, Klisa, Stari i Novi Žednik, Mala Bosna, Subotica. Plaćam 12 metara po jutru. Tel.: 064 305 14 88

MAKARSKA: Iznajmljujem sobe s balkonom, kupaonom, hladnjakom, kao i upotreba kuhinje za ljetno 2016. god. Cijena povoljna. Tel.: 060 6331910.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz *Hrvatske riječi* VAŽI DO 8. 7. 2016.

- Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.
- Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga *CroArt* prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC *Bunjevačko kolo*, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4. radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

AKCIJA!

SG

intarnat

već od
649 din

TIPPNET
SUBOTICA KARAOORDEV PUT 2
TEL: 024/555765
WWW.TIPPNET.RS

EUROPSKO NOGOMETNO PRVENSTVO AUTOHTONIH NACIONALNIH MANJINA – EUROPEADA 2016

Prekid i diskvalifikacija

Nogometna reprezentacija Hrvata iz Srbije rigorozno je kažnjena nakon prekida susreta protiv Occitanie

Odlučne igre nogometne reprezentacije Hrvata iz Srbije u kvalifikacijskoj skupini B (nadmoćno osvojeno prvo mjesto u konkurenciji reprezentativnih selekcija Retoromana, Roma iz Mađarske i Estonaca), uvjerljiva pobjeda u četvrtfinalnom duelu protiv momčadi Ladina, na koncu je zasjenila neugodna konačna polufinalnog susreta protiv reprezentacije Occitanie. Prekid utakmice u 39. minuti, službena registracija 0:3 u korist Occitanie, zabrana igranja susreta za treće mjesto i svrstavanje na posljednje 23. mjesto, odluke su Organizacijskog komiteta Europeade 2016 održane od 18. do 25. lipnja u Južnom Tirolu (Italija). U želji da pojasni detalje koji su doveli do ovakvog epiloga nastupa nogometna reprezentacije Hrvata iz Srbije, koordinator **Petar Kuntić** sazvaio je u prostorijama HNV-a u ponedjeljak, 27. lipnja, konferenciju za tisak.

»Susret je sve do prekida bio vrlo kvalitetan, čak iznad kvalitete samoga natjecanja, a onda je došla 39. minuta kada je talijanski sudac, vrlo mlad i neiskusni, pokazao na bijelu točku nakon što je centarhalf Occitanie pao u našem šesnaestercu. Cijela situacija se može vidjeti na snimci, objavljenoj na službenom web siteu Europeade: njihov igrač pada iako nije bilo kontakta uspjevši isprovocirati kazneni udarac. Dodatno, nakon što je ustao počeo je provocirati naše igrače plaženjem jezika, što je 'dolilo ulje na vatru' i neki naši igrači su izgubili živce i krenulo je nagurivanje s njihovim centarhalfom. Naš vratar **Gabrić** je opravdano isključen, ali mi nikako nije jasno zašto je naš igrač **Vizin**, koji uopće nije sudjelovao u ovoj gužvi, također kažnjen crvenim kartonom. U tom trenutku naši igrači silaze s terena, sjedaju na klupu za pričuve i čekaju razvoj događaja, s obzirom na to da je zbog isključenja vratara trebala uslijediti zamjena. Na snimci se točno vidi kako se naš pričuvni vratar priprema za ulazak u igru, no s problemom s brojem majice uslijedila je dodatna stanka od nekoliko minuta. Igrači su sjedili na klupi i čekali, no odjednom se oglasila sučeva pištaljka kojom je označen kraj susreta. U ovakvim situacijama i oni koji se ne razumiju dobro u nogomet znaju kako je potrebno proći određeno vrijeme od momenta prekida igre do konačnog prekida susreta. Također, na svakom susretu postoje ovlašteni predstavnici svake momčadi koji se u ovakvim situacijama moraju

konzultirati u svezi nastavljanja ili ne nastavljanja igre, a ne da sudac na osnovu svojih razmišljanja samostalno donosi odluku o prekidu. Ovom odlukom smo svi bili frapirani, a potom je njihov centarhalf ponovno počeo s provociranjem i došlo je do novog nagurivanja na terenu. Potom smo otišli u svlačionicu, te kasnije u naš kamp koji se nalazio u Toplachu. Eto, to je taj ključni moment koji nam je upropastio cijelo natjecanje i koji nam nije omogućio da igramo za treće mjesto protiv momčadi Koruških Slovenaca. Istu večer je zasjedao Organizacijski odbor, a niti jedan njegov član nije prisustvovao našem susretu, te nije traženo ni naše izjašnjenje povodom događanja. Odluka o našoj kazni proistekla je isključivo na temelju izvješća tog mladog i neiskusnog suca. Susret smo izgubili službenim rezultatom (0:3), mi smo suspendirani i svrstani na posljednje, 23. mjesto. Sutradan smo otišli na finalni susret koji su igrali momčad domaćina Južnog Tirola i Occitanie. Naš tehniko **Ivan Budinčević** pokušao je pojasniti predsjedniku Fuenta i predsjedniku Organizacijskog odbora sve ove detalje, međutim rečeno mu je da se nakon finalnog susreta može obratiti gledalištu. S obzirom na to da je domaćin postigao pobjedonosni gol u 118. minuti drugog produžetka, nastala je opća euforija na tribinama i nitko ga nije slušao. Sukladno svemu, mi ćemo ovih dana napisati službeno pismo Organizacijskom odboru, jer se u svim situacijama mora saslušati i druga strana. Posebno što je sve snimljeno i mnogo toga se može vidjeti na skraćenoj snimci ovoga susreta. Ostaje gorak okus nakon svega, jer do ovog susreta naša reprezentacija je imala sve pobjede uz uvjerljivu gol razliku, te je bila jedna od najkorektnijih momčadi sa samo dva žuta kartona. Uložen je veliki trud oko stvaranja ove momčadi, na terenu smo pokazali kvalitetu što postignuti rezultati dokazuju, ali ostaje žal da smo nasjeli provokacijama i dozvolili neiskusnom sucu dijeljenje crvenih kartona, kao i prekid susreta bez konzultacije s našim kapetanom i stručnim stožerom«, zaključio je na koncu koordinator nogometne reprezentacije Hrvata iz Srbije Petar Kuntić.

D. P.

DAJANA DUSPARA, PLIVAČICA VINKOVAČKOG PLIVAČKOG KLUBA

Plivanje je moj život

Osvojena priznanja su samo još veći podstrek za napredak

Ali, kako kaže, plivanje kao sport je iznimno važan zbog zdravlja što je također ponukalo da se bavi ovim sportom. Zato ga preporučuje svojim vršnjacima, da probaju, da uporno vježbaju i učine nešto dobro za sebe i ujedno upoznaju mnogo prijatelja istih interesiranja.

VAŽNA ULOGA TRENERA

Za svoje uspjehe, osim svog velikog truda i svakodnevnog treniranja, ističe i jako važnu ulogu svoga trenera, koji joj je uvijek bio velika potpora:

»Trener je iznimno važan u ovom sportu, zato što nas potiče na rad, red i disciplinu i uči nas puno toga. Moj trener je **Josip Gajčević** i ja sam mu neizmjereno zahvalna na svemu«.

Ali nisu bazeni jedino mjesto gdje Dajana pliva. Ima tu sreću da živi u gradu koji ima rijeku, pa je i Bosut često mjesto gdje skupa s prijateljima pliva, ali i Jadransko more joj pruža idealne uvjete za njen omiljen sport, gdje rado svake godine s radošću odlazi. Kako nam na kraju razgovora kaže, sigurna je da će se plivanjem baviti do kraja srednje škole, a poslije će vidjeti gdje će je put odvesti kada ode iz svojih Vinkovaca u neki drugi grad na školovanje:

»Iskreno se nadam da ću i tada imati vremena i uvjete da nastavim trenirati. Plivanje je moja velika ljubav i nadam se da ću nastaviti i tada i tako možda biti uzor i drugim mladima«.

S. Darabašić

Na Međunarodnom plivačkom mitingu *Piccolo* u Srijemskoj Mitrovici jedna od plivačica koja je pobrala mnoge simpatije javnosti bila je članica *Vinkovačkog plivačkog kluba*, 14. godišnja **Dajana Duspara**. Dajana je primjer mlade djevojke da se trud i odricanje u sportu koju zaista voli isplate, jer je već dva puta bila jedina djevojka Vinkovačkog plivačkog kluba koja je sudjelovala na državnom prvenstvu Hrvatske. Plivanjem se bavi četiri godine i iako u početku nije imala potporu svojih najbližih, uspjela se izboriti za sport koji voli i vrlo brzo dokazala da je njena odluka bila ispravna, jer su se priznanja, kako na državnim tako i na međunarodnim natjecanjima, samo nizala.

TRUD SE ISPLATIO

Ova simpatična i uporna djevojka za sebe kaže da je plivanje zavoljela od malih nogu. Sve

je počelo kada je krenula u prvi razred i kada je upoznala prijateljicu svoga brata koja je trenirala plivanje:

»Gledajući nju kako trenira i natječe se, meni se to jako sviđelo. Često su išli na natjecanja i osvajali medalje i tada sam shvatila da je ekipa plivačkog kluba zapravo jedna velika obitelj. Roditelji u početku nisu podržali moju odluku, ali kada su shvatili da sam uporna, popustili su. U to vrijeme u Vinkovcima nismo imali zatvoreni bazen i čim je bio otvoren, na moju veliku radost, upisala sam se na plivanje. I tako je sve počelo«, kaže nam Dajana.

Poslije samo godinu dana treniranja Dajana je prebačena u najbolju grupu u klubu i od tada redovito sudjeluje na natjecanjima:

»Bila sam jedina djevojka iz našeg kluba koja je nakon 30 godina sudjelovala na državnom prvenstvu. 2014. i 2015. godine. Državno prvenstvo se održavalo u Zagrebu na bazenu *Mladosti*. Vinkovački plivački klub nastu-

pio je s još četiri moja prijatelja i sa mnom kao jedinom juniorkom iz našeg kluba. U disciplini 50 metara prsno, osvojila sam 14. mjesto i postala sam 15. u Hrvatskoj. Već iduće godine, također na državnom prvenstvu, bila sam 20. na nivou države«.

LIJEPA ISKUSTVA I ZDRAV ŽIVOT

Osvojena priznanja bila su joj samo još veći podstrek za dalje. Nastavila je vrijedno trenirati i sudjelovati i na drugim natjecanjima, a redovno sudjeluje i na međunarodnim plivačkim mitinzima:

»Sa svih međunarodnih i državnih natjecanja nosim prelijepa iskustva. Stekla sam brojne prijatelje kako u Hrvatskoj, tako i u Srbiji, Mađarskoj, a osvojila sam i puno medalja. To je način našeg života, svakodnevno provodimo mnogo sati na bazenu, družimo se i kao obitelj smo«, ističe Dajana.

SMOTRA DJEČJEG FOLKLORA "DJECA U DUŽIJANCI 2016"

02.07. u 20 sati FOLKLORNO VEČE
HKC "BUNJEVAČKO KOLO"

03.07. u 10 sati SVETA MISA U KATEDRALI
SV. TEREZIJE AVILSKE

ULAZ SLOBODAN

